



SLUŽBENE NOVINE

ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA

Godina VII - Broj 12

ZENICA, Četvrtak, 26. 09. 2002. g.

ODLUKA VISOKOG PREDSTAVNIKA

br. 28/2

Koristeći se ovlaštenjima koja su visokom predstavniku data članom V Aneksa 10. (Sporazum o implementaciji civilnog dijela Mirovnog ugovora) Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, prema kojem je visoki predstavnik konačni autoritet u zemlji u pogledu tumačenja gore navedenog Sporazuma o implementaciji civilnog dijela Mirovnog ugovora; i posebno uzevši u obzir član II 1. (d) istog Sporazuma prema kojem visoki predstavnik "pomaže, kada visoki predstavnik to ocijeni neophodnim, u rješavanju svih problema koji se pojave u vezi sa implementacijom civilnog dijela Mirovnog ugovora";

Pozivajući se na stav XI.2 Zaključaka sa Konferencije za implementaciju mira održane 9. i 10. decembra 1997. godine u Bonu, u kojem je Vijeće za implementaciju mira pozdravilo namjeru visokog predstavnika da iskoristi svoj konačni autoritet u zemlji u pogledu tumačenja Sporazuma o implementaciji civilnog dijela Mirovnog ugovora kako bi pomogao u iznalaženju rješenja za probleme, kako je prethodno rečeno, "donošenjem obavezujućih odluka, kada to bude smatrao neophodnim," u vezi sa određenim pitanjima, uključujući (u skladu sa tačkom (c) ovog stava) i "mjere u svrhu obezbjeđenja implementacije Mirovnog sporazuma na čitavoj teritoriji Bosne i Hercegovine i njenih entiteta";

Pozivajući se dalje na stav 12.1 Deklaracije Vijeća za implementaciju mira sa sjednice održane u Madridu 15. i 16. decembra 1998. godine, kojim se jasno stavlja do znanja da Vijeće smatra da je uspostava vladavine prava koja uživa povjerenje svih građana preduvjet za trajni mir i samoodrživu ekonomiju koja će biti sposobna da privuče i zadrži međunarodne i domaće investitore;

Imajući u vidu osnaženu strategiju za provođenje sudske reforme u cilju jačanja napora na uspostavi vladavine prava u Bosni i Hercegovini u 2002/03. godini, koju je podržao Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira 28. februara 2002. godine, te podsjećajući da je gore pomenuta strategija izrađena kao odgovor na pozive organa Bosne i Hercegovine da međunarodna zajednica pokrene snažnije aktivnosti u

borbi protiv privrednog kriminala, korupcije i problema unutar sudskog sistema;

Imajući takođe u vidu kominike Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira, izdat 7. maja 2002. godine u Sarajevu, u kojem se navodi da će osnivanje jedinstvenog Visokog sudskog i tužilačkog vijeća "postaviti temelj za dalju reformu pravosuđa, kao što je restrukturiranje sudskog i tužilačkog sistema";

S obzirom da se u kominikeu Upravnog odbora Vijeća za implementaciju mira, izdatom u Sarajevu 31. jula 2002. godine, organi vlasti u Bosni i Hercegovini pozivaju da pruže pomoć u blagovremenom osnivanju Visokog sudskog i tužilačkog vijeća i restrukturiranju sudskog i tužilačkog sistema;

Svjestan potrebe za naslavlom restrukturiranja i procesa odabira sudija i tužilaca nakon osnivanja Visokog sudskog i tužilačkog vijeća za Federaciju Bosne i Hercegovine, te da restrukturiranje predstavlja korak od ključnog značaja za reformu i jačanje tužilačkog sistema;

Uviđajući da kriminalne aktivnosti i dalje ugrožavaju ekonomska, fiskalna, komercijalna i druga socijalna prava i interese građana Bosne i Hercegovine, te da će restrukturiranje tužilačkog sistema u Federaciji Bosne i Hercegovine unaprijediti energičnu borbu protiv kriminala u Bosni i Hercegovini;

Uvjeren da je od ključnog značaja za Bosnu i Hercegovinu da se osigura jačanje i poštivanje vladavine prava s ciljem stvaranja osnova za ekonomski rast i strana ulaganja;

Prema tome, imajući u vidu hitnost i potrebu za restrukturiranjem tužilačkog sistema u Federaciji Bosne i Hercegovine i iz svih gore navedenih razloga, donosim sljedeću

ODLUKU

kojom proglašavam Zakon o Kantonalnom tužilaštvu Zeničko-dobojskog kantona, koji čini sastavni dio ove Odluke. Ovaj Zakon stupa na snagu na privremenoj osnovi, kao što je to predviđeno u članu 40. ovog Zakona, sve dok ga u odgovarajućoj formi, bez izmjena i dopuna i bilo kakvih uvjeta, ne usvoji Kantonalna skupština. Ova Odluka stupa na snagu odmah i bit će odmah objavljena u Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona.

ZAKON O KANTONALNOM TUŽILAŠTVU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Kantonarno tužilaštvo (u daljem tekstu: Tužilaštvo) je samostalno državno tijelo koje, u okviru prava Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Kanton), poduzima zakonom određene mjere u pogledu istražnih radnji i gonjenja osoba za koje se sumnja da su počinile krivična djela i privredne prestopu, te vrši druge poslove određene federalnim i kantonalnim zakonom.

Član 2.

Tužilaštvo vrši svoju funkciju u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine i Ustavom Kantona, te na osnovu zakona Bosne i Hercegovine, Federacije i Kantona.

Član 3.

U okviru svojih nadležnosti, Tužilaštvo štiti ostvarivanje ljudskih prava i građanskih sloboda koje garantira Ustav Bosne i Hercegovine, Ustav Federacije Bosne i Hercegovine i Ustav Kantona, kao i ostvarivanje prava i interesa pravnih lica utvrđenih zakonom, te osigurava ustavnost i zakonitost.

Član 4.

Tužilaštvo se osniva i ukida zakonom.

Član 5.

- (1) Funkciju Tužilaštva obavlja glavni kantonalni tužilac (u daljem tekstu: glavni tužilac) i zamjenici glavnog kantonalnog tužioca (u daljem tekstu: zamjenici glavnog tužioca) i kantonalni tužioc (u daljem tekstu: tužioc).
- (2) Glavnog tužioca, zamjenike glavnog tužioca i tužioce bira i imenuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Visoko sudsko i tužilačko vijeće).
- (3) Glavni tužilac ima najviše dva zamjenika. Broj zamjenika glavnog tužioca i broj tužilaca određuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće.
- (4) Ako glavni tužilac ima dva zamjenika, Visoko sudsko i tužilačko vijeće, na prijedlog glavnog tužioca, imenuje jednog od dva zamjenika za prvog zamjenika glavnog tužioca.

Član 6.

- (1) Tužilaštvo predstavlja i vodi glavni tužilac.
- (2) Zamjenici glavnog tužioca i tužioc obavljaју zadatke koje im povjerava glavni tužilac i za izvršenje tih zadataka odgovaraju glavnom tužiocu.
- (3) Zamjenici glavnog tužioca i tužioc mogu poduzimati sve mjere u postupku pred sudom ili organom vlasti, začije poduzimanje glavni tužilac ima zakonsko ovlaštenje.

Član 7.

- (1) Mandat glavnog tužioca i zamjenika glavnog tužioca traje šest godina, nakon čega mogu biti ponovo imenovani. Mandat prestaje u slučaju ostavke, navršanja starosne dobi propisane za odlazak u penziju po sili zakona ili smjenjivanja s dužnosti iz utvrđenih razloga. Po isteku mandata glavni tužilac i zamjenik glavnog tužioca naslavljaју obavljati dužnosti tužioca.
- (2) Funkcija tužilaca je stalna. Njihov mandat prestaje u slučaju ostavke, navršanja starosne dobi propisane za odlazak u penziju po sili zakona ili smjenjivanja s dužnosti iz utvrđenih razloga.

Član 8.

Kantonarni kolegij tužilaca sastoji se od glavnog tužioca, zamjenika glavnog tužioca i tužilaca.

Član 9.

- (1) Rad Tužilaštva nadzire glavni tužilac Federacije s ciljem osiguravanja zakonitosti i efikasnosti postupaka. Na zahtjev glavnog tužioca Federacije, glavni tužilac dostavlja izvještaje o pojedinim slučajevima, s detaljnim opisom mjera koje poduzima Tužilaštvo.
- (2) Glavni tužilac redovno, a najmanje jednom u šest mjeseci, Tužilaštvu Federacije podnosi izvještaje o stanju kriminaliteta i rješavanju slučajeva.

Član 10.

Tužilaštvo ima pravo i dužnost, u okviru ostvarivanja svojih funkcija, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev, obavještavati Skupštinu Kantona, Vladu Kantona ili predsjednika, odnosno potpredsjednika Kantona o provođenju Krivičnog zakona u Kantonu i radu Tužilaštva.

Član 11.

- (1) Tužilaštvo može obavještavati javnost i odgovarajuće organe vlasti i organizacije, putem sredstava informiranja ili drugim putem, o stanju kriminaliteta u Kantonu.
- (2) U okviru djelokruga rada utvrđenog zakonom i u skladu sa interesima postupka, Tužilaštvo može obavještavati javnost o pojedinim slučajevima krivičnog gonjenja, ukoliko su te informacije od interesa za javnost. Prilikom obavještavanja javnosti, Tužilaštvo se rukovodi interesima pravednosti, imajući na umu standarde navedene u članu 6.(1) Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Član 12.

- (1) Tužilaštvo prati i analizira probleme u tužilačkoj praksi Kantona, koji su od važnosti za provođenje Krivičnog zakona.
- (2) O pitanjima iz djelokruga Tužilaštva Federacije i Tužilaštva koja su od važnosti za provođenje Krivičnog zakona Federacije, glavni tužilac Federacije i glavni tužilac mogu zauzimati

zajedničke stavove na sastancima koje saziva glavni tužilac Federacije na vlastitu inicijativu ili na prijedlog glavnog tužioca.

Član 13.

- (1) U Tužilaštvu u ravnopravnoj upotrebi su bosanski, hrvatski i srpski jezik.
- (2) Tužilaštvo može koristiti i ostale jezike kao sredstvo komunikacije.
- (3) U Tužilaštvu u ravnopravnoj upotrebi su latinično i ćirilčno pismo.

Član 14.

- (1) Kantonalni propisi o radnom odnosu radnika u organima uprave shodno se primjenjuju i na zapošljavanje radnika u Tužilaštvu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Kantonalni propisi o državnoj upravi koji se odnose na rukovođenje i odgovornost funkcionera i njegovog zamjenika shodno se primjenjuju i na glavnog tužioca, njegovog zamjenika, odnosno zamjenike, te tužioce, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Član 15.

- (1) Tužilaštvo ima pečat u skladu sa Zakonom o pečatu Kantona.
- (2) Na zgradi u kojoj je smješteno tužilaštvo mora biti istaknut naziv tužilaštva i grb Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona.

II. OPĆE NADLEŽNOSTI I OVLAŠTENJA

Član 16.

Tužilaštvo vodi istragu i goni osobe za koje sumnja da su počinili krivičnih djela i privrednih prijestupa i vrši druge poslove određene zakonom.

Član 17.

- (1) Kad nade da zbog povrede kantonalnog zakona ili međunarodnog ugovora postoje osnovani razlozi da upotrijebi pravno sredstvo protiv izvršne sudske odluke ili odluke donesene u upravnom ili drugom postupku, glavni tužilac može zahtijevati da se odloži, odnosno prekine izvršenje takve odluke, ako bi njenim izvršenjem mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice.
- (2) Ako glavni tužilac podnese zahtjev iz stava 1. ovog člana, odložiti će se, odnosno prekinuti će se izvršenje odluke. Odlaganje, odnosno prekidanje izvršenja odluke traje do donošenja odluke o pravnom sredstvu glavnog tužioca.
- (3) Odluka o odlaganju, odnosno o prekidanju izvršenja, prestaje da važi i ako glavni tužilac u roku od 30 dana od dana prijema odluke ne upotrijebi pravno sredstvo.

Član 18.

- (1) U okviru svojih ovlaštenja iz člana 9. Zakona o Tužilaštvu Federacije, glavni tužilac Federacije

može Tužilaštvu izdati opće ili pojedinačne obavezne instrukcije i provesti krivičnu istragu i gonjenje pred kantonalnim i općinskim sudovima, kad glavni tužilac Federacije opravdano vjeruje da Tužilaštvo nije primijenilo odredbe Krivičnog zakona Federacije ili da Tužilaštvo u svojoj nadležnosti ne može efikasno goniti osobe za koje smatra da su počinile krivično djelo.

- (2) Glavni tužilac Federacije može prenijeti određene predmete ili mjere koje spadaju u nadležnost Tužilaštva na drugo tužilaštvo. Bez obzira na nadležnosti tužilaštva, glavni tužilac Federacije može povjeriti i pojedinačne predmete glavnim tužiocima, zamjeniku, odnosno zamjenicima glavnog tužioca, tužiocu Federacije, odnosno tužiocima ili tužiocu, odnosno tužiocima tužilaštva.

Član 19.

- (1) Glavni tužilac, odnosno zamjenik glavnog tužioca ili tužilac mogu se privremeno dodijeliti drugom tužilaštvu ili Tužilaštvu Federacije bez njegovog pristanka na period od najviše šest mjeseci u roku od pet godina.
- (2) Glavni tužilac Federacije donosi odluku o privremenom premještanju i o tome obavještava Visoko sudsko i tužilačko vijeće.
- (3) Glavni tužilac, zamjenik glavnog tužioca, odnosno tužilac koji je dodijeljen drugom tužilaštvu ili Tužilaštvu Federacije ima pravo na plaću, nadoknade i druga zakonom utvrđena primanja.

Član 20.

Pravo i dužnost glavnog tužioca je da izda obavezne instrukcije zamjenicima glavnog tužioca i tužiocima u vezi s njihovim radom. Pored toga, glavni tužilac može:

- a. poduzeti određene mjere iz nadležnosti zamjenika glavnog tužioca, odnosno tužilaca, ili tužioca, odnosno tužilaca;
- b. ovlastiti drugog zamjenika, odnosno zamjenike glavnog tužioca ili tužioca, odnosno tužioce da procesuiraju određene slučajeve iz nadležnosti drugog, odnosno drugih zamjenika glavnog tužioca ili tužioca, odnosno tužilaca; i
- c. ovlastiti zamjenika glavnog tužioca, odnosno zamjenike ili tužioca, odnosno tužioce da vrše posebne aktivnosti koje su u nadležnosti drugog, odnosno drugih zamjenika glavnog tužioca ili drugog tužioca, odnosno tužilaca.

Član 21.

- (1) U smislu ovog Zakona, obavezne radne instrukcije znače instrukcije opće prirode vezane za rad i aktivnosti zamjenika glavnog tužioca i tužilaca, kao i instrukcije za poduzimanje mjera u određenim slučajevima.
- (2) Glavni tužilac izdaje obavezne radne instrukcije opće prirode u skladu sa Pravilnikom.

III. ORGANIZACIJA I RAD**Član 22.**

- (1) Tužilaštvo se uspostavlja sa jurisdikcijom za cijelu teritoriju Kantona.
- (2) Na prijedlog glavnog tužioca i nakon što sasluša glavnog tužioca Federacije i Vladu Kantona, Visoko sudsko i tužilačko vijeće odlučuje o uspostavljanju ili prestanku rada područnih tužilaštava Tužilaštva u općinama Kantona. Područna tužilaštva se mogu otvoriti samo ukoliko postoji hitna i neophodna potreba za takvim područnim tužilaštvom.
- (3) Kantonalna tužilaštva i područna tužilaštva predstavljaju jedinstveno organizaciono tijelo. Područna tužilaštva se uspostavljaju kako bi se zagarantirala efikasnost predmetnog postupka.

Član 23.

U ispunjavanju svoje funkcije Tužilaštvo učestvuje u postupcima pred Kantonalnim i općinskim sudovima Kantona.

Član 24.

Sjedište Tužilaštva se nalazi u Zenici.

Član 25.

Kada je glavni tužilac odsutan ili sprječeni, mijenja ga (prvi) zamjenik glavnog tužioca, a zatim zamjenik glavnog tužioca, ukoliko je isti imenovan. U slučaju kada su glavni tužilac i njegov zamjenik, odnosno zamjenici odsutni ili sprječeni, tužilac, koji ima najduže radno iskustvo, vrši funkciju privremenog glavnog tužioca. Ukoliko su glavni tužilac i njegovi zamjenici odsutni ili sprječeni duže od jednog mjeseca, glavni tužilac Federacije određuje vršioca dužnosti glavnog tužioca, za period ne duži od šest mjeseci. Po isteku ovog perioda, glavni tužilac Federacije obavještava Visoko sudsko i tužilačko vijeće o upražnjenom mjestu u Tužilaštvu, koje potom može objaviti oglas za popunjavanje ovog radnog mjesta.

Član 26.

Glavni tužilac, zamjenici glavnog tužioca i tužioc ne mogu biti pozvani na krivičnu ili građansko-pravnu odgovornost ni za jedno djelo učinjeno tokom obavljanja svojih službenih dužnosti.

Član 27.

- (1) Kanton odgovara za štetu koju glavni tužilac, zamjenici glavnog tužioca ili tužioc nanese građaninu ili pravnom licu tokom obavljanja svojih dužnosti nepropisnim ili nezakonitim radom.
- (2) Kanton može zahtijevati da glavni tužilac, zamjenici glavnog tužioca ili tužioc izvrše naknadu plaćenog iznosa za štetu samo ukoliko je šteta prouzrokovana namjerno ili iz krajnje nepažnje.
- (3) Zahtjev za naknadu štete iz stava 2. ovog člana zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana prvobitno isplaćene naknade.

Član 28.

- (1) Na kraju svake budžetske godine, glavni tužilac izrađuje statistički pregled svojih aktivnosti koje se odnose na:
 - a) neriješene i okončane predmete (opis krivičnog djela, datum kada je isto počinjeno, ime, prezime i datum rođenja navodnog počinio, datum podnošenja),
 - b) broj primljenih predmeta tokom tekuće godine (vidi tačku a),
 - c) datum i vrstu konačne ili privremene odluke o tekućim predmetima u Tužilaštvu,
 - d) datum i vrstu konačne ili privremene odluke o predmetima gdje je prihvaćena optužnica od strane suda ili gdje je donesena sudska presuda.
- (2) Na kraju svake budžetske godine, na osnovu statističkog pregleda, glavni tužilac podnosi izvještaj Kantonalnoj skupštini. Glavni tužilac daje detaljan izvještaj o stanju kriminala u Kantonu i tokovima kriminala. Glavni tužilac može u svojim zaključcima dati prijedloge da se izvrši reforma zakona. Prethodno pomenuti zaključci se objavljuju u medijima i drugim odgovarajućim forumima.
- (3) Glavni tužilac dostavlja glavnom tužiocu Federacije potrebne podatke u svrhe pomenute u članu 28., stav 2. Zakona o Tužilaštvu Federacije.

IV. UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA TUŽILAŠTVA**Član 29.**

- (1) Postoji Pravilnik Tužilaštva, kojim se, inter alia, uređuje organizacija Tužilaštva, broj administrativno-tehničkog osoblja, te uvjeti za obavljanje tih poslova.
- (2) Pravilnik Tužilaštva donosi glavni tužilac, po odobrenju Kolegija tužilaca i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća.

Član 30.

- (1) Glavni tužilac rukovodi Tužilaštvom. Glavni tužilac izdaje opće instrukcije tužilačkim i administrativnim odjelima Tužilaštva u skladu sa Pravilnikom.
- (2) Na početku svake godine glavni tužilac donosi opći plan za distribuciju predmeta, te za administrativna pitanja. U vezi sa distribucijom predmeta, opći plan mora odrediti objektivne kriterije prema kojim će se predmeti distribuirati. Opći plan se može izmijeniti i dopuniti tokom godine ukoliko to bude potrebno zbog promjene u broju primljenih predmeta ili sličnih administrativnih pitanja ili drugih nepredviđenih okolnosti.

Član 31.

- (1) Tužilaštvo ima arhivara kojeg imenuje Kolegij tužilaca. Tužilaštvo ima i drugo osoblje nadležno za stručne, administrativne i tehničke poslove.
- (2) Arhivar pomaže glavnom tužiocu u obavljanju administrativnih poslova i izradi administrativnog dijela plana u skladu s članom 30., stav 2. ovog Zakona.
- (3) Poslove arhivara može obavljati osoba koja je diplomirani pravnik i ima najmanje 2 godine odgovarajućeg iskustva iz oblasti prava.
- (4) Arhivar pomaže glavnom tužiocu u pripremi i izvršavanju budžeta Tužilaštva.

Član 32.

- (1) Tužilaštvo vodi evidenciju o predmetima. Kada Tužilaštvo zaprimi predmet, registrira ga navodeći, između ostalog, slijedeće podatke, ukoliko su mu oni poznati:
 - ime i prezime osobe protiv koje je podnijeta krivična prijava,
 - državljanstvo osobe protiv koje je podnijeta krivična prijava,
 - adresa osobe protiv koje je podnijeta krivična prijava,
 - datum kada je počinjeno krivično djelo,
 - pravni karakter krivičnog djela,
 - odgovarajuće odredbe Krivičnog zakona,
 - broj dosjeka u Tužilaštvu,
 - dosje pod kojim je predmet zavela inspekcija za provedbu zakona,
 - datum uvođenja predmeta u evidenciju Tužilaštva.
- (2) Glavni tužilac donosi detaljnije propise o upravi u okviru Pravilnika, izrađenom u saradnji s arhivom, ukoliko ti propisi nisu donešeni u okviru općih uputstava i plana distribucije.

Član 33.

- (1) Državljanin Bosne i Hercegovine koji je diplomirani pravnik i koji ispunjava opće uvjete za zapošljavanje u organima vlasti može biti zaposlen kao pripravnik.
- (2) Pripravnici se zapošljavaju u Tužilaštvu i postepeno im se dodjeljuju sve vrste poslova kako bi stekli praktična iskustva u svim oblastima rada Tužilaštva.
- (3) Pripravnici se upošljavaju na određeno vrijeme na period od najviše dvije godine.
- (4) Tokom dijela njihovog pripravnčkog staža, pripravnici se upućuju na praktičan rad u općinske i kantonalne sudove.
- (5) Dužina trajanja praktičnog rada pripravnika, uvjeti za sticanje prava na polaganje pravosudnog ispita, te program i način polaganja pravosudnog ispita reguliraju se posebnim propisom.

Član 34.

Odredbe o posebnim propisima kojima se reguliraju funkcije, prava i dužnosti uposlenika u kantonalnim organima vlasti odnose se i na uposlenike u Tužilaštvu, osim ukoliko to nije drugačije utvrđeno ovim ili drugim Zakonom.

V. FINANSIRANJE TUŽILAŠTVA**Član 35.**

- (1) Tužilaštvo ima svoj budžet koji je sastavni dio kantonalnog budžeta. Prije početka budžetske godine, glavni tužilac prezentira prijedlog budžeta Visokom sudskom i tužilačkom vijeću. Glavni tužilac ima pravo da brani prijedlog Visokog sudskog i tužilačkog vijeća i da prisustvuje sjednicama kantonalne Skupštine i njenih odgovarajućih komisija svaki put kada se na sjednicama razgovara ili odlučuje o budžetskim pitanjima koja se odnose na Tužilaštvo.
- (2) Glavni tužilac je, uz pomoć arhivara, nadležan za pripremanje i izvršenje budžeta.
- (3) Na kraju svake budžetske godine glavni tužilac obavještava Kantonalnu skupštinu o izvršenju budžeta Tužilaštva.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 36.**

- (1) Tužilaštvo se u skladu s ovim Zakonom uspostavlja na dan koji odredi Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Visoko sudsko i tužilačko vijeće objavljuje ovu odluku u Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona.
- (2) Na dan iz stava 1. ovog člana svi zakoni i propisi koji se odnose na tužilačke funkcije na općinskom nivou smatrać će se tužilačkim funkcijama na kantonalnom nivou. Ukida se sve odredbe zakona Federacije ili njenih kantona koje su u suprotnosti s ovim Zakonom.
- (3) Postojeći Zakon o Tužilaštvu Zeničko-dobojskog kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 4/97) stavlja se van snage na dan iz stava 1. ovog člana.

Član 37.

- (1) Do donošenja propisa o internim aktivnostima Tužilaštva u skladu s ovim Zakonom, primjenjuju se postojeći propisi o internim aktivnostima Tužilaštva, ukoliko ti propisi nisu u suprotnosti s ovim Zakonom.

Član 38.

Glavni tužilac, zamjenici glavnog tužioca i tužiocima imaju pravo na platu i druge naknade definirane zakonom.

Član 39.

- (1) Postojeće kantonalno Tužilaštvo i općinska Tužilaštva Zeničko-dobojskog kantona izvršit će

ZAKON O KANTONALNOM TUŽITELJSTVU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Kantonarno tužiteljstvo (u daljem tekstu: Tužiteljstvo) je samostalno državno tijelo koje, u okviru prava Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Kanton), poduzima zakonom određene mjere glede istražnih radnji i gonjenja osoba za koje se sumnja da su počinile krivična djela i gospodarske prijestupe, te obavljaju druge poslove određene federalnim i kantonalnim zakonom.

Članak 2.

Tužiteljstvo obavlja svoju funkciju sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine, Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine i Ustavu Kantona, te na temelju zakona Bosne i Hercegovine, Federacije i Kantona.

Članak 3.

U okviru svojih nadležnosti, Tužiteljstvo štiti ostvarivanje ljudskih prava i građanskih sloboda koje garantira Ustav Bosne i Hercegovine, Ustav Federacije Bosne i Hercegovine i Ustav Kantona, kao i ostvarivanje prava i interesa pravnih osoba utvrđenih zakonom, te osigurava uslavnost i zakonitost.

Članak 4.

Tužiteljstvo se utemeljuje i ukida zakonom.

Članak 5.

- (1) Funkciju Tužiteljstva obavlja glavni kantonalni tužitelj (u daljem tekstu: glavni tužitelj) i zamjenici glavnog kantonalnog tužitelja (u daljem tekstu: zamjenici glavnog tužitelja i kantonalni tužitelji (u daljem tekstu: tužitelji).
- (2) Glavnog tužitelja, zamjenike glavnog tužitelja i tužitelja bira i imenuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Visoko sudsko i tužilačko vijeće).
- (3) Glavni tužitelj ima najviše dva zamjenika. Broj zamjenika glavnog tužitelja i broj tužitelja određuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće.
- (4) Ako glavni tužitelj ima dva zamjenika, Visoko sudsko i tužilačko vijeće, na prijedlog glavnog tužitelja, imenuje jednog od dva zamjenika za prvog zamjenika glavnog tužitelja.

Članak 6.

- (1) Tužiteljstvo predstavlja i vodi glavni tužitelj.
- (2) Zamjenici glavnog tužitelja i tužitelji obavljaju zadatke koje im povjerava glavni tužitelj i za obavljanje tih zadataka odgovaraju glavnom tužitelju.
- (3) Zamjenici glavnog tužitelja i tužitelji mogu poduzimati sve mjere u postupku pred sudom ili organom vlasti, začije poduzimanje glavni tužitelj ima zakonske ovlasti.

Članak 7.

- (1) Mandat glavnog tužitelja i zamjenika glavnog tužitelja traje šest godina, nakon čega mogu biti ponovo imenovani. Mandat prestaje u slučaju ostavke, navršanja starosne dobi propisane za odlazak u mirovinu po sili zakona ili smjenjivanja s dužnosti iz utvrđenih razloga. Po isteku mandata glavni tužitelj i zamjenik glavnog tužitelja nastavljaju obavljati dužnosti tužitelja.
- (2) Funkcija tužitelja je stalna. Njihov mandat prestaje u slučaju ostavke, navršanja starosne dobi propisane za odlazak u mirovinu po sili zakona ili smjenjivanja s dužnosti iz utvrđenih razloga.

Članak 8.

Kantonarni kolegij tužitelja sastoji se od glavnog tužitelja, zamjenika glavnog tužitelja i tužitelja.

Članak 9.

- (1) Rad Tužiteljstva nadzire glavni tužitelj Federacije u svrhu osiguravanja zakonitosti i učinkovitosti postupaka. Na zahtjev glavnog tužitelja Federacije, glavni tužitelj dostavlja izvješća o pojedinim slučajevima, s detaljnim opisom mjera koje poduzima Tužiteljstvo.
- (2) Glavni tužitelj redovito, a najmanje jednom u šest mjeseci, Tužiteljstvu Federacije podnosi izvješća o stanju kriminaliteta i rješavanju slučajeva.

Članak 10.

Tužiteljstvo ima pravo i dužnost, u okviru ostvarivanja svojih funkcija, na vlastitu inicijativu ili na zahtjev, obavješćivati Skupštinu Kantona, Vladu Kantona ili predsjednika, odnosno dopredsjednika Kantona o provođenju Krivičnog zakona u Kantonu i radu Tužiteljstva.

Članak 11.

- (1) Tužiteljstvo može obavješćivati javnost i odgovarajuća tijela vlasti i organizacije, putem sredstava informiranja ili drugim putem, o stanju kriminaliteta u Kantonu.
- (2) U okviru djelokruga rada utvrđenog zakonom i sukladno interesima postupka, Tužiteljstvo može obavješćivati javnost o pojedinim slučajevima krivičnog gonjenja, ukoliko su te informacije od interesa za javnost. Prilikom obavješćivanja javnosti, Tužiteljstvo se rukovodi interesima pravednosti, imajući na umu standarde navedene u članku 6.(1) Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Članak 12.

- (1) Tužiteljstvo prati i analizira probleme u tužilačkoj praksi Kantona, koji su od važnosti za provođenje Krivičnog zakona.
- (2) O pitanjima iz djelokruga Tužiteljstva Federacije i Tužiteljstva koja su od važnosti za provođenje Krivičnog zakona Federacije, glavni tužitelj Federacije i glavni tužitelj mogu zauzimati zajedničke stavove na sastancima koje saziva

glavni tužitelj Federacije na vlastitu inicijativu ili na prijedlog glavnog tužitelja.

Članak 13.

- (1) U Tužiteljstvu u ravnopravnoj uporabi su bosanski, hrvatski i srpski jezik.
- (2) Tužiteljstvo može koristiti i ostale jezike kao sredstvo komunikacije.
- (3) U Tužiteljstvu u ravnopravnoj uporabi su latinično i ćirilčno pismo.

Članak 14.

- (1) Kantonalni propisi o radnom odnosu djelatnika u tijelima uprave shodno se primjenjuju i na zapošljavanje djelatnika u Tužiteljstvu, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.
- (2) Kantonalni propisi o državnoj upravi koji se odnose na upravljanje i odgovornost funkcionera i njegovog zamjenika shodno se primjenjuju i na glavnog tužitelja, njegovog zamjenika, odnosno zamjenike, te tužitelje, ako ovim zakonom nije drugačije određeno.

Članak 15.

- (1) Tužiteljstvo ima pečat sukladno Zakonu o pečatu Kantona.
- (2) Na zgradi u kojoj je smješteno tužiteljstvo mora biti istaknut naziv tužiteljstva i grb Federacije Bosne i Hercegovine i Kantona.

II. OPĆE NADLEŽNOSTI I OVLAŠTI

Članak 16.

Tužiteljstvo vodi istragu i goni osobe za koje sumnja da su počinile krivičnih djela i gospodarskih prijestupa i obavlja druge poslove određene zakonom.

Članak 17.

- (1) Kad nadé da zbog povrjede kantonalnog zakona ili međunarodnog ugovora postoje utemeljeni razlozi da uporabi pravno sredstvo protiv izvršne sudske odluke ili odluke donesene u upravnom ili drugom postupku, glavni tužitelj može zahtijevati da se odloži, odnosno prekine izvršenje takve odluke, ako bi njenim izvršenjem mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice.
- (2) Ako glavni tužitelj podnese zahtjev iz stavka 1. ovog članka, odložiti će se, odnosno prekinuti će se izvršenje odluke. Odlaganje, odnosno prekidanje izvršenja odluke traje do donošenja odluke o pravnom sredstvu glavnog tužitelja.
- (3) Odluka o odlaganju, odnosno o prekidanju izvršenja, prestaje da važi i ako glavni tužitelj u roku od 30 dana od dana prijama odluke ne uporabi pravno sredstvo.

Članak 18.

- (1) U okviru svojih ovlasti iz članka 9. Zakona o Tužiteljstvu Federacije, glavni tužitelj Federacije može Tužiteljstvu izdati opće ili pojedinačne obvezne instrukcije i provesti krivičnu istragu i

gonjenje pred kantonalnim i općinskim sudovima. Kad glavni tužitelj Federacije opravdano vjeruje da Tužiteljstvo nije primijenilo odredbe Krivičnog zakona Federacije ili da Tužiteljstvo u svojoj nadležnosti ne može učinkovito goniti osobe za koje smatra da su počinile krivično djelo.

- (2) Glavni tužitelj Federacije može prenijeti određene predmete ili mjere koje spadaju u nadležnost Tužiteljstva na drugo tužiteljstvo. Bez obzira na nadležnost tužiteljstva, glavni tužitelj Federacije može povjeriti i pojedinačne predmete glavnim tužiteljima, zamjeniku, odnosno zamjenicima glavnog tužitelja, tužitelju Federacije, odnosno tužiteljima ili tužitelju, odnosno tužiteljima Tužiteljstva.

Članak 19.

- (1) Glavni tužitelj, odnosno zamjenik glavnog tužitelja ili tužitelj mogu se privremeno dodijeliti drugom tužiteljstvu ili Tužiteljstvu Federacije bez njegovog pristanka na period od najviše šest mjeseci u roku od pet godina.
- (2) Glavni tužitelj Federacije donosi odluku o privremenom premještanju i o tome obavješćiva Visoko sudske i tužiteljske vijeće.
- (3) Glavni tužitelj, zamjenik glavnog tužitelja, odnosno tužitelj koji je dodijeljen drugom tužiteljstvu ili Tužiteljstvu Federacije ima pravo na plaću, nadoknade i druga zakonom utvrđena primanja.

Članak 20.

Pravo i dužnost glavnog tužitelja je da izda obvezne instrukcije zamjenicima glavnog tužitelja i tužiteljima u svezi s njihovog rada. Pored loga, glavni tužitelj može:

- a. poduzeti određene mjere iz nadležnosti zamjenika glavnog tužitelja, odnosno tužitelja, ili tužitelja, odnosno tužitelja;
- b. ovlastiti drugog zamjenika, odnosno zamjenike glavnog tužitelja ili tužitelja, odnosno tužitelje da procesulra određene slučajeve iz nadležnosti drugog, odnosno drugih zamjenika glavnog tužitelja ili tužitelja, odnosno tužitelja; i
- c. ovlastiti zamjenika glavnog tužitelja, odnosno zamjenike ili tužitelja, odnosno tužitelje da obavljaju posebne aktivnosti koje su u nadležnosti drugog, odnosno drugih zamjenika glavnog tužitelja ili drugog tužitelja, odnosno tužitelja.

Članak 21.

- (1) U smislu ovog Zakona, obvezne radne instrukcije znače instrukcije opće prirode vezane za rad i aktivnosti zamjenika glavnog tužitelja i tužitelja, kao i instrukcije za poduzimanje mjera u određenim slučajevima.
- (2) Glavni tužitelj izdaje obvezne radne instrukcije opće prirode sukladno Pravilniku.

III. ORGANIZACIJA I RAD**Članak 22.**

- (1) Tužiteljstvo se uspostavlja sa jurisdikcijom za cijelu teritoriju Kantona.
- (2) Na prijedlog glavnog tužitelja i nakon što sasluša glavnog tužitelja Federacije i Vladu Kantona, Visoko sudsko i tužilačko vijeće odlučuje o uspostavljanju ili prestanku rada područnih tužilaštava Tužiteljstva u općinama Kantona. Područna tužiteljstva se mogu otvoriti samo ukoliko postoji žurna i neophodna potreba za takvim područnim tužiteljstvom.
- (3) Kantonalna tužiteljstva i područna tužiteljstva predstavljaju jedinstveno organizaciono tijelo. Područna tužiteljstva se uspostavljaju kako bi se zagarantirala učinkovitost predmetnog postupka.

Članak 23.

U ispunjavanju svoje funkcije Tužiteljstvo sudjeluje u postupcima pred Kantonalnim i općinskim sudovima Kantona.

Članak 24.

Sjedište Tužiteljstva se nalazi u Zenici.

Članak 25.

Kada je glavni tužitelj izočan ili sprječeni, imenjuje ga (prvi) zamjenik glavnog tužitelja, a zatim zamjenik glavnog tužitelja, ukoliko je isti imenovan. U slučaju kada su glavni tužitelj i njegov zamjenik, odnosno zamjenici izočni ili sprječeni, tužitelj, koji ima najdulje radno iskustvo, obavlja funkciju privremenog glavnog tužitelja. Ukoliko su glavni tužitelj i njegovi zamjenici izočni ili sprječeni dulje od jednog mjeseca, glavni tužitelj Federacije određuje vršitelja dužnosti glavnog tužitelja, za period ne duži od šest mjeseci. Po isteku ovog perioda, glavni tužitelj Federacije obavješćuje Visoko sudsko i tužilačko vijeće o upražnjenom mjestu u Tužiteljstvu, koje potom može objaviti oglas za popunjavanje ovog radnog mjesta.

Članak 26.

Glavni tužitelj, zamjenici glavnog tužitelja i tužitelji ne mogu biti pozvani na krivičnu ili građansko-pravnu odgovornost ni za jedno djelo učinjeno tijekom obavljanja svojih službenih dužnosti.

Članak 27.

- (1) Kanton odgovara za štetu koju glavni tužitelj, zamjenici glavnog tužitelja ili tužitelji nanese građaninu ili pravnoj osobi tijekom obavljanja svojih dužnosti nepropisnim ili nezakonitim radom.
- (2) Kanton može zahtijevati da glavni tužitelj, zamjenici glavnog tužitelja ili tužitelji izvrše naknadu plaćenog iznosa za štetu samo ukoliko je šteta prouzrokovana namjerno ili iz krajnje nepažnje.

- (3) Zahtjev za naknadu štete iz stavka 2. ovog članka zastarijeva u roku od šest mjeseci od dana prvobitno isplaćene naknade.

Članak 28.

- (1) Na kraju svake proračunske godine, glavni tužitelj izrađuje statistički pregled svojih aktivnosti koje se odnose na:
 - a) neriješene i okončane predmete (opis krivičnog djela, datum kada je isto počinjeno, ime, prezime i datum rođenja navodnog počinitelja, datum podnošenja),
 - b) broj primljenih predmeta tijekom tekuće godine (vidi točku a),
 - c) datum i vrstu konačne ili privremene odluke o tekućim predmetima u Tužiteljstvu,
 - d) datum i vrstu konačne ili privremene odluke o predmetima gdje je prihvaćena optužnica od strane suda ili gdje je donesena sudska presuda.
- (2) Na kraju svake proračunske godine, na temelju statističkog pregleda, glavni tužitelj podnosi izvješće Kantonalnoj skupštini. Glavni tužitelj daje detaljno izvješće o stanju kriminala u Kantonu i tijekom kriminala. Glavni tužitelj može u svojim zaključcima dati prijedloge da se obavi reforma zakona. Prethodno pomenuti zaključci se objavljuju u medijima i drugim odgovarajućim forumima.
- (3) Glavni tužitelj dostavlja glavnom tužitelju Federacije potrebne podatke u svrhe pomenute u članku 28., stavak 2. Zakona o Tužiteljstvu Federacije.

IV. UNUTARNJA ORGANIZACIJA TUŽITELJSTVA**Članak 29.**

- (1) Postoji Pravilnik Tužiteljstva, kojim se, inter alia, uređuje organizacija Tužiteljstva, broj administrativno-tehničkog osoblja, te uvjeti za obavljanje tih poslova.
- (2) Pravilnik Tužiteljstva donosi glavni tužitelj, po odobrenju Kolegija tužitelja i Visokog sudskog i tužilačkog vijeća.

Članak 30.

- (1) Glavni tužitelj upravlja Tužiteljstvom. Glavni tužitelj izdaje opće instrukcije tužilačkim i administrativnim odjelima Tužiteljstva sukladno Pravilniku.
- (2) Na početku svake godine glavni tužitelj donosi opći plan za distribuciju predmeta, te za administrativna pitanja. U svezi sa distribucijom predmeta, opći plan mora odrediti objektivne kriterije prema kojim će se predmeti distribuirati. Opći plan se može izmijeniti i dopuniti tijekom godine ukoliko to bude potrebno zbog promjene u broju primljenih predmeta ili sličnih administrativnih pitanja ili drugih nepredviđenih okolnosti.

Članak 31.

- (1) Tužiteljstvo ima arhivara kojeg imenuje Kolegij tužitelja. Tužiteljstvo ima i drugo osoblje nadležno za stručne, administrativne i tehničke poslove.
- (2) Arhivar pomaže glavnom tužitelju u obavljanju administrativnih poslova i izradi administrativnog dijela plana sukladno članku 30. stavak 2. ovog Zakona.
- (3) Poslove arhivara može obavljati osoba koja je diplomirani pravnik i ima najmanje 2 godine odgovarajućeg iskustva iz oblasti prava.
- (4) Arhivar pomaže glavnom tužitelju u pripremi i izvršavanju proračuna Tužiteljstva.

Članak 32.

- (1) Tužiteljstvo vodi evidenciju o predmetima. Kada Tužiteljstvo zaprimi predmet, registira ga navodeći, između ostalog, sljedeće podatke, ukoliko su mu oni poznati:
 - ime i prezime osobe protiv koje je podnijeta krivična prijava,
 - državljanstvo osobe protiv koje je podnijeta krivična prijava,
 - adresa osobe protiv koje je podnijeta krivična prijava,
 - datum kada je počinjeno krivično djelo,
 - pravni karakter krivičnog djela,
 - odgovarajuće odredbe Krivičnog zakona,
 - broj dosjeka u Tužiteljstvu,
 - dosje pod kojim je predmet zavela institucija za provedbu zakona,
 - datum uvođenja predmeta u evidenciju Tužiteljstva.
- (2) Glavni tužitelj donosi detaljnije propise o upravi u okviru Pravilnika, izrađenom u suradnji s arhivarom, ukoliko ti propisi nisu donešeni u okviru općih naputaka i plana distribucije.

Članak 33.

- (1) Državljanin Bosne i Hercegovine koji je diplomirani pravnik i koji ispunjava opće uvjete za zapošljavanje u tijelima vlasti može biti zaposlen kao vježbenik.
- (2) Vježbenici se zapošljavaju u Tužiteljstvu i postupno im se dodjeljuju sve vrste poslova kako bi stekli praktična iskustva u svim oblastima rada Tužiteljstva.
- (3) Vježbenici se upošljavaju na određeno vrijeme na period od najviše dvije godine.
- (4) Tijekom dijela njihovog vježbeničkog staža, vježbenici se upućuju na praktičan rad u općinske i kantonalne sudove.
- (5) Dužina trajanja praktičnog rada vježbenika, uvjeti za stjecanje prava na polaganje pravosudnog

ispita, te program i način polaganja pravosudnog ispita reguliraju se posebnim propisom.

Članak 34.

Odredbe o poslovnim propisima kojima se reguliraju funkcije, prava i dužnosti uposlenika u kantonalnim tijelima vlasti odnose se i na uposlenike u Tužiteljstvu, osim ukoliko to nije drugačije utvrđeno ovim ili drugim Zakonom.

V. FINANCIRANJE TUŽITELJSTVA**Članak 35.**

- (1) Tužiteljstvo ima svoj proračun koji je sastavni dio kantonalnog proračuna. Prije početka proračunske godine, glavni tužitelj prezentira prijedlog proračuna Visokom sudskom i tužilačkom vijeću. Glavni tužitelj ima pravo da brani prijedlog Visokog sudskog i tužilačkog vijeća i da prisustvuje sjednicama kantonalne Skupštine i njenih odgovarajućih povjerenstava svaki put kada se na sjednicama razgovara ili odlučuje o proračunskim pitanjima koja se odnose na Tužiteljstvo.
- (2) Glavni tužitelj je, uz pomoć arhivara, nadležan za pripremanje i izvršenje proračuna.
- (3) Na kraju svake proračunske godine glavni tužitelj obavješćuje Kantonalnu skupštinu o izvršenju proračuna Tužiteljstva.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 36.**

- (1) Tužiteljstvo se sukladno ovom Zakonu, uspostavlja na dan koji odredi Visoko sudsko i tužilačko vijeće. Visoko sudsko i tužilačko vijeće objavljuje ovu odluku u Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona.
- (2) Na dan iz stavka 1. ovog članka svi zakoni i propisi koji se odnose na tužiteljske funkcije na općinskoj razini smatraju se se tužiteljskim funkcijama na kantonalnoj razini.
- Ukidaju se sve odredbe zakona Federacije ili njenih kantona koje su u suprotnosti s ovim Zakonom.
- (3) Postojeći Zakon o Tužiteljstvu Zeničko-dobojskog kantona (Službene novine Zeničko-dobojskog kantona, br. 4/97) stavlja se izvan snage na dan iz stavka 1. ovog članka.

Članak 37.

- (1) Do donošenja propisa o internim aktivnostima Tužiteljstva sukladno ovom Zakonu, primjenjuju se postojeći propisi o internim aktivnostima Tužiteljstva, ukoliko ti propisi nisu u suprotnosti s ovim Zakonom.

Članak 38.

Glavni tužitelj, zamjenici glavnog tužitelja i tužitelji imaju pravo na platu i druge naknade definirane zakonom.

Osnovna škola je ustanova u kojoj se obavlja odgoj i osnovno obrazovanje učenika normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja i učenika sa poremećajima u psihičkom i tjelesnom razvoju, osnovno muzičko obrazovanje, dodatno obrazovanje nadarenih učenika,

obrazovanje umjereno mentalno retardiranih učenika i osnovno obrazovanje odraslih.

Osnovna škola može biti: redovna, specijalna i paralelna (muzička i baletska).

Osnovna škola ima svojstvo pravnog lica.

Član 2.

Pohadanje redovne osnovne škole je obavezno u trajanju od osam godina za djecu normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja i specijalne osnovne škole za djecu sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju od sedme do petnaeste godine života (u daljem tekstu: školski obveznici).

Školskim obveznikom, u smislu prethodnog stava, smatra se dijete koje je do 1. marta tekuće godine navršilo šest i po godina života.

Školski obveznici imaju pravo da besplatno stiču odgoj i osnovno obrazovanje.

Član 3.

U osnovnoj školi nastava se izvodi na bosanskom, hrvatskom, srpskom književnom jeziku, ljekavskog izvora.

Osnovna škola osigurava da u prva dva razreda učenici savladaju i latinicu i ćirilicu.

Član 4.

Kada u osnovnoj školi ima najmanje 14 učenika jednog razreda pripadnika drugog naroda odnosno narodnosti, za njih se u školi organizira i nastava na maternjem jeziku.

U osnovnoj školi u kojoj se obrazuju učenici samo jedne narodnosti, cjelokupna nastava se izvodi na jeziku narodnosti uz obavezno savladavanje nastave jezika iz člana 3. ovog zakona.

Član 5.

Državljan Bosne i Hercegovine imaju pravo da stiču odgoj i osnovno obrazovanje u školama Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Kanton) po odredbama ovog zakona.

Inozemni državljani i lica bez državljanstva imaju pravo da stiču odgoj i osnovno obrazovanje u školama Kantona, po odredbama ovog zakona, u skladu sa konvencijama i ugovorima koje je država Bosna i Hercegovina zaključila sa drugim državama ili međunarodnim organizacijama.

Član 6.

Odgoj i osnovno obrazovanje je djelatnost od posebnog društvenog značaja.

II. OSNIVANJE I RAD OSNOVNE ŠKOLE

Član 7.

Osnovnu školu može osnovati domaće i inozemno pravno ili fizičko lice u svim oblicima svojine.

Redovnu osnovnu školu, specijalnu osnovnu školu, paralelnu (muzičku i baletsku) školu i specijalni zavod u kome se organizira

odgojno-obrazovni rad za određenu kategoriju djece ometane u psihičkom ili tjelesnom razvoju (u daljem tekstu: osnovna škola) kao javnu ustanovu u državnoj svojini osniva Skupština Kantona.

Osnovna škola se osniva u skladu sa dugoročnim programom razvoja i koncepcijom odgoja i osnovnog obrazovanja, koji donosi Skupština Kantona, na prijedlog općine.

Aktom o osnivanju osnovne škole utvrđuje se naziv, djelokrug rada u skladu sa nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) i druga pitanja od značaja za rad osnovne škole.

Prava i obaveze osnivača osnovne škole utvrđuju se ugovorom, u skladu sa aktom o osnivanju.

Ako je osnivač škole Skupština Kantona, obaveze iz prethodnog stava ovog člana u ime Skupštine vrši Vlada Kantona.

Član 8.

Kanton osigurava sredstva potrebna za osnivanje i rad u skladu sa Pedagoškim standardima za odgoj i osnovno obrazovanje (u daljem tekstu: Pedagoški standardi) na teritoriju Kantona i Normativima školskog prostora, opreme, nastavnih sredstava i učila za odgoj i osnovno obrazovanje na teritoriju Kantona (u daljem tekstu: Normativi).

Ukoliko osnovna škola nije u državnoj svojini, njeno finansiranje preuzima Kanton nakon utvrđivanja javnog interesa od strane Skupštine Kantona.

Pedagoške standarde i Normative, iz stava 1. ovog člana, donosi Ministarstvo.

Član 9.

Osnovna škola se može osnovati, ako:

- postoji dovoljan broj učenika za formiranje 16 odjeljenja za redovnu osnovnu školu, 8 odjeljenja za specijalnu osnovnu školu i 12 odjeljenja za osnovnu muzičku, odnosno baletsku školu;

- je osiguran odgovarajući nastavni kadar u skladu sa nastavnim planovima i programima za odgoj i osnovno obrazovanje;

- su osigurane odgovarajuće školske prostorije, oprema i nastavna sredstva, sukladno Normativima;

- su osigurani uvjeti za rad u skladu sa Pedagoškim standardima.

Osnovna škola u privatnoj svojini može se osnovati i sa manjim brojem učenika i odjeljenja od broja utvrđenog u Pedagoškim standardima.

Član 10.

Osnivač je dužan, prilikom osnivanja osnovne škole, da formira komisiju koja će, u skladu sa ovim zakonima, izvršiti pripreme za početak rada i izvršiti izbor prvih nastavnika škole.

Ako je osnivač osnovne škole Skupština Kantona, komisija iz stava 1. ovoga člana formira Vlada Kantona.

Član 11.

Osnovna škola se upisuje u registar osnovnih škola (u daljem tekstu: Registar), koji vodi Ministarstvo.

U Registar se može upisati samo osnovna škola koja ispunjava uvjete iz člana 9. ovog zakona.

Član 12.

Provjeru uvjeta za upis u Registar osnovne škole vrši Ministarstvo.

Osnovna škola može početi sa radom nakon upisa u Registar.

Novoosnovana škola počinje sa radom početkom školske godine.

Član 13.

Osnovna škola koja je upisana u Registar izdaje svjedodžbe i druge javne isprave o završenom obrazovanju.

Član 14.

Osnovna škola se briše iz Registra kada prestane da ispunjava uvjete propisane ovim zakonom.

Blži propis o postupku utvrđivanja uvjeta i o sadržaju i načinu vođenja Registra donosi ministar za obrazovanje, nauku, kulturu i sport (u daljem tekstu: ministar).

Član 15.

Osnovna škola može vršiti statusne promjene, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Statusne promjene škola može vršiti na kraju školske godine.

Član 16.

Vlada Kantona, na prijedlog općinskog vijeća, utvrđuje školsko područje sa kojeg je redovna osnovna škola obavezna da primi školske obveznike.

Redovna osnovna škola može na svom školskom području organizirati područne škole sa jednim ili više odjeljenja u skladu Pedagoškim standardima.

Vlada Kantona utvrđuje najmanje po jednu redovnu osnovnu školu na području svake općine Kantona za osnovno obrazovanje odraslih.

Odredbe ovog člana ne odnose se na škole u privatnoj svojini.

Član 17.

Rad osnovne škole je javan.

Osnovna škola kao javna ustanova u državnoj svojini ima svoj pečat, sa grbom Kantona.

Oblik, veličina i sadržaj pečata utvrđuju se pravilima škole.

Član 18.

Osnovne škole mogu saradivati i međusobno udruživati neke zajedničke poslove, s tim da svaka osnovna škola zadržava svojstvo pravnog lica.

Član 19.

Osnovna škola prestaje sa radom ako ne ispunjava uvjete i zadatke radi kojih je osnovana, ili ako ne postoji potreba za njenim radom.

Kada Ministarstvo utvrdi da osnovna škola ne ispunjava uvjete koji su propisani ovim zakonom, odredit će rok u kojem osnivač mora otkloniti utvrđene nedostatke.

Ukoliko nedostaci ne budu otklonjeni, Ministarstvo će predložiti osnivaču prestanak rada škole.

Ako osnivač ne donese akt o prestanku rada osnovne škole u roku od tri mjeseca od dana podnošenja prijedloga o prestanku rada škole, Ministarstvo donosi rješenje o prestanku rada škole i provodi postupak brisanja škole iz Registra.

U slučaju prestanka rada osnovne škole, osnivač je dužan da zatečenim učenicima omogućiti nastavak i završavanje započetog odgoja i obrazovanja.

Aktom o prestanku rada škole odredit će se rok prestanka rada, koji ne može biti prije završetka školske godine.

Donošenjem rješenja o prestanku rada škole pokreće se postupak brisanja škole iz Registra.

Prestanak rada osnovne škole objavljuje se u službenom glasilu Kantona.

Ukoliko je osnivač osnovne škole Skupština Kantona, prava i obaveze osnivača iz stavova 2, 3. i 4. ovoga člana vrši Vlada Kantona.

Član 20.

Nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje vrši Ministarstvo.

Član 21.

Na osnivanje, rad i prestanak rada osnovne škole primjenjuju se opći propisi o ustanovama, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

III. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD OSNOVNE ŠKOLE

Član 22.

Odgojno-obrazovni rad ostvaruje se na osnovu nastavnog plana i programa za osnovne škole (u daljem tekstu: nastavni plan i program).

Nastavnim planom i programom utvrđuju se ciljevi i zadaci, sadržaji, oblici i postupci odgojno-obrazovnog rada, izvođenje razredne i predmetne nastave u pojedinim razredima, ili drugim oblicima nastave i osigurava nacionalna ravnopravnost kroz posebne programe za nacionalnu grupu predmeta u osnovnim školama svih oblika svojine.

Član 23.

U redovnoj osnovnoj školi realizira se nastavni plan i program za učenike normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja i posebni dodatni program za nadarene učenike, kao i nastavni plan i program za odrasle.

U specijalnoj osnovnoj školi realizira se nastavni plan i program za učenike sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju.

U osnovnoj muzičkoj, odnosno osnovnoj baletskoj školi realizira se nastavni plan i program za osnovno muzičko, odnosno osnovno baletsko obrazovanje i posebni dodatni program za nadarene učenike tih škola.

Član 24.

Osnovno muzičko obrazovanje traje šest godina, a osnovno baletsko obrazovanje traje četiri godine.

Paralelno osnovno obrazovanje može početi nakon završenog drugog razreda osnovne škole.

Član 25.

U redovnoj osnovnoj školi može se ostvariti i nastavni plan i program za učenike sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju, nastavni plan i program za osnovno muzičko, odnosno osnovno baletsko obrazovanje, nastavni plan i program za nadarene učenike svih vrsta obrazovanja, program predškolskog odgoja i obrazovanja, te nastavni planovi i programi raznih vrsta tečajeva.

Realiziranje nastavnih planova i programa iz prethodnog stava vrši se u posebnim odjeljenjima.

Broj učenika u posebnim odjeljenjima utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Ministarstvo može, na zahtjev škole, odobriti organiziranje rada specijalnih odjeljenja, za obrazovanje učenika sa smetnjama u tjelesnom i psihičkom razvoju.

Član 26.

Nastavni plan i program donosi Ministarstvo.

Prijedlog nastavnih planova i programa odgoja i osnovnog obrazovanja utvrđuje Pedagoški zavod, uz prethodno provedenu javnu raspravu.

U zadovoljavanju svojih posebnih interesa Vlada Kantona može povećati obim redovne nastave za 30% na račun planiranih sati ostalih odgojno-obrazovnih aktivnosti.

Ovaj vid nastave izvodi se po nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo.

Član 27.

Broj učenika u odjeljenju utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Osnovna škola može organizirati rad kombiniranih odjeljenja od I do IV razreda za istovremeno izvođenje nastave sa više razreda, a najviše za četiri razreda.

Za učenike od V do VIII razreda škola može organizirati tečajnu nastavu.

Tečajna nastava se organizira za više razreda u jednom odjeljenju, ako u osnovnoj školi nema dovoljan broj učenika za organiziranje odjeljenja jednog razreda.

Osnovna škola može organizirati produženi ili cjelodnevni boravak učenika, u skladu sa Pedagoškim standardima, po programu koji donosi Ministarstvo.

Član 28.

Školska godina traje od 1. septembra tekuće do 31. augusta naredne godine.

Nastava u redovnoj i specijalnoj osnovnoj školi izvodi se po polugodištima i traje 37 radnih sedmica, s tim da se nastavni programski sadržaji planiraju i realiziraju u okviru 35 nastavnih sedmica.

Nastava u završnom razredu škole, iz prethodnog stava ovog člana, traje 35 radnih sedmica, s tim da se nastavni programski sadržaji planiraju i realiziraju u okviru 33 nastavne sedmice.

Razlika u broju radnih i nastavnih sedmica koristi se za realiziranje posebnih programskih sadržaja, obilježavanje državnih i vjerskih praznika, kulturnih, sportskih i drugih aktivnosti škole, utvrđenih godišnjim planom rada.

Član 29.

Nastava u prvom polugodištu počinje prvog ponedjeljka u septembru.

Osnovna škola organizira nastavni proces, u pravilu, u petodnevnoj radnoj sedmici.

Nastavni sat u osnovnoj školi traje 45 minuta, a u specijalnoj školi 40 minuta.

Broj sati u toku radne sedmice utvrđuje se nastavnim planom i programom, s tim da u toku dana učenici od I do III razreda ne mogu imati više od 5, a od IV do VIII razreda više od 7 sati redovne nastave dnevno, odnosno 32 sata sedmično.

Član 30.

Zimski odmor za učenike redovne i specijalne osnovne škole traje tri sedmice, a ljetni odmor od završetka drugog polugodišta do početka nove školske godine.

Zimski odmor koristi se nakon završetka prvog polugodišta.

Ministarstvo može odobriti, ovisno od klimatskih ili drugih uvjeta, produžetak zimskog odmora, a najduže jednu radnu sedmicu, s tim da u toku školske godine bude ostvaren godišnji fond nastavnih sati predviđen nastavnim planom i programom i realizirani programski sadržaji.

Osnovna škola može, radi obilježavanja vjerskih praznika, odrediti da se dio zimskog odmora za učenike koristi u toku prvog ili drugog polugodišta.

Osnovna škola će prilikom utvrđivanja rasporeda sati voditi računa o obavljanju neodložnih vjerskih obaveza učenika i nastavnika.

Član 31.

Odgojno-obrazovni rad se ne smije prekidati u toku polugodišta, odnosno školske godine, izuzev u slučaju elementarnih nepogoda, epidemije i drugih posebno opravdanih razloga, po odluci Ministarstva.

U slučaju prekida nastavnog procesa zbog obustave rada, godišnji fond nastavnih sati, predviđen nastavnim planom i programom, mora biti nadoknađen prije završetka školske godine.

Završetak prvog polugodišta i trajanje zimskog odmora za učenike osnovnih škola na teritoriju Kantona je, u pravilu, istovremen i regulira se kalendarom koji donosi Ministarstvo za svaku školsku godinu.

Član 32.

Osnovna škola je dužna da u toku školske godine ostvari nastavni plan i program, odnosno godišnji fond nastavnih sati.

Ako se utvrdi da osnovna škola, u okviru predviđenog broja nastavnih sedmica, nije ostvarila godišnji fond nastavnih sati, mora produžiti nastavu dok se ne ostvari godišnji fond nastavnih sati.

Član 33.

Odgojno-obrazovni rad provodi se, pored nastavnog plana i programa, i na osnovu godišnjeg plana i programa rada osnovne škole (u daljem tekstu: godišnji program).

Godišnji program rada donosi se na osnovu jedinstvene metodologije koju donosi Pedagoški zavod.

Prijedlog godišnjeg programa rada škole utvrđuje nastavnički vijeće na prijedlog direktora, a donosi upravni odbor škole, najkasnije do 30. septembra za tekuću školsku godinu, uz prethodnu saglasnost Pedagoškog zavoda.

Godišnji program rada škola dostavlja Ministarstvu i Pedagoškom zavodu.

Izvještaj o uspjehu u učenju i vladanju škola je dužna dostaviti Pedagoškom zavodu na kraju prvog polugodišta i na kraju školske godine.

Član 34.

Osnovna škola je dužna da u godišnji program ugradi evidenciju o podjeli predmeta i odjeljenja na nastavnike, te evidenciju ostalog uposlenog osoblja u školi.

Član 35.

U osnovnoj školi organiziraju se slobodne aktivnosti učenika radi produbljivanja i razvijanja njihovih stvaralačkih sposobnosti, sticanja pozitivnih navika i vještina.

Zadaci i programski sadržaji slobodnih aktivnosti utvrđuju se godišnjim programom i pravilima škole, u skladu sa Pedagoškim standardima.

Slobodne aktivnosti učenika ostvaruju se preko društava, sekcija, klubova, družina, grupa, učeničkih zadruga i drugih oblika, a na dragovoljnost učenika.

Učenička zadruga se može organizirati sa najmanje 30 učenika osnovne škole.

Sredstva učeničke zadruge i sredstva ostvarena radom učenika ili školskih radionica, ne ulaze u ukupan prihod škole i na njih se ne plaća porez, utvrđen kantonalnim i drugim propisima.

U osnovnoj školi se može formirati savjet učenika i savjet roditelja s ciljem ostvarivanja neposredne saradnje sa organima škole, lokalnom zajednicom i nevladinim organizacijama.

Djelokrug rada savjeta regulirat će se Poslovníkom o radu savjeta.

Član 36.

Izleti, posjete, ekskurzije, logorovanje, društveno korisni rad škole u prirodi i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada predviđeni godišnjim programom, organiziraju se i izvode u okviru radnih dana, u skladu sa načelima koja utvrđuje Ministarstvo.

Član 37.

Radi uvođenja novih oblika i sadržaja rada Ministarstvo može jednu ili više osnovnih škola proglasiti eksperimentalnom ili osnovati eksperimentalnu školu.

Za eksperimentalnu školu može se odobriti odstupanje od odredaba ovog zakona u primjeni nastavne norme, dnevnog i sedmičnog opterećenja učenika satima, načina ocjenjivanja, formiranje odjeljenja i realiziranje nastavnog plana i programa.

Osnivanje i rad eksperimentalnih osnovnih škola i proglašavanje postojećih škola eksperimentalnim bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 38.

Na prijedlog ustanove u kojoj se obrazuju nastavnici, Ministarstvo u mjestu te ustanove određuje osnovne škole za izvođenje pedagoško-metodičke prakse studenata i učenika.

Za obavljanje pedagoško-metodičke prakse mogu se odrediti i druge škole na teritoriju Kantona, ako se za to ukaže potreba.

Uvjeti obavljanja pedagoško-metodičke prakse iz stava 1. i 2. ovog članka utvrđuju se posebnim propisom koji donosi ministar.

Član 39.

U nastavnom procesu osnovne škole koriste se školski udžbenici i nastavna sredstva koje odobrava Ministarstvo.

Školski udžbenik je osnovno nastavno sredstvo koje obuhvata sadržaje iz nastavnog plana i programa za osnovne škole i koji je urađen na osnovu koncepcije udžbenika.

Pod školskim udžbenikom kao nastavnim sredstvom podrazumijeva se i zbirka zadataka, priručnik, radna bilježnica i druga stručna literatura, koja zamjenjuje udžbenik ili je njegov sastavni dio, izrađena u skladu sa koncepcijom udžbenika.

Za primjenu nastavnog plana i programa moraju se osigurati odgovarajući udžbenici.

Član 40.

Osnovna škola ima pravila i druga akta u skladu sa zakonskim propisima i kolektivnim ugovorom koja usvaja upravni odbor.

Pravila škole sadrže naročito: naziv i sjedište škole, podatke o osnivaču, obaveze škole prema osnivaču, djelatnost škole, organ upravljanja (broj članova, način izbora, nadležnost), organ rukovođenja (izbor, prava i obaveze), organ kontrole (izbor, prava i obaveze), sticanje i raspoređivanje sredstva za rad, organiziranje rada, obavezne akte škole, način ostvarivanja javnosti rada i druga pitanja značajna za rad škole.

IV. UČENICI

Član 41.

Upis u redovnu osnovu školu obavlja se u mjesecu maju, na osnovu spiska školskih obveznika, koji školi dostavlja nadležni organ općine i izvoda iz matične knjige rođenih.

Upis u specijalnu osnovnu školu vrše se od mjeseca maja, a završava se do kraja septembra, na osnovu nalaza i mišljenja komisije za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanja djece sa smetnjama u psihičkom ili tjelesnom razvoju i rješenja o kategorizaciji djeteta, koje donosi služba socijalne zaštite u općini.

Upis odraslih u redovnu osnovnu školu vrši se najkasnije deset dana prije početka nastave za odrasle.

Član 42.

Ocjenu sposobnosti djece pri upisu u redovnu osnovnu školu obavlja školska komisija, a sačinjavaju je psiholog ili pedagog, ljekar i nastavnik razredne nastave.

Komisiju iz prethodnog stava imenuje nastavničko vijeće škole.

Od obaveze upisa u redovnu osnovnu školu može se privremeno osloboditi školski obveznik normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja, na osnovu zahtjeva roditelja i mišljenja nastavnika razredne nastave.

Član 43.

U specijalnu osnovnu školu može se izuzetno upisati i školski obveznik sa navršenih deset godina života, na osnovu mišljenja komisije, iz člana 42. stav 2. ovog zakona.

Član 44.

Redovna osnovna škola dužna je da obavi upis školskih obveznika normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja sa određenog školskog područja i da Ministarstvu podnese izvještaj do 30. juna tekuće godine.

Redovna osnovna škola određena za obrazovanje odraslih podnosi Ministarstvu izvještaj o upisu odraslih, najkasnije deset dana nakon početka nastave.

Član 45.

Za upis školskih obveznika, redovno pohađanje nastave i uredno izvršavanje obaveza učenika prema školi odgovorni su roditelji, odnosno staratelji učenika.

Član 46.

Kada u toku školovanja u razvoju učenika nastupe promjene koje zahtijevaju prijelaz iz specijalne u redovnu ili iz redovne u specijalnu osnovnu školu, škola će uputiti učenika u toj školskoj godini komisiji za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanje djece sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju.

Na osnovu nalaza i mišljenja komisije iz prethodnog stava ovog člana, učenik se upisuje u odgovarajuću osnovnu školu, o čemu se obavještava Ministarstvo.

Član 47.

Osnovna škola upisanim učenicima na početku obrazovanja izdaje dačku knjižicu koja važi do kraja odgoja i obrazovanja.

Dačka knjižica je javna isprava kojom se u toku osnovnog odgoja i obrazovanja dokazuje status učenika osnovne škole.

Obrazac dačke knjižice propisuje ministar.

Član 48.

Kada učenik promijeni prebivalište, osnovna škola u novom mjestu prebivališta dužna je upisati učenika.

Učenik koji se obrazovao u drugom kantonu odnosno entitetu upisuje se i nastavlja obrazovanje pod istim uvjetima kao i učenik u Kantonu.

U spornim slučajevima o načinu upisa i nastavljanja obrazovanja odlučuje Ministarstvo.

Učenik koji se obrazovao u inozemstvu uvjetno se upisuje dok se u Ministarstvu ne izvrši nostrifikacija odnosno ekvivalencija dokumenata o njegovom obrazovanju.

Član 49.

Kada učenik duže vremena ne pohađa nastavu zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga, te ne bude ocjenjen, može polaganjem ispita ili drugim oblikom nastavnog rada nadoknaditi izgubljeno vrijeme i steći osnovno obrazovanje u redovnom roku.

Polaganjem ispita osnovno obrazovanje mogu steći i odrasli.

U slučaju nepravilno provedenih ispita, nastavničko vijeće može ispit poništiti.

Organiziranje, način polaganja i poništavanja ispita bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Član 50.

Ocjenjivanje u osnovnoj školi je javno, kontinuirano i brojčano.

Brojčane ocjene iz predmeta su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Napredovanje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Član 51.

Opći uspjeh učenika i rezultati napredovanja učenika iz nastavnih predmeta svode se na kraju svakog polugodišta.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na osnovu zaključnih ocjena iz predmeta.

Zaključnu ocjenu u razrednoj nastavi utvrđuje učitelj - nastavnik razredne nastave.

Zaključne ocjene u predmetnoj nastavi utvrđuje odjeljensko vijeće, a na prijedlog predmetnog nastavnika.

Prijedlog ocjene predmetnog nastavnika iz stava 4. ovog člana, u pravilu, treba potvrditi.

Zaključne ocjene na kraju drugog polugodišta u muzičkoj školi utvrđuje komisija koju formira nastavničko vijeće.

Nastavničko vijeće osnovne škole na kraju polugodišta i na kraju školske godine analizira rad i rezultate rada odjeljenja, odjeljenjskih vijeća, nastavnika i škole u cjelini.

Član 52.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na osnovu prosjeka prolaznih ocjena iz svih nastavnih predmeta.

Učenik je sa uspjehom završio razred:

- odličan (5) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 4,50;
- vrlo dobar (4) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 3,50;
- dobar (3) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,50;
- dovoljan (2) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,00.

Učeniku koji ima jednu ili više nedovoljnih ocjena utvrđuje se opći uspjeh nedovoljan. Opći uspjeh učenika utvrđuje se aritmetičkom sredinom svih nastavnih predmeta izračunato najmanje na dvije decimale.

Na osnovu općeg uspjeha utvrđuje se opći uspjeh učenika u odjeljenju, razredu i školi.

Učenik koji ima najbolji opći uspjeh proglašava se učenikom generacije (odjeljenja, razreda, škole, općine ili Kantona).

Član 53.

Učenik od I do IV razreda koji na kraju godine ima jednu nedovoljnu ocjenu nastavlja obrazovanje u narednom razredu.

Ukoliko učenik završi razred u koji je prešao s jednom nedovoljnom ocjenom smatra se da je završio i prethodni razred.

Ukoliko učenik ne završi razred u koji je prešao s jednom nedovoljnom ocjenom, upućuje se da ga ponovi.

Učenik od V do VIII razreda koji na kraju drugog polugodišta ima jednu ili dvije nedovoljne ocjene upućuje se na popravni ispit u augustovskom ispitnom roku.

Učenik koji na kraju drugog polugodišta ima tri ili više nedovoljnih ocjena i učenik koji ne položi popravni ispit upućuje se da ponovi razred.

Učenik koji je upućen da ponovi razred može zadržati status učenika u redovnoj osnovnoj školi do navršene 17. godine života (u specijalnoj osnovnoj školi do navršene 19. godine), a u slučaju neprimjerenog odnosa prema učenju, nastavnicima i drugim učenicima, te školskoj imovini, može, po odluci nastavničkog vijeća, izgubiti status učenika redovne osnovne škole kada navršši 15 godina života, a u specijalnoj osnovnoj školi kada navršši 17 godina.

Organiziranje i način polaganja popravnih ispita bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Član 54.

Roditelj, odnosno staratelj učenika ima pravo prigovora na utvrđenu ocjenu ili opći uspjeh na kraju drugog polugodišta, odnosno na kraju školske godine.

Prigovor se podnosi nastavničkom vijeću škole u roku od tri dana od dana saopćavanja uspjeha učenika.

Nastavničko vijeće u roku od tri dana odlučuje o prigovoru iz prethodnog stava.

Kada nastavničko vijeće usvoji prigovor, obrazovat će komisiju koja će provjeriti znanje učenika u roku od dva dana.

Ocjena komisije je konačna.

Prigovorom se može tražiti izuzeće predmetnog nastavnika u radu komisije.

Član 55.

Učenik koji pokazuje izuzetne sposobnosti i ima odličan uspjeh može u toku jedne školske godine završiti dva razreda, pod uvjetom i na način utvrđen pravilima škole.

Član 56.

U osnovnoj školi se ocjenjuje i vladanje učenika.

Ocjene iz vladanja su: primjerno, vrlo dobro, dobro, zadovoljava i loše.

Ocjenu iz vladanja u razrednoj nastavi utvrđuje nastavnik razredne nastave, a u predmetnoj nastavi odjeljensko vijeće na prijedlog razrednika.

Član 57.

O završenom osnovnom obrazovanju po odgovarajućem nastavnom planu i programu osnovne škole učeniku se izdaje svjedodžba.

Uz svjedodžbu škola daje na zahtjev roditelja ili učenika uvjerenje o završenom V, VI i VII razredu osnovne škole, te list profesionalne orijentacije.

Član 58.

Učeniku koji u toku osmogodišnjeg osnovnog obrazovanja i odgoja postigne odličan uspjeh iz svih nastavnih predmeta i ima primjerno vladanje izdaje se, pored svjedodžbe o završenom osnovnom obrazovanju, u znak priznanja i posebna diploma o postignutim rezultatima.

Obrazac posebne diplome iz prethodnog stava donosi ministar.

Član 59.

Radi podsticanja na što bolji uspjeh, učeniku koji postiže naročite rezultate u odgojno-obrazovnom procesu i drugim aktivnostima u osnovnoj školi mogu se dodjeljivati pohvale i nagrade, pod uvjetima i na način utvrđen pravilima osnovne škole.

Član 60.

Učeniku koji se neprimjereno odnosi prema učenu, nastavnicima, drugim učenicima, slobodnim aktivnostima, te školskoj imovini mogu se izreći odgojno-disciplinske mjere.

Odgojno-disciplinske mjere su:

- ukor razrednika,
- ukor odjeljenjskog vijeća,
- ukor direktora,
- ukor nastavničkog vijeća i premještaj u drugo odjeljenje iste škole,
- premještaj u drugu najbližu osnovnu školu na području općine.

Izrečena odgojno-disciplinska mjera povlači snižavanje ocjene iz vladanja.

Odgojno-disciplinska mjera važi za školsku godinu u kojoj je izrečena, a može se u toku školske godine ublažiti ili ukinuti.

Blíže odredbe o povredama discipline, postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti učenika, dužini izrečene odgojno-disciplinske mjere, njenom ublažavanju i ukidanju i posljedničnom odnosu na ocjenu iz vladanja učenika i nadoknadu počinjene materijalne štete utvrđuje se posebnim propisom koji donosi ministar i pravilima škole.

Član 61.

Učenicima osnovne škole obrazuju zajednicu učenika odjeljenja i zajednicu učenika škole.

Zajednicu učenika škole sačinjavaju predstavnici zajednica odjeljenja.

Blíže odredbe o obrazovanju i radu zajednice učenika iz prethodnog stava, kao i o drugim pravima i obavezama učenika u odgojno-obrazovnom radu, određuju se pravilima osnovne škole.

Član 62.

Osnovna škola je obavezna da, na početku školske godine, upozna učenike sa njihovim pravima, odnosno dužnostima i odgovornostima utvrđenim ovim zakonom i pravilima škole.

Član 63.

Osnovna škola vodi evidenciju i dokumentaciju o odgojno-obrazovnoj djelatnosti: matičnu knjigu, odjeljenjske knjige, registre i sl.

Podaci u matičnoj knjizi su trajne vrijednosti.

Sadržaj svjedodžbe, uvjerenja, dačke knjižice, lista profesionalne orijentacije i način vodenja dokumentacije i evidencije u osnovnoj školi bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

V. NASTAVNICI, STRUČNI SARADNICI I SARADNICI**Član 64.**

Nastavnim planom i programom, u ovisnosti od vrste osnovne škole, utvrđuje se odgovarajuća visoka, viša i srednja stručna sprema nastavnika razredne i predmetne nastave i stručnog saradnika.

Za obavljanje pedagoških, pedagoško-psiholoških i knjižničarskih poslova osnovna škola ima stručne saradnike-pedagoga i bibliotekara odnosno višeg bibliotekara, a može imati psihologa, socijalnog djelatnika, ljekara, te saradnika-medicinskog tehničara i sl.

Broj stručnih saradnika i saradnika, te obavljanje njihovih poslova u osnovnoj školi, utvrđuje se sukladno Pedagoškim standardima.

Član 65.

Za učestvovanje u odgojno-obrazovnom radu i obavljanju poslova pod neposrednim rukovodstvom nastavnika osnovna škola može imati i saradnika: zdravstvenog tehničara, bibliotekara, saradnika u nastavi i drugo lice koje ima srednju stručnu spremu.

Član 66.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici biraju se na osnovu konkursa koji raspisuje upravni odbor osnovne škole.

Član 67.

Svi djelatnici osnovne škole moraju biti ljekarski pregledani do početka nastave za tu školsku godinu.

Troškovi ljekarskog pregleda padaju na teret osnivača.

Lice koje boluje od zarazne ili duševne bolesti, ili je prema nalazu stručnog ljekara postalo ovisnik, ne može raditi u osnovnoj školi.

Ako se u toku školske godine ustanovi da je nastavnik ili drugi djelatnik škole obolio od zarazne bolesti, ili ima ozbiljne psihčke poremećaje, bit će oslobođen od izvođenja nastave ili neposrednog kontakta sa učenicima.

Član 68.

Pravilima osnovne škole, i godišnjim programom rada škole utvrđuje se raspored radnog vremena nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u okviru 40-satne radne sedmice i korištenje godišnjeg odmora, u skladu sa Pedagoškim standardima.

Nastavnik u okviru 40-satne radne sedmice može imati najviše 25 sati svih vrsta i oblika neposrednog odgojno-obrazovnog rada koji se ostvaruju u osnovnoj školi.

Izuzetno, nastavnik može, najduže za jedno polugodište, pod uvjetima utvrđenim pravilima škole, imati do 35 sati sedmično neposrednog odgojno-obrazovnog rada sa učenicima.

Norme sati u nastavi utvrđuju se Pedagoškim standardima.

Član 69.

Nastavnici koriste godišnji odmor u toku ljetnog odmora učenika, koji traje najmanje 30 radnih dana.

Dužina korištenja godišnjih odmora nastavnika, stručnih saradnika i saradnika bliže se regulira pravilnikom o radu škole.

Član 70.

Pravo i obaveza nastavnika je da organiziraju i obavljaju neposredan odgojno-obrazovni rad, prate, podstiču i pomažu razvoj učenika, stručno se usavršavaju i izvršavaju druge zadatke, utvrđene ovim zakonom i aktima škole.

Član 71.

U osnovnoj školi prati se i vrednuje rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika jednom u četiri godine.

Rezultati vrednovanja rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u osnovnoj školi omogućavaju sticanje zvanja pod odgovarajućim uvjetima.

Postupak vrednovanja rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u osnovnoj školi, vrednovanja rada, i sticanja zvanja na osnovu vrednovanja i vođenja dokumentacije o njihovom radu, bliže se uređuje propisima koje donosi ministar.

Član 72.

Nastavnik, stručni saradnik i saradnik koji prvi put zasniva radni odnos u školi obavezan je da, nakon isteka najmanje jedne, a najviše dvije godine neposrednog odgojno-obrazovnog rada, odnosno rada u osnovnoj školi, položi stručni ispit.

Pripravniku koji ne položi stručni ispit u roku propisanom u prvom stavu, prestaje radni odnos u školi.

Program stručnog ispita, imenovanje i sastav komisije, način polaganja i izdavanja uvjerenja o položenom stručnom ispitu i vođenje evidencije o stručnom usavršavanju bliže se regulira propisom koji donosi ministar.

Član 73.

Nastavnik može izgubiti pravo na dalji rad u nastavi ako nastavničko vijeće, Pedagoški zavod koji vrši pedagoško-stručni nadzor ili inspekcija za obrazovanje utvrde da nastavnik ne izvršava svoje obaveze u skladu sa nastavnim planom i programom, ovim zakonom, te drugim aktima škole.

Član 74.

U slučaju prestanka prava nastavnika da obavlja neposredno odgojno-obrazovni rad osnovna škola može takvog nastavnika rasporediti na druge poslove odnosno radne zadatke koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi.

Kada nastavnik, kome je prestalo pravo da izvodi nastavu, ne bude raspoređen na druge poslove, ostvarivat će svoja prava u skladu sa Zakonom o radu.

VI. PEDAGOŠKO-STRUČNI NADZOR**Član 75.**

Pedagoško-stručni nadzor se obavlja nad organiziranjem, izvođenjem nastave i drugim oblicima odgojno-obrazovnog rada, radom nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u svim osnovnim školama radi kontinuiranog unapređivanja odgojno-obrazovnog rada.

Pedagoško-stručni nadzor, pored ostalog, obuhvata:

- praćenje primjene i realiziranje nastavnog plana i programa odnosno ciljeva i zadataka, sadržaja, obima, oblika, metoda i postupaka odgojno-obrazovnog rada;
- praćenje, proučavanje i analizu sistema obrazovanja i vaspitanja i predlaganje mjera za njegovo unapređivanje i razvoj;
- praćenje i unapređivanje nastavne tehnike i tehnologije i organiziranje obučavanja i usavršavanja nastavnika i saradnika za primjenu novih nastavnih sredstava i nove nastavne tehnologije;
- praćenje rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u nastavi, kao i rada direktora i pomoćnika direktora osnovne škole;
- pružanje stručne pomoći u planiranju programiranju i organiziranju odgojno-obrazovnog rada, ocjenjivanju i napredovanju učenika, a posebno nadarenih učenika.

Član 76.

Pedagoško-stručni nadzor vrši Pedagoški zavod.

Osnovna škola dužna je da omogućiti nesmetano obavljanje pedagoško-stručnog nadzora i uvid u dokumentaciju i evidenciju koja se vodi u školi.

Član 77.

O obavljenom pedagoško-stručnom nadzoru podnosi se izvještaj upravnom odboru i nastavničkom vijeću osnovne škole.

Vršenje pedagoško-stručnog nadzora bliže se regulira propisom koji donosi ministar.

VII. UPRAVLJANJE**Član 78.**

Organ upravljanja u osnovnoj školi je upravni odbor, a organ rukovođenja je direktor osnovne škole.

Izuzetno, uz saglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati zamjenika direktora, koji se bira i imenuje na isti način kao i direktor škole.

Organ kontrole u osnovnoj školi je nadzorni odbor.

Član 79.

Osnovnom školom upravlja upravni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove upravnog odbora imenuje i razrješava Vlada Kantona.

Jedan član upravnog odbora bira se iz reda nastavnika i stručnih saradnika na prijedlog nastavničkog vijeća, jedan iz reda roditelja, odnosno staratelja učenika osnovne škole, na prijedlog savjeta roditelja, a jednog bira Vlada Kantona.

Izuzetno, uz saglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati upravni odbor od pet članova. Po jedan član bira se iz reda nastavnika i stručnih saradnika, odnosno iz reda roditelja i staratelja, a tri člana bira Vlada Kantona.

Član 80.

Upravni odbor škole, pored poslova utvrdjenih u ovom zakonu, obavlja i sljedeće poslove:

- vrši izbor nastavnika i stručnih saradnika, na prijedlog direktora,
- odlučuje o prestanku prava nastavnika, stručnih saradnika i saradnika na dalji odgojno-obrazovni rad;
- donosi odluke o broju, organiziranju i ukidanju odjeljenja osnovne škole;
- razmatra ostvarenje godišnjeg programa rada i realiziranje nastavnog plana i programa;
- usvaja izvještaje o finansijskom poslovanju;
- podnosi izvještaj o uspjehu i postignutim rezultatima odgojno-obrazovnog rada, kao i materijalnom poslovanju osnovne škole osnivaču i Ministarstvu,
- odlučuje o prigovoru roditelja odnosno staratelja učenika na rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika;
- razmatra odluke i preporuke nastavničkog vijeća i sindikata i vijeća uposlenika o poduzetim mjerama;
- odlučuje o prigovorima i žalbama djelatnika;
- vrši i druge poslove utvrdene aktima škole.

Član 81.

Osnovnom školom rukovodi direktor.

Za direktora osnovne škole može biti imenovano lice koje, pored općih uvjeta, ispunjava u pogledu stručne sprema i uvjete za nastavnika u osnovnoj školi i ima najmanje pet godina radnog iskustva u nastavi, a istu se svojim radom, sposobnostima organiziranja odgojno-obrazovnog rada škole i u pedagoškoj teoriji i praksi.

Član 82.

Upravni odbor raspisuje konkurs za direktora osnovne škole koji se objavljuje u sredstvima informiranja.

Konkurs za direktora osnovne škole sadrži odgovarajuće uvjete iz prethodnog člana, trajanje konkursa, postupak i trajanje izbora kandidata i način obavješćavanja kandidata o rezultatima konkursa.

Direktora osnovne škole imenuje upravni odbor na period od četiri godine, uz prethodno mišljenje Ministarstva i saglasnost Vlade Kantona.

Po isteku mandata isto lice može biti ponovo imenovano za direktora osnovne škole.

Uposleniku koji je imenovan za direktora osnovne škole, škola u kojoj je bio uposlen dužna je, na zahtjev takvog uposlenika, osigurati mirovanje njegovih prava i obaveza, a najduže onoliko koliko traje mandat direktora za koji je imenovan.

Član 83.

Ako se na konkursu ne izabere direktor, upravni odbor osnovne škole imenuje vršioca dužnosti bez konkursa iz reda uposlenih nastavnika u školi.

Vršilac dužnosti se imenuje na period od šest mjeseci, a najduže godinu dana od dana njegovog imenovanja.

Član 84.

Direktor osnovne škole, pored poslova i zadataka utvrdjenih zakonom, obavlja i sljedeće poslove:

- stara se za primjenu zakona i općih akata;
- predlaže program odgojno-obrazovnog rada i aktivnosti za unapređivanje tog rada u okviru godišnjeg programa rada;
- odlučuje o raspoređivanju nastavnika i djelatnika osnovne škole na određene poslove i zadatke u skladu sa rezultatima rada;
- podnosi izvještaj o uspjehu i postignutim rezultatima odgojno-obrazovnog rada, kao i materijalnom poslovanju osnovne škole upravnom odboru škole.
- prima u radni odnos ostale uposlenike;
- sklapa ugovore o radu sa uposlenicima škole;
- obavlja i druge poslove i radne zadatke predviđene ovim zakonom i aktima škole.

Član 85.

Vlada Kantona može predložiti upravnom odboru smjenu direktora osnovne škole i prije isteka vremena na koje je imenovan, ako upravni odbor ne prihvati izvještaj direktora iz alineje 4. člana 84. ovog zakona i utvrdi da je odgovoran za neuspjeh u odgojno-obrazovnom radu.

Upravni odbor može razriješiti direktora osnovne škole i prije isteka vremena na koje je imenovan:

- na zahtjev direktora;
- ako je, zbog provođenja odluke ili akta koje je donio, došlo do povrede prava djelatnika ili imovine osnovne škole, kao i ako je njegovim odnosom nanosena šteta učenicima škole, odnosno njihovim roditeljima, starateljima ili društvenoj zajednici;
- u drugim slučajevima predviđenim zakonom ili aktima osnovne škole.

Član 86.

Osnovna škola, u skladu sa Pedagoškim standardima, može na poslovima rukovođenja, općim aktom, utvrditi poslove pomoćnika direktora.

Izbor pomoćnika direktora vrši upravni odbor škole, na prijedlog direktora, i uz saglasnost Ministarstva.

Postupak izbora pomoćnika direktora, njegova ovlaštenja i dužnosti utvrđuju se pravilima škole.

Član 87.

Organ kontrole poslovanja u osnovnoj školi je nadzorni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove nadzornog odbora imenuje osnivač na period od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.

Nadzorni odbor analizira izvještaje o poslovanju osnovne škole, nadzire upotrebu sredstava za rad, pregleda i provjerava zakonitosti vođenja knjigovodstvene dokumentacije i obavlja i druge poslove iz domena poslovanja osnovne škole.

Izvještaj o svom radu i nalazima nadzorni odbor, najmanje jednom godišnje, podnosi osnivaču.

Ukoliko je osnivač osnovne škole Kanton, prava i obaveze iz stava 2. i 4. ovog člana vrši Vlada Kantona.

VIII. STRUČNI ORGANI**Član 88.**

U osnovnoj školi obrazuju se stručna tijela:

- nastavničko vijeće koje sačinjavaju svi nastavnici i stručni saradnici škole,
- odjeljsko vijeće koje sačinjavaju nastavnici odjeljenja,
- stručni aktivni nastavnika određenih nastavnih oblasti.

Član 89.

Radom nastavničkog vijeća rukovodi direktor osnovne škole.

Nastavničko vijeće obavlja slijedeće poslove:

- donosi odluke o organiziranju odgojno-obrazovnog rada;
- prati ostvarivanje nastavnog plana i programa i poduzima mjere za njegovo izvršavanje i o tome podnosi izvještaj upravnom odboru;
- preporučuje nabavku stručnih časopisa i druge stručne literature;
- utvrđuje prijedlog i razmatra realiziranje godišnjeg programa rada škole, program stručnog usavršavanja nastavnika i stručnih saradnika, program rada stručnih organa i komisija;
- vrši izbor oblika nastave i u skladu s tim vrši raspored učenika i podjelu predmeta na nastavnike, odnosno vrši raspored rada u radnoj sedmici;
- analizira uspjeh učenika i rad odjeljskih vijeća;

- određuje rukovodioce odjeljskih vijeća i stručnih aktiva;
- analizira rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika i predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada;
- imenuje komisije za polaganje ispita;
- razmatra izvještaje o polaganju ispita;
- razmatra izvještaje o izvršenom pedagoško-stručnom nadzoru;
- poduzima odgovarajuće mjere i stara se o izvršenju tih mjera;
- odobrava učeniku završavanje dva razreda u toku jedne školske godine;
- stara se o profesionalnom usmjeravanju učenika;
- stara se o zajednici učenika škole;
- razmatra odgojno-disciplinske mjere i donosi odgovarajuće odluke;
- imenuje komisiju za upis učenika;
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i aktima škole.

Član 90.

Odjeljsko vijeće obavlja slijedeće poslove:

- analizira uspjeh učenika i rad nastavnika u odjeljenju;
- prati razvoj učenika;
- neposredno učestvuje u profesionalnoj orijentaciji učenika;
- odlučuje o programima za nadarene učenike, za učenike koji zaostaju u napredovanju i oblicima nastave koji će se primjenjivati u razredu u cjelini, ili za pojedinačne grupe učenika, ili učenike pojedinačno;
- uskladuje rad nastavnika u odgojno-obrazovnom procesu;
- utvrđuje, u predmetnoj nastavi, zaključne ocjene učenika;
- analizira rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika i predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada;
- vrši i druge poslove utvrđene zakonom i aktima škole.

Član 91.

Bliže odredbe o radu stručnih organa i razrednika sadrže akti osnovne škole.

IX. POTREBE I INTERESI KANTONA U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I ODGOJU**Član 92.**

Potrebe i interesi Kantona u osnovnom odgoju i obrazovanju, u smislu ovog zakona, su:

- odgoj i osnovno obrazovanje školskih obveznika u redovnim osnovnim školama;

- odgoj i osnovno obrazovanje školskih obveznika u specijalnim osnovnim školama;
- odgoj i osnovno obrazovanje školskih obveznika pri specijalnim zavodima;
- posebno obrazovanje i odgoj umjereno mentalno retardiranih učenika u zavodima za socijalno zbrinjavanje;
- osnovno obrazovanje i odgoj učenika u paralelnim osnovnim školama;
- dodatno obrazovanje nadarenih učenika u redovnim osnovnim školama, paralelnim osnovnim školama, odnosno odjeljenjima tog obrazovanja u redovnim školama;
- stručno usavršavanje nastavnika;
- izdavanje udžbenika, priručnika i druge stručne literature za potrebe osnovne škole.

Član 93.

Sredstva za zadovoljavanje potreba i interesa kantona iz člana 92. ovog zakona sliču se na način utvrđen Zakonom o ustanovama.

Član 94.

Osnovna škola može sticati prihod i:

- donacijom pravnih, fizičkih lica i od humanitarnih organizacija;
- iz legata, poklona i zavještaja;
- prodajom proizvoda i usluga koje škola može da ima;
- prodajom intelektualnih usluga;
- prodajom materijalnih dobara, uz saglasnost osnivača, odnosno Vlade Kantona kada je osnivač osnovne škole Kanton.

Višak prihoda nad rashodima usmjerit će se za pokrivanje materijalnih troškova škole, uz prethodnu saglasnost osnivača.

X. KAZNENE ODREDBE**Član 95.**

Novčanom kaznom od 1.000 do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj osnovna škola ako:

1. otpočne sa radom prije nego što je upisana u Registar osnovnih škola koji vodi Ministarstvo (član 12, stav 2.);
2. izda svjedodžbu ili drugu javnu ispravu o završenom obrazovanju prije nego što je upisana u Registar osnovnih škola (član 13.);
3. izvodi nastavu po nastavnom planu i programu koji nije donio nadležni organ (član 26, stav 1.);
4. bez odluke organa uprave nadležnog za obrazovanje prekine nastavu (član 31, stav 1.);
5. se u školi upotrebljavaju udžbenici i nastavna sredstva koja nije odobrio nadležni organ (član 39, stav 1.);
6. ne upiše djecu sa svog školskog područja u predviđenom roku (član 41, stav 1.);

7. izvještaj o upisu ne dostavi nadležnim organima u propisanom roku (član 44, stav 1.);
8. ne uputi učenika na komisiju, najkasnije do kraja školske godine, u tekućoj godini, kada kod njega nastupe promjene koje zahtijevaju prijelaz iz specijalne u redovnu ili iz redovne u specijalnu osnovnu školu (član 46, stav 1.);
9. ne upiše učenika koji je doselio na područje škole, koju popunjava škola iz koje je došao (član 48, stav 1.);
10. obavi ispite suprotno propisima (član 49. i 53.).

Za prekršaje iz prethodnog stava ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u osnovnoj školi novčanom kaznom od 400 do 1.000 KM.

Član 96.

Novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kaznit će se za prekršaj osnovna škola ako:

1. učenici imaju više od nastavnim planom i programom predviđenih sati u toku jedne nastavne sedmice, odnosno u toku jednog dana (član 29, stav 4.);
2. ne produži nastavu kada nije realiziran godišnji fond nastavnih sati i realizirani programski sadržaji (član 32, stav 2.);
3. ne donese godišnji program rada za tekuću školsku godinu u predviđenom roku (član 33, stav 3.);
4. ne vrši redovno ocjenjivanje učenika na način utvrđen ovim zakonom (član 50, stav 1.);
5. ne vodi propisanu dokumentaciju i evidenciju (član 63, stav 1.);
6. ne organizira ljekarski sistematski pregled djelatnika prije početka školske godine (član 67, stav 1.);
7. ne izvrši vrednovanje rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u predviđenom roku (član 71, stav 1.).

Za prekršaje iz prethodnog stava kaznit će se odgovorno lice u osnovnoj školi novčanom kaznom od 300 do 800 KM.

Član 97.

Novčanom kaznom od 100 do 500 KM kaznit će se za prekršaj roditelj, odnosno staratelj ako ne upiše dijete u osnovnu školu, odnosno ako dijete ne pohađa nastavu (član 45.).

Ukoliko ni poslije izvršene kazne roditelj ne upiše dijete u osnovnu školu, odnosno ako dijete ne pohađa nastavu, kazne se ponavljaju, a škola je obavezna obavijestiti Upravu za socijalnu i dječiju zaštitu u sastavu Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Kantona, radi poduzimanja aktivnosti iz njihove nadležnosti.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 98.**

Osnovne škole su dužne da usklade svoju organizaciju, djelatnost i akta u skladu sa odredbama

Članak 5.

Državljeni Bosne i Hercegovine imaju pravo da stječu odgoj i osnovno obrazovanje u školama Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Kanton) po odredbama ovog zakona.

Inozemni državljani i osobe bez državljanstva imaju pravo da stječu odgoj i osnovno obrazovanje u školama Kantona, po odredbama ovog zakona, sukladno konvencijama i ugovorima koje je država Bosna i Hercegovina zaključila sa drugim državama ili međunarodnim organizacijama.

Članak 6.

Odgoj i osnovno obrazovanje je djelatnost od posebitog društvenog značenja.

II. UTEMELJENJE I RAD OSNOVNE ŠKOLE**Članak 7.**

Osnovnu školu može utemeljivati domaća i inozemna pravna i fizička osoba u svim oblicima svojine.

Redovitu osnovnu školu, specijalnu osnovnu školu, paralelnu (glazbenu i baletsku) školu i specijalni zavod u kome se organizira odgojno-obrazovni rad za određenu kategoriju djece omećane u psihičkom ili tjelesnom razvoju (u daljem tekstu: osnovna škola) kao javnu ustanovu u državnoj svojini utemeljuje Skupština Kantona.

Osnovna škola se utemeljuje sukladno dugoročnom programu razvoja i koncepciji odgoja i osnovnog obrazovanja, koji donosi Skupština Kantona, na prijedlog općine.

Aktom o utemeljenju osnovne škole utvrđuje se naziv, djelokrug rada sukladno nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo za obrazovanje, znanost, kulturu i šport Kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) i druga pitanja od značenja za rad osnovne škole.

Prava i obveze utemeljivača osnovne škole utvrđuju se ugovorom, sukladno aktu o utemeljenju.

Ako je utemeljivač škole Skupština Kantona, obveze iz prethodnog stavka ovog članka u ime Skupštine obavlja Vlada Kantona.

Članak 8.

Kanton osigurava sredstva potrebna za utemeljenje i rad sukladno Pedagoškim standardima za odgoj i osnovno obrazovanje (u daljem tekstu: Pedagoški standardi) na teritoriju Kantona i Normativima školskog prostora, opreme, nastavnih sredstava i učila za odgoj i osnovno obrazovanje na teritoriju Kantona (u daljem tekstu: Normativi).

Ukoliko osnovna škola nije u državnoj svojini, njeno financiranje preuzima Kanton nakon utvrđivanja javnog interesa od strane Skupštine Kantona.

Pedagoške standarde i Normative, iz stavka 1. ovog članka, donosi Ministarstvo.

Članak 9.

Osnovna škola se može utemeljiti, ako:

- postoji dovoljan broj učenika za formiranje 16 odjeljenja za redovitu osnovnu školu, 8 odjeljenja za specijalnu osnovnu školu i 12 odjeljenja za osnovnu glazbenu, odnosno baletsku školu;
- je osiguran odgovarajući nastavni kadar sukladan nastavnim planovima i programima za odgoj i osnovno obrazovanje;
- su osigurane odgovarajuće školske prostorije, oprema i nastavna sredstva, sukladno Normativima;
- su osigurani uvjeti za rad sukladno Pedagoškim standardima.

Osnovna škola u privatnoj svojini može se utemeljiti i sa manjim brojem učenika i odjeljenja od broja utvrđenog u Pedagoškim standardima.

Članak 10.

Utemeljivač je dužan, prilikom utemeljenja osnovne škole, da formira povjerenstvo koje će, sukladno ovim zakonima, obaviti pripreme za početak rada i obaviti izbor prvih nastavnika škole.

Ako je utemeljivač osnovne škole Skupština Kantona, povjerenstvo iz stavka 1. ovoga članka formira Vlada Kantona.

Članak 11.

Osnovna škola se upisuje u registar osnovnih škola (u daljem tekstu: Registar), koji vodi Ministarstvo.

U Registar se može upisati samo osnovna škola koja ispunjava uvjete iz članka 9. ovog zakona.

Članak 12.

Provjeru uvjeta za upis u Registar osnovne škole obavlja Ministarstvo.

Osnovna škola može početi sa radom nakon upisa u Registar.

Novoutemeljena škola počinje sa radom početkom školske godine.

Članak 13.

Osnovna škola koja je upisana u Registar izdaje svjedodžbe i druge javne isprave o završenom obrazovanju.

Članak 14.

Osnovna škola se briše iz Registra kada prestane da ispunjava uvjete propisane ovim zakonom.

Blizi propis o postupku utvrđivanja uvjeta i o sadržaju i načinu vođenja Registra donosi ministar za obrazovanje, znanost, kulturu i šport (u daljem tekstu: ministar).

Članak 15.

Osnovna škola može obavljati statusne promjene, uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

Statusne promjene škola može obaviti na kraju školske godine.

Članak 16.

Vlada Kantona, na prijedlog općinskog vijeća, utvrđuje školsko područje sa kojeg je redovita osnovna škola obvezna da primi školske obveznike.

Redovita osnovna škola može na svom školskom području organizirati područne škole sa jednim ili više odjeljenja sukladno Pedagoškim standardima.

Vlada Kantona utvrđuje najmanje po jednu redovitu osnovnu školu na području svake općine Kantona za osnovno obrazovanje odraslih.

Određbe ovog članka ne odnose se na škole u privatnoj svojini.

Članak 17.

Rad osnovne škole je javan.

Osnovna škola kao javna ustanova u državnoj svojini ima svoj pečat, sa grbom Kantona.

Oblik, veličina i sadržaj pečata utvrđuju se pravilima škole.

Članak 18.

Osnovne škole mogu surađivati i međusobno udruživati neke zajedničke poslove, s tim da svaka osnovna škola zadržava svojstvo pravne osobe.

Članak 19.

Osnovna škola prestaje sa radom ako ne ispunjava uvjete i zadatke poradi kojih je utemeljena, ili ako ne postoji potreba za njenim radom.

Kada Ministarstvo utvrdi da osnovna škola ne ispunjava uvjete koji su propisani ovim zakonom, odredit će rok u kojem utemeljivač mora otkloniti utvrđene nedostatke.

Ukoliko nedostaci ne budu otklonjeni, Ministarstvo će predložiti utemeljivaču prestanak rada škole.

Ako utemeljivač ne donese akt o prestanku rada osnovne škole u roku od tri mjeseca od dana podnošenja prijedloga o prestanku rada škole, Ministarstvo donosi rješenje o prestanku rada škole i provodi postupak brisanja škole iz Registra.

U slučaju prestanka rada osnovne škole, utemeljivač je dužan da zatečenim učenicima omogući nastavak i završavanje započetog odgoja i obrazovanja.

Aktom o prestanku rada škole odredit će se rok prestanka rada, koji ne može biti prije završetka školske godine.

Donošenjem rješenja o prestanku rada škole pokreće se postupak brisanja škole iz Registra.

Prestanak rada osnovne škole objavljuje se u službenom glasilu Kantona.

Ukoliko je utemeljivač osnovne škole Skupština Kantona, prava i obveze utemeljivača iz stavaka 2, 3. i 4. ovoga članka obavlja Vlada Kantona.

Članak 20.

Nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje obavlja Ministarstvo.

Članak 21.

Na utemeljenje, rad i prestanak rada osnovne škole primjenjuju se opći propisi o ustanovama, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

III. ODGOJNO-OBRAZOVNI RAD OSNOVNE ŠKOLE

Članak 22.

Odgojno-obrazovni rad ostvaruje se na temelju nastavnog plana i programa za osnovne škole (u daljem tekstu: nastavni plan i program).

Nastavnim planom i programom utvrđuju se ciljevi i zadaci, sadržaji, oblici i postupci odgojno-obrazovnog rada, izvođenje razredne i predmetne nastave u pojedinim razredima, ili drugim oblicima nastave i osigurava nacionalna jednakopravnost kroz posebne programe za nacionalnu grupu predmeta u osnovnim školama svih oblika svojine.

Članak 23.

U redovitoj osnovnoj školi realizira se nastavni plan i program za učenike normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja i posebice dodatni program za nadarene učenike, kao i nastavni plan i program za odrasle.

U specijalnoj osnovnoj školi realizira se nastavni plan i program za učenike sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju.

U osnovnoj glazbenoj, odnosno osnovnoj baletskoj školi realizira se nastavni plan i program za osnovno glazbeno, odnosno osnovno baletsko obrazovanje i posebiti dodatni program za nadarene učenike tih škola.

Članak 24.

Osnovno glazbeno obrazovanje traje šest godina, a osnovno baletsko obrazovanje traje četiri godine.

Paralelno osnovno obrazovanje može početi nakon završenog drugog razreda osnovne škole.

Članak 25.

U redovitoj osnovnoj školi može se ostvariti i nastavni plan i program za učenike sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju, nastavni plan i program za osnovno glazbeno, odnosno osnovno baletsko obrazovanje, nastavni plan i program za nadarene učenike svih vrsta obrazovanja, program predškolskog odgoja i obrazovanja, te nastavni planovi i programi raznih vrsta tečajeva.

Realiziranje nastavnih planova i programa iz prethodnog stavka obavlja se u posebnim odjeljenjima.

Broj učenika u posebnim odjeljenjima utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Ministarstvo može, na zahtjev škole, odobriti organiziranje rada specijalnih odjeljenja, za obrazovanje učenika sa smetnjama u tjelesnom i psihičkom razvoju.

Članak 26.

Nastavni plan i program donosi Ministarstvo.

Prijedlog nastavnih planova i programa odgoja i osnovnog obrazovanja utvrđuje Pedagoški zavod, uz prethodno provedenu javnu raspravu.

U zadovoljavanju svojih posebitih interesa Vlada Kantona može povećati obujam redovite nastave za 30% na račun planiranih sati ostalih odgojno-obrazovnih aktivnosti.

Ovaj vid nastave izvodi se po nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo.

Članak 27.

Broj učenika u odjeljenju utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Osnovna škola može organizirati rad kombiniranih odjeljenja od I. do IV. razreda za istodobno izvođenje nastave sa više razreda, a najviše za četiri razreda.

Za učenike od V. do VIII. razreda škola može organizirati tečajnu nastavu.

Tečajna nastava se organizira za više razreda u jednom odjeljenju, ako u osnovnoj školi nema dovoljan broj učenika za organiziranje odjeljenja jednog razreda.

Osnovna škola može organizirati produženi ili cjelodnevni boravak učenika, sukladno Pedagoškim standardima, po programu koji donosi Ministarstvo.

Članak 28.

Školska godina traje od 1. rujna tekuće do 31. kolovoza naredne godine.

Nastava u redovitoj i specijalnoj osnovnoj školi izvodi se po polugodištima i traje 37 radnih tjedana, s tim da se nastavni programski sadržaji planiraju i realiziraju u okviru 35 nastavnih tjedana.

Nastava u završnom razredu škole, iz prethodnog stavka ovog članka, traje 35 radnih tjedana, s tim da se nastavni programski sadržaji planiraju i realiziraju u okviru 33 nastavnih tjedna.

Razlika u broju radnih i nastavnih tjedana koristi se za realiziranje posebnih programskih sadržaja, obilježavanje državnih i vjerskih blagdana, kulturnih, sportskih i drugih aktivnosti škole, utvrđenih godišnjim planom rada.

Članak 29.

Nastava u prvom polugodištu počinje prvog ponedjeljka u rujnu.

Osnovna škola organizira nastavni proces, u pravilu, u petodnevnom radnom tjednu.

Nastavni sat u osnovnoj školi traje 45 minuta, a u specijalnoj školi 40 minuta.

Broj sati u tjeku radnog tjedna utvrđuje se nastavnim planom i programom, s tim da u tjeku dana učenici od I. do III. razreda ne mogu imati više od 5, a od IV do VIII razreda više od 7 sati redovite nastave dnevno, odnosno 32 sata tjedno.

Članak 30.

Zimski odmor za učenike redovite i specijalne osnovne škole traje tri tjedna, a ljetni odmor od

završetka drugog polugodišta do početka nove školske godine.

Zimski odmor koristi se nakon završetka prvog polugodišta.

Ministarstvo može odobriti, ovisno od klimatskih ili drugih uvjeta, produžetak zimskog odmora, a najduže jedan radni tjedan, s tim da u tjeku školske godine bude ostvaren godišnji fond nastavnih sati predviđen nastavnim planom i programom i realizirani programski sadržaji.

Osnovna škola može, poradi obilježavanja vjerskih blagdana, odrediti da se dio zimskog odmora za učenike koristi u tjeku prvog ili drugog polugodišta.

Osnovna škola će prilikom utvrđivanja rasporeda sati voditi računa o obavljanju neodložnih vjerskih obveza učenika i nastavnika.

Članak 31.

Odgojno-obrazovni rad se ne smije prekidati u tjeku polugodišta, odnosno školske godine, izuzev u slučaju elementarnih nepogoda, epidemije i drugih posobito opravdanih razloga, po odluci Ministarstva.

U slučaju prekida nastavnog procesa zbog obustave rada, godišnji fond nastavnih sati, predviđen nastavnim planom i programom, mora biti nadoknađen prije završetka školske godine.

Završetak prvog polugodišta i trajanje zimskog odmora za učenike osnovnih škola na teritoriju Kantona je, u pravilu, istodoban i regulira se kalendarom koji donosi Ministarstvo za svaku školsku godinu.

Članak 32.

Osnovna škola je dužna da u tjeku školske godine ostvari nastavni plan i program, odnosno godišnji fond nastavnih sati.

Ako se utvrdi da osnovna škola, u okviru predviđenog broja nastavnih tjedana, nije ostvarila godišnji fond nastavnih sati, mora produžiti nastavu dok se ne ostvari godišnji fond nastavnih sati.

Članak 33.

Odgojno-obrazovni rad provodi se, pored nastavnog plana i programa, i na temelju godišnjeg plana i programa rada osnovne škole (u daljem tekstu: godišnji program).

Godišnji program rada donosi se na temelju jedinstvene metodologije koju donosi Pedagoški zavod.

Prijedlog godišnjeg programa rada škole utvrđuje nastavničko vijeće na prijedlog ravnatelja, a donosi upravni odbor škole, najkasnije do 30. rujna za tekuću školsku godinu, uz prethodnu suglasnost Pedagoškog zavoda.

Godišnji program rada škola dostavlja Ministarstvu i Pedagoškom zavodu.

Izvjешće o uspjehu u učenju i vladanju škola je dužna dostaviti Pedagoškom zavodu na kraju prvog polugodišta i na kraju školske godine.

Članak 34.

Osnovna škola je dužna da u godišnji program ugradi evidenciju o podjeli predmeta i odjeljenja na nastavnike, te evidenciju ostalog uposlenog osoblja u školi.

Članak 35.

U osnovnoj školi organiziraju se slobodne aktivnosti učenika poradi produbljivanja i razvijanja njihovih stvaralačkih sposobnosti, stjecanja pozitivnih navika i vještina.

Zadaci i programski sadržaji slobodnih aktivnosti utvrđuju se godišnjim programom i pravilima škole, sukladno Pedagoškim standardima.

Slobodne aktivnosti učenika ostvaruju se preko društava, sekcija, klubova, družina, skupina, učeničkih zadruga i drugih oblika, a na dragovoljnosti učenika.

Učenička zadruga se može organizirati sa najmanje 30 učenika osnovne škole.

Sredstva učeničke zadruge i sredstva ostvarena radom učenika ili školskih radionica, ne ulaze u ukupan prihod škole i na njih se ne plaća porez, utvrđen kantonalnim i drugim propisima.

U osnovnoj školi se može formirati savjet učenika i savjet roditelja s ciljem ostvarivanja neposredne suradnje sa organima škole, lokalnom zajednicom i nevladinim organizacijama.

Djelokrug rada savjeta regulirat će se Poslovníkom o radu savjeta.

Članak 36.

Izleti, posjete, ekskurzije, logorovanje, društveno korisni rad škole u prirodi i drugi oblici odgojno-obrazovnog rada predviđeni godišnjim programom organiziraju se i izvode u okviru radnih dana, sukladno načelima koja utvrđuje Ministarstvo.

Članak 37.

Poradi uvođenja novih oblika i sadržaja rada Ministarstvo može jednu ili više osnovnih škola proglasiti eksperimentalnom ili utemeljiti eksperimentalnu školu.

Za eksperimentalnu školu može se odobriti odstupanje od odredaba ovog zakona u primjeni nastavne norme, dnevnog i tjednog opterećenja učenika satima, načina ocjenjivanja, formiranje odjeljenja i realiziranju nastavnog plana i programa.

Utemeljenje i rad eksperimentalnih osnovnih škola i proglašavanje postojećih škola eksperimentalnim bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 38.

Na prijedlog ustanove u kojoj se obrazuju nastavnici, Ministarstvo u mjestu te ustanove određuje osnovne škole za izvođenje pedagoško-metodičke prakse studenata i učenika.

Za obavljanje pedagoško-metodičke prakse mogu se odrediti i druge škole na teritoriju Kantona, ako se za to ukaže potreba.

Uvjeti obavljanja pedagoško-metodičke prakse iz stavka 1. i 2. ovog članka utvrđuju se posebitim propisom koji donosi ministar.

Članak 39.

U nastavnom procesu osnovne škole koriste se školski udžbenici i nastavna sredstva koje odobrava Ministarstvo.

Školski udžbenik je temeljno nastavno sredstvo koje obuhvata sadržaje iz nastavnog plana i programa za osnovne škole i koji je urađen na temelju koncepcije udžbenika.

Pod školskim udžbenikom kao nastavnim sredstvom podrazumijeva se i zbirka zadataka, priručnik, radna bilježnica i druga stručna literatura, koja zamjenjuje udžbenik ili je njegov sastavni dio, izrađena sukladno koncepciji udžbenika.

Za primjenu nastavnog plana i programa moraju se osigurati odgovarajući udžbenici.

Članak 40.

Osnovna škola ima pravila i druga akta sukladno zakonskim propisima i kolektivnom ugovoru koja usvaja upravni odbor.

Pravila škole sadrže naročito: naziv i sjedište škole, podatke o utemeljivaču, obveze škole prema utemeljivaču, djelatnost škole, organ upravljanja (broj članova, način izbora, nadležnost), organ rukovođenja (izbor, prava i obveze), organ kontrole (izbor, prava i obveze), stjecanje i raspoređivanje sredstva za rad, organiziranje rada, obvezne akte škole, način ostvarivanja javnosti rada i druga pitanja značajna za rad škole.

IV. UČENICI**Članak 41.**

Upis u redovitu osnovu školu obavlja se u mjesecu svibnju, na temelju spiska školskih obveznika, koji školi dostavlja nadležni organ općine i izvoda iz matične knjige rođenih.

Upis u specijalnu osnovnu školu obavlja se od mjeseca svibnja, a završava se do kraja rujna, na temelju nalaza i mišljenja povjerenstva za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanja djece sa smetnjama u psihikom ili tjelesnom razvoju i rješenja o kategorizaciji djeteta, koje donosi služba socijalne zaštite u općini.

Upis odraslih u redovitu osnovnu školu obavlja se najkasnije deset dana prije početka nastave za odrasle.

Članak 42.

Ocjenu sposobnosti djece pri upisu u redovitu osnovnu školu obavlja školsko povjerenstvo, a sačinjavaju ga psiholog ili pedagog, liječnik i nastavnik razredne nastave.

Povjerenstvo iz prethodnog stavka imenuje nastavničko vijeće škole.

Od obveze upisa u redovitu osnovnu školu može se privremeno osloboditi školski obveznik normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja, na temelju zahtjeva roditelja i mišljenja nastavnika razredne nastave.

Članak 43.

U specijalnu osnovnu školu može se iznimno upisati i školski obveznik sa navršenih deset godina života, na temelju mišljenja povjerenstva, iz članka 42. stavak 2. ovog zakona.

Članak 44.

Redovita osnovna škola dužna je da obavi upis školskih obveznika normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja sa određenog školskog područja i da Ministarstvu podnese izvješće do 30. lipnja tekuće godine.

Redovita osnovna škola određena za obrazovanje odraslih podnosi Ministarstvu izvješće o upisu odraslih, najkasnije deset dana nakon početka nastave.

Članak 45.

Za upis školskih obveznika, redovito pohađanje nastave i uredno izvršavanje obveza učenika prema školi odgovorni su roditelji, odnosno skrbnici učenika.

Članak 46.

Kada u tijeku školovanja u razvoju učenika nastupe promjene koje zahtijevaju prijelaz iz specijalne u redovitu ili iz redovite u specijalnu osnovnu školu, škola će uputiti učenika u toj školskoj godini povjerenstvu za ocjenjivanje sposobnosti i razvrstavanje djece sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju.

Na temelju nalaza i mišljenja povjerenstva iz prethodnog stavka ovog članka, učenik se upisuje u odgovarajuću osnovnu školu, o čemu se obavješćuje Ministarstvo.

Članak 47.

Osnovna škola upisanim učenicima na početku obrazovanja izdaje dačku knjižicu koja važi do kraja odgoja i obrazovanja.

Dačka knjižica je javna isprava kojom se u tijeku osnovnog odgoja i obrazovanja dokazuje status učenika osnovne škole.

Obrazac dačke knjižice propisuje ministar.

Članak 48.

Kada učenik promijeni prebivalište, osnovna škola u novom mjestu prebivališta dužna je upisati učenika.

Učenik koji se obrazovao u drugom kantonu odnosno entitetu upisuje se i nastavlja obrazovanje pod istim uvjetima kao i učenik u Kantonu.

U spornim slučajevima o načinu upisa i nastavljaju obrazovanja odlučuje Ministarstvo.

Učenik koji se obrazovao u inozemstvu uvjetno se upisuje dok se u Ministarstvu ne obavi nostrifikacija odnosno ekvivalencija dokumenata o njegovom obrazovanju.

Članak 49.

Kada učenik dulje vremena ne pohađa nastavu zbog bolesti ili drugih opravdanih razloga, te ne bude ocijenjen, može polaganjem ispita ili drugim oblikom nastavnog rada nadoknaditi izgubljeno vrijeme i steći osnovno obrazovanje u redovitom roku.

Polaganjem ispita osnovno obrazovanje mogu steći i odrasli.

U slučaju nepravilno provedenih ispita, nastavničko vijeće može ispit poništiti.

Organiziranje, način polaganja i poništavanja ispita bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 50.

Ocjenjivanje u osnovnoj školi je javno, kontinuirano i bročano.

Bročane ocjene iz predmeta su: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Napredovanje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 51.

Opći uspjeh učenika i rezultati napredovanja učenika iz nastavnih predmeta svode se na kraju svakog polugodišta.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na temelju zaključnih ocjena iz predmeta.

Zaključnu ocjenu u razrednoj nastavi utvrđuje učitelj – nastavnik razredne nastave.

Zaključne ocjene u predmetnoj nastavi utvrđuje odjeljsko vijeće, a na prijedlog predmetnog nastavnika.

Prijedlog ocjene predmetnog nastavnika iz stavka 4. ovog članka, u pravilu, treba potvrditi.

Zaključne ocjene na kraju drugog polugodišta u glazbenoj školi utvrđuje povjerenstvo koje formira nastavničko vijeće.

Nastavničko vijeće osnovne škole na kraju polugodišta i na kraju školske godine analizira rad i rezultate rada odjeljenja, odjeljskih vijeća, nastavnika i škole u cjelini.

Članak 52.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na temelju prosjeka prolaznih ocjena iz svih nastavnih predmeta.

Učenik je sa uspjehom završio razred:

- odličan (5) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 4,50;
- vrlo dobar (4) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 3,50;
- dobar (3) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,50;
- dovoljan (2) ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,00.

Učeniku koji ima jednu ili više nedovoljnih ocjena utvrđuje se opći uspjeh nedovoljan. Opći uspjeh učenika utvrđuje se aritmetičkom sredinom svih

nastavnih predmeta izračunato najmanje na dvije decimale.

Na temelju općeg uspjeha utvrđuje se opći uspjeh učenika u odjeljenju, razredu i školi.

Učenik koji ima najbolji opći uspjeh proglašava se učenikom generacije (odjeljenja, razreda, škole, općine ili Kantona).

Članak 53.

Učenik od I. do IV. razreda koji na kraju godine ima jednu nedovoljnu ocjenu nastavlja obrazovanje u narednom razredu.

Ukoliko učenik završi razred u koji je prešao s jednom nedovoljnom ocjenom smatra se da je završio i prethodni razred.

Ukoliko učenik ne završi razred u koji je prešao s jednom nedovoljnom ocjenom, upućuje se da ga ponovi.

Učenik od V. do VIII. razreda koji na kraju drugog polugodišta ima jednu ili dvije nedovoljne ocjene upućuje se na popravni ispit u kolovozskom ispitnom roku.

Učenik koji na kraju drugog polugodišta ima tri ili više nedovoljnih ocjena i učenik koji ne položi popravni ispit upućuje se da ponovi razred.

Učenik koji je upućen da ponovi razred može zadržati status učenika u redovitoj osnovnoj školi do navršene 17. godine života (u specijalnoj osnovnoj školi do navršene 19. godine), a u slučaju neprimjerenog odnosa prema učenju, nastavnicima i drugim učenicima, te školskoj imovini, može, po odluci nastavničkog vijeća, izgubiti status učenika redovite osnovne škole kada navrš 15 godina života, a u specijalnoj osnovnoj školi kada navrš 17 godina.

Organiziranje i način polaganja popravnih ispita bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 54.

Roditelj, odnosno skrbnik učenika ima pravo prigovora na utvrđenu ocjenu ili opći uspjeh na kraju drugog polugodišta, odnosno na kraju školske godine.

Prigovor se podnosi nastavničkom vijeću škole u roku od tri dana od dana priopćavanja uspjeha učenika.

Nastavničko vijeće u roku od tri dana odlučuje o prigovoru iz prethodnog stavka.

Kada nastavničko vijeće usvoji prigovor, obrazovat će povjerenstvo koje će provjeriti znanje učenika u roku od dva dana.

Ocjena povjerenstva je konačna.

Prigovorom se može tražiti izuzeće predmetnog nastavnika u radu povjerenstva.

Članak 55.

Učenik koji pokazuje iznimne sposobnosti i ima odličan uspjeh može u tijeku jedne školske godine završiti dva razreda, pod uvjetom i na način utvrđen pravilima škole.

Članak 56.

U osnovnoj školi se ocjenjuje i vladanje učenika.

Ocjene iz vladanja su: primjerno, vrlo dobro, dobro, zadovoljava i loše.

Ocjenu iz vladanja u razrednoj nastavi utvrđuje nastavnik razredne nastave, a u predmetnoj nastavi odjeljensko vijeće na prijedlog razrednika.

Članak 57.

O završenom osnovnom obrazovanju po odgovarajućem nastavnom planu i programu osnovne škole učeniku se izdaje svjedodžba.

Uz svjedodžbu škola daje na zahtjev roditelja ili učenika uvjerenje o završenom V., VI. i VII. razredu osnovne škole, te list profesionalne orijentacije.

Članak 58.

Učeniku koji u tijeku osmogodišnjeg osnovnog obrazovanja i odgoja postigne odličan uspjeh iz svih nastavnih predmeta i ima primjerno vladanje, izdaje se, pored svjedodžbe o završenom osnovnom obrazovanju, u znak priznanja i posebna diploma o postignutim rezultatima.

Obrazac posebne diplome iz prethodnog stavka donosi ministar.

Članak 59.

Poradi policanja na što bolji uspjeh, učeniku koji postiže naročite rezultate u odgojno-obrazovnom procesu i drugim aktivnostima u osnovnoj školi mogu se dodjeljivati pohvale i nagrade, pod uvjetima i na način utvrđen pravilima osnovne škole.

Članak 60.

Učeniku koji se neprimjerenom odnosom prema učenju, nastavnicima, drugim učenicima, slobodnim aktivnostima, te školskoj imovini mogu se izreći odgojno-disciplinske mjere.

Odgojno-disciplinske mjere su:

- ukor razrednika,
- ukor odjeljenskog vijeća,
- ukor ravnatelja,
- ukor nastavničkog vijeća i premještalj u drugo odjeljenje iste škole,
- premještalj u drugu najbližu osnovnu školu na području općine.

Izrečena odgojno-disciplinska mjera povlači snižavanje ocjene iz vladanja.

Odgojno-disciplinska mjera važi za školsku godinu u kojoj je izrečena, a može se u tijeku školske godine ublažiti ili ukinuti.

Bliže odredbe o povredama discipline, postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti učenika, dužini izrečene odgojno-disciplinske mjere, njenom ublažavanju i ukidanju i posljedičnom odnosu na ocjenu iz vladanja učenika i nadoknadu počinjene materijalne štete utvrđuje se posebitim propisom koji donosi ministar i pravilima škole.

Članak 61.

Učenici osnovne škole obrazuju zajednicu učenika odjeljenja i zajednicu učenika škole.

Zajednicu učenika škole sačinjavaju predstavnici zajednica odjeljenja.

Blíže odredbe o obrazovanju i radu zajednice učenika iz prethodnog stavka, kao i o drugim pravima i obvezama učenika u odgojno-obrazovnom radu, određuju se pravilima osnovne škole.

Članak 62.

Osnovna škola je obvezna da, na početku školske godine, upozna učenike sa njihovim pravima, odnosno dužnostima i odgovornostima utvrđenim ovim zakonom i pravilima škole.

Članak 63.

Osnovna škola vodi evidenciju i dokumentaciju o odgojno-obrazovnoj djelatnosti: matičnu knjigu, odjeljenske knjige, registre i sl.

Podaci u matičnoj knjizi su trajne vrijednosti.

Sadržaj svjedodžbe, uvjerenja, dačke knjižice, lista profesionalne orijentacije i način vođenja dokumentacije i evidencije u osnovnoj školi bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

V. NASTAVNICI, STRUČNI SURADNICI I SURADNICI**Članak 64.**

Nastavnim planom i programom, u ovisnosti od vrste osnovne škole, utvrđuje se odgovarajuća visoka, viša i srednja stručna sprema nastavnika razredne i predmetne nastave i stručnog suradnika.

Za obavljanje pedagoških, pedagoško-psiholoških i knjižničarskih poslova osnovna škola ima stručne suradnike-pedagoga i knjižničara odnosno višeg knjižničara, a može imati psihologa, socijalnog djelatnika, liječnika, te suradnika-medicinskog tehničara i sl.

Broj stručnih suradnika i suradnika, te obavljanje njihovih poslova u osnovnoj školi, utvrđuje se sukladno Pedagoškim standardima.

Članak 65.

Za sudjelovanje u odgojno-obrazovnom radu i obavljanju poslova pod neposrednim rukovodstvom nastavnika osnovna škola može imati i suradnika: zdravstvenog tehničara, knjižničara, suradnika u nastavi i drugu osobu koje ima srednju stručnu spremu.

Članak 66.

Nastavnici, stručni suradnici i suradnici biraju se na temelju natječaja koji raspisuje upravni odbor osnovne škole.

Članak 67.

Svi djelatnici osnovne škole moraju biti liječnički pregledani do početka nastave za tu školsku godinu.

Troškovi liječničkog prijeglada padaju na teret utemeljivača.

Osoba koja boluje od zarazne ili duševne bolesti, ili je prema nalazu stručnog liječnika postala ovisnik, ne može raditi u osnovnoj školi.

Ako se u tijeku školske godine ustanovi da je nastavnik ili drugi djelatnik škole obolio od zarazne bolesti, ili ima ozbiljne psihčke poremećaje, bit će oslobođen od izvođenja nastave ili neposrednog kontakta sa učenicima.

Članak 68.

Pravilima osnovne škole, i godišnjim programom rada škole utvrđuje se raspored radnog vremena nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u okviru 40-satnog radnog tjedna i korištenje godišnjeg odmora, sukladno Pedagoškim standardima.

Nastavnik u okviru 40-satnog radnog tjedna može imati najviše 25 sati svih vrsta i oblika neposrednog odgojno-obrazovnog rada koji se ostvaruju u osnovnoj školi.

Iznimno, nastavnik može, najdulje za jedno polugodište, pod uvjetima utvrđenim pravilima škole, imati do 35 sati tjedno neposrednog odgojno-obrazovnog rada sa učenicima.

Norme sati u nastavi utvrđuju se Pedagoškim standardima.

Članak 69.

Nastavnici koriste godišnji odmor u tijeku ljetnog odmora učenika, koji traje najmanje 30 radnih dana.

Duljina korištenja godišnjih odmora nastavnika, stručnih suradnika i suradnika bliže se regulira pravilnikom o radu škole.

Članak 70.

Pravo i obveza nastavnika je da organiziraju i obavljaju neposredan odgojno-obrazovni rad, prate, poliču i pomažu razvoj učenika, stručno se usavršavaju i obavljaju druge zadatke, utvrđene ovim zakonom i aktima škole.

Članak 71.

U osnovnoj školi prati se i vrednuje rad nastavnika, stručnih suradnika i suradnika jednom u četiri godine.

Rezultati vrednovanja rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u osnovnoj školi omogućavaju stjecanje zvanja pod odgovarajućim uvjetima.

Postupak vrednovanja rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u osnovnoj školi, vrednovanja rada, i stjecanja zvanja na temelju vrednovanja i vođenja dokumentacije o njihovom radu, bliže se uređuje propisima koje donosi ministar.

Članak 72.

Nastavnik, stručni suradnik i suradnik koji prvi put zasniva radni odnos u školi obavezan je da, nakon

Isteka najmanje jedne, a najviše dvije godine neposrednog odgojno-obrazovnog rada, odnosno rada u osnovnoj školi, položi stručni ispit.

Vježbeniku koji ne položi stručni ispit u roku propisanom u prvom stavku, prestaje radni odnos u školi.

Program stručnog ispita, imenovanje i sastav povjerenstva, način polaganja i izdavanja uvjerenja o položenom stručnom ispitu i vođenje evidencije o stručnom usavršavanju bliže se regulira propisom koji donosi ministar.

Članak 73.

Nastavnik može izgubiti pravo na dalji rad u nastavi ako nastavničko vijeće, Pedagoški zavod koji obavlja pedagoško-stručni nadzor ili inspekcija za obrazovanje utvrde da nastavnik ne obavlja svoje obveze sukladno nastavnim planom i programom, ovim zakonom, te drugim aktima škole.

Članak 74.

U slučaju prestanka prava nastavnika da obavlja neposredno odgojno-obrazovni rad osnovna škola može takvog nastavnika rasporediti na druge poslove odnosno radne zadatke koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi.

Kada nastavnik, kome je prestalo pravo da izvodi nastavu, ne bude raspoređen na druge poslove, ostvarivat će svoja prava sukladno Zakonu o radu.

VI. PEDAGOŠKO-STRUČNI NADZOR

Članak 75.

Pedagoško-stručni nadzor se obavlja nad organiziranjem, izvođenjem nastave i drugim oblicima odgojno-obrazovnog rada, radom nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u svim osnovnim školama poradi kontinuiranog unapređivanja odgojno-obrazovnog rada.

Pedagoško-stručni nadzor, pored ostalog, obuhvata:

- praćenje primjene i realiziranje nastavnog plana i programa odnosno ciljeva i zadataka, sadržaja, obujma, oblika, metoda i postupaka odgojno-obrazovnog rada;
- praćenje, proučavanje i analizu sustava obrazovanja i vaspitanja i predlaganje mjera za njegovo unapređivanje i razvoj;
- praćenje i unapređivanje nastavne tehnike i tehnologije i organiziranje obučavanja i usavršavanja nastavnika i suradnika za primjenu novih nastavnih sredstava i nove nastavne tehnologije;
- praćenje rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u nastavi, kao i rada ravnatelja i pomoćnika ravnatelja osnovne škole;
- pružanje stručne potpore u planiranju programiranja i organiziranju odgojno-obrazovnog rada, ocjenjivanju i napredovanju učenika, a posebno nadarenih učenika.

Članak 76.

Pedagoško-stručni nadzor obavlja Pedagoški zavod.

Osnovna škola dužna je da omogućiti nesmetano obavljanje pedagoško-stručnog nadzora i uvid u dokumentaciju i evidenciju koja se vodi u školi.

Članak 77.

O obavljanju pedagoško-stručnog nadzora podnosi se izvješće upravnom odboru i nastavničkom vijeću osnovne škole.

Obavljanje pedagoško-stručnog nadzora bliže se regulira propisom koji donosi ministar.

VII. UPRAVLJANJE

Članak 78.

Organ upravljanja u osnovnoj školi je upravni odbor, a organ rukovođenja je ravnatelj osnovne škole.

Iznimno, uz suglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati zamjenika ravnatelja, koji se bira i imenuje na isti način kao i ravnatelja, škole.

Organ kontrole u osnovnoj školi je nadzorni odbor.

Članak 79.

Osnovnom školom upravlja upravni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove upravnog odbora imenuje i razrješava Vlada Kantona.

Jedan član upravnog odbora bira se iz reda nastavnika i stručnih suradnika na prijedlog nastavničkog vijeća, jedan iz reda roditelja, odnosno skrbnika učenika osnovne škole, na prijedlog savjeta roditelja, a jednog bira Vlada Kantona.

Iznimno, uz suglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati upravni odbor od pet članova. Po jedan član bira se iz reda nastavnika i stručnih suradnika, odnosno iz reda roditelja i skrbnika, a tri člana bira Vlada Kantona.

Članak 80.

Upravni odbor škole, pored poslova utvrđenih u ovom zakonu, obavlja i sljedeće poslove:

- obavlja izbor nastavnika i stručnih suradnika, na prijedlog ravnatelja;
- odlučuje o prestanku prava nastavnika, stručnih suradnika i suradnika na dalji odgojno-obrazovni rad;
- donosi odluke o broju, organiziranju i ukidanju odjeljenja osnovne škole;
- razmatra ostvarenje godišnjeg programa rada i realiziranje nastavnog plana i programa;
- usvaja izvješća o finansijskom poslovanju;
- podnosi izvješće o uspjehu i postignutim rezultatima odgojno-obrazovnog rada, kao i materijalnom poslovanju osnovne škole utemeljivaču i Ministarstvu.

- odlučuje o prigovoru roditelja odnosno skrbnika učenika na rad nastavnika, stručnih suradnika i suradnika;
- razmatra odluke i preporuke nastavničkog vijeća i sindikata i vijeća uposlenika o poduzetim mjerama;
- odlučuje o prigovorima i žalbama djelatnika;
- obavlja i druge poslove utvrđene aktima škole.

Članak 81.

Osnovnom školom rukovodi ravnatelj.

Za ravnatelja osnovne škole može biti imenovana osoba koja, pored općih uvjeta, ispunjava glede stručne sprege i uvjete za nastavnika u osnovnoj školi i ima najmanje pet godina radnog iskustva u nastavi, a ističe se svojim radom, sposobnostima organiziranja odgojno-obrazovnog rada škole i u pedagoškoj teoriji i praksi.

Članak 82.

Upravni odbor raspisuje natječaj za ravnatelja osnovne škole koji se objavljuje u sredstvima informiranja.

Natječaj za ravnatelja osnovne škole sadrži odgovarajuće uvjete iz prethodnog članka, trajanje natječaja, postupak i trajanje izbora kandidata i način obavješćivanja kandidata o rezultatima natječaja.

Ravnatelja osnovne škole imenuje upravni odbor na period od četiri godine, uz prethodno mišljenje Ministarstva i suglasnost Vlade Kantona.

Po isteku mandata isto lice može biti ponovo imenovano za ravnatelja osnovne škole.

Uposleniku koji je imenovan za ravnatelja osnovne škole, škola u kojoj je bio uposlen dužna je, na zahtjev takvog uposlenika, osigurati mirovanje njegovih prava i obveza, a najdulje onoliko koliko traje mandat ravnatelja za koji je imenovan.

Članak 83.

Ako se na natječaju ne izabere ravnatelj, upravni odbor osnovne škole imenuje vršitelja dužnosti bez natječaja iz reda uposlenih nastavnika u školi.

Vršitelj dužnosti se imenuje na period od šest mjeseci, a najdulje godinu dana od dana njegovog imenovanja.

Članak 84.

Ravnatelj osnovne škole, pored poslova i zadataka utvrđenih zakonom, obavlja i sljedeće poslove:

- skrbi za primjenu zakona i općih akata;
- predlaže program odgojno-obrazovnog rada i aktivnosti za unapređivanje tog rada u okviru godišnjeg programa rada;
- odlučuje o raspoređivanju nastavnika i djelatnika osnovne škole na određene poslove i zadatke sukladno rezultatima rada;
- podnosi izvješće o uspjehu i poslužitim rezultatima odgojno-obrazovnog rada, kao i

materijalnom poslovanju osnovne škole upravnom odboru škole.

- prima u radni odnos ostale uposlenike,
- sklapa ugovore o radu sa uposlenicima škole,
- obavlja i druge poslove i radne zadatke predviđene ovim zakonom i aktima škole.

Članak 85.

Vlada Kantona može predložiti upravnom odboru smjenu ravnatelja osnovne škole i prije isteka vremena na koje je imenovan, ako upravni odbor ne prihvati izvješće ravnatelja iz alineje 4. članka 84. ovog zakona i utvrdi da je odgovoran za neuspjeh u odgojno-obrazovnom radu.

Upravni odbor može razriješiti ravnatelja osnovne škole i prije isteka vremena na koje je imenovan:

- na zahtjev ravnatelja;
- ako je, zbog provođenja odluke ili akta koje je donio, došlo do povrjeda prava djelatnika ili imovine osnovne škole, kao i ako je njegovim odnosom nanosena šteta učenicima škole, odnosno njihovim roditeljima, skrbnicima ili društvenoj zajednici;
- u drugim slučajevima predviđenim zakonom ili aktima osnovne škole.

Članak 86.

Osnovna škola, sukladno Pedagoškim standardima, može na poslovima rukovođenja, općim aktom, utvrditi poslove pomoćnika ravnatelja.

Izbor pomoćnika ravnatelja obavlja upravni odbor škole, na prijedlog ravnatelja, i uz suglasnost Ministarstva.

Postupak izbora pomoćnika ravnatelja, njegova ovlaštenja i dužnosti utvrđuju se pravilima škole.

Članak 87.

Tijelo kontrole poslovanja u osnovnoj školi je nadzorni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove nadzornog odbora imenuje utemeljivač na period od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.

Nadzorni odbor analizira izvješća o poslovanju osnovne škole, nadzire uporabu sredstava za rad, pregleda i provjerava zakonitosti vođenja knjigovodstvene dokumentacije i obavlja i druge poslove iz domena poslovanja osnovne škole.

Izvješće o svom radu i nalazima nadzorni odbor, najmanje jednom godišnje, podnosi utemeljivaču.

Ukoliko je utemeljivač osnovne škole Kanton, prava i obveze iz stavka 2. i 4. ovog članka obavlja Vlada Kantona.

VIII. STRUČNI ORGANI**Članak 88.**

U osnovnoj školi obrazuju se stručna tijela:

- nastavničko vijeće koje sačinjavaju svi nastavnici i stručni suradnici škole,

- odjeljsko vijeće koje sačinjavaju nastavnici odjeljenja,
- stručni aktivi nastavnika određenih nastavnih oblasti.

Članak 89.

Radom nastavničkog vijeća rukovodi ravnatelj osnovne škole.

Nastavničko vijeće obavlja slijedeće poslove:

- donosi odluke o organiziranju odgojno-obrazovnog rada;
- prati ostvarivanje nastavnog plana i programa i poduzima mjere za njegovo izvršavanje i o tome podnosi izvješće upravnom odboru;
- preporučuje nabavku stručnih časopisa i druge stručne literature;
- utvrđuje prijedlog i razmatra realiziranje godišnjeg programa rada škole, program stručnog usavršavanja nastavnika i stručnih suradnika, program rada stručnih tijela i povjerenstava;
- obavlja izbor oblika nastave i suglasno tome obavlja raspored učenika i podjelu predmeta na nastavnike, odnosno vrši raspored rada u radnom tjednu;
- analizira uspjeh učenika i rad odjeljskih vijeća;
- određuje rukovoditelje odjeljskih vijeća i stručnih aktivita;
- analizira rad nastavnika, stručnih suradnika i suradnika i predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada;
- imenuje povjerenstva za polaganje ispita;
- razmatra izvješća o polaganju ispita;
- razmatra izvješća o obavljenom pedagoško-stručnom nadzoru;
- poduzima odgovarajuće mjere i skrbi o izvršenju tih mjera;
- odobrava učeniku završavanje dva razreda u tijeku jedne školske godine;
- skrbi o profesionalnom usmjeravanju učenika;
- skrbi o zajednici učenika škole;
- razmatra odgojno-stegovne mjere i donosi odgovarajuće odluke;
- imenuje povjerenstvo za upis učenika;
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i aktima škole.

Članak 90.

Odjeljsko vijeće obavlja slijedeće poslove:

- analizira uspjeh učenika i rad nastavnika u odjeljenju;
- prati razvoj učenika;
- neposredno sudjeluje u profesionalnoj orijentaciji učenika;

- odlučuje o programima za nadarene učenike, za učenike koji zaostaju u napredovanju i oblicima nastave koji će se primjenjivati u razredu u cjelini, ili za pojedinačne skupine učenika, ili učenike pojedinačno;

- uskladuje rad nastavnika u odgojno-obrazovnom procesu;
- utvrđuje, u predmetnoj nastavi, zaključne ocjene učenika;
- analizira rad nastavnika, stručnih suradnika i suradnika i predlaže mjere za unapređivanje odgojno-obrazovnog rada;
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i aktima škole.

Članak 91.

Bliže odredbe o radu stručnih organa i razrednika sadrže akti osnovne škole.

IX. POTREBE I INTERESI KANTONA U OSNOVNOM OBRAZOVANJU I ODGOJU

Članak 92.

Potrebe i Interesi Kantona u osnovnom odgoju i obrazovanju, u smislu ovog zakona, su:

- odgoj i osnovno obrazovanje školskih obveznika u redovitim osnovnim školama;
- odgoj i osnovno obrazovanje školskih obveznika u specijalnim osnovnim školama;
- odgoj i osnovno obrazovanje školskih obveznika pri specijalnim zavodima;
- posebno obrazovanje i odgoj umjereno mentalno retardiranih učenika u zavodima za socijalno zbrinjavanje;
- osnovno obrazovanje i odgoj učenika u paralelnim osnovnim školama;
- dodatno obrazovanje nadarenih učenika u redovitim osnovnim školama, paralelnim osnovnim školama, odnosno odjeljenjima tog obrazovanja u redovitim školama;
- stručno usavršavanje nastavnika;
- izdavanje udžbenika, priručnika i druge stručne literature za potrebe osnovne škole.

Članak 93.

Sredstva za zadovoljavanje potreba i interesa kantona iz članka 92. ovog zakona stječu se na način utvrđen Zakonom o ustanovama.

Članak 94.

Osnovna škola može stjecati prihod i:

- donacijom pravnih, fizičkih osoba i od humanitarnih organizacija;
- iz legata, poklona i zavještanja;
- prodajom proizvoda i usluga koje škola može da ima;
- prodajom intelektualnih usluga;

- prodajom materijalnih dobara, uz suglasnost utemeljivača, odnosno Vlade Kantona kada je utemeljivač osnovne škole Kanton.

Višak prihoda nad rashodima usmjerit će se za pokrivanje materijalnih troškova škole, uz prethodnu suglasnost utemeljivača.

X. KAZNENE ODREDBE

Članak 95.

Novčanom kaznom od 1.000 do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj osnovna škola ako:

1. otpočne sa radom prije nego što je upisana u Registar osnovnih škola koji vodi Ministarstvo (članak 12, stavak 2.);
2. izda svjedodžbu ili drugu javnu ispravu o završenom obrazovanju prije nego što je upisana u Registar osnovnih škola (članak 13.);
3. izvodi nastavu po nastavnom planu i programu koji nije donio nadležni organ (članak 26, stavak 1.);
4. bez odluke organa uprave nadležnog za obrazovanje prekine nastavu (članak 31, stavak 1.);
5. se u školi upotrebljavaju udžbenici i nastavna sredstva koja nije odobrio nadležni organ (članak 39, stavak 1.);
6. ne upiše djecu sa svog školskog područja u predviđenom roku (članak 41, stavak 1.);
7. izvješće o upisu ne dostavi nadležnim organima u propisanom roku (članak 44, stavak 1.);
8. ne uputi učenika na povjerenstvo, najkasnije do kraja školske godine, u tekućoj godini, kada kod njega nastupe promjene koje zahtijevaju prijelaz iz specijalne u redovitu ili iz redovite u specijalnu osnovnu školu (članak 46, stavak 1.);
9. ne upiše učenika koji je doselio na područje škole, koju popunjava škola iz koje je došao (članak 48, stavak 1.);
10. obavi ispite suprotno propisima (članak 49. i 53.).

Za prekršaje iz prethodnog stavka ovog članka kaznit će se i odgovorno lice u osnovnoj školi novčanom kaznom od 400 do 1.000 KM.

Članak 96.

Novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kaznit će se za prekršaj osnovna škola ako:

1. učenici imaju više od nastavnim planom i programom predviđenih sati u tjeku jednog nastavnog tjedna, odnosno u tjeku jednog dana (članak 29, stavak 4.);
2. ne produži nastavu kada nije realiziran godišnji fond nastavnih sati i realizirani programski sadržaji (članak 32, stavak 2.);
3. ne donese godišnji program rada za tekuću školsku godinu u predviđenom roku (članak 33, stavak 3.);
4. ne obavlja redovito ocjenjivanje učenika na način utvrđen ovim zakonom (članak 50, stavak 1.);

5. ne vodi propisanu dokumentaciju i evidenciju (članak 63, stavak 1.);
6. ne organizira liječnički sustavni prijedlog djelatnika prije početka školske godine (članak 67, stavak 1.);
7. ne obavi vrednovanje rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u predviđenom roku (članak 71, stavak 1.).

Za prekršaje iz prethodnog stavka kaznit će se odgovorno lice u osnovnoj školi novčanom kaznom od 300 do 800 KM.

Članak 97.

Novčanom kaznom od 100 do 500 KM kaznit će se za prekršaj roditelj, odnosno skrbnik ako ne upiše dijete u osnovnu školu, odnosno ako dijete ne pohađa nastavu (članak 45.).

Ukoliko ni poslije izvršene kazne roditelj ne upiše dijete u osnovnu školu, odnosno ako dijete ne pohađa nastavu, kazne se ponavljaju, a škola je obvezna obavijestiti Upravu za socijalnu i dječiju zaštitu u sastavu Ministarstva za rad, socijalnu politiku i izbjeglice Kantona, radi poduzimanja aktivnosti iz njihove nadležnosti.

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 98.

Osnovne škole su dužne da usklade svoju organizaciju, djelatnost i akta sukladno odredbama ovog zakona, u roku od tri mjeseca od njegovog stupanja na snagu.

Ministar će donijeti sljedeće propise, odnosno njihove izmjene i dopune, i to o:

- postupku utvrđivanja uvjeta, te o sadržaju i načinu vođenja Registra osnovnih škola;
- utemeljenju i radu eksperimentalnih osnovnih škola i uvjetima obavljanja pedagoško-metodičke prakse u vježbaonicama;
- organiziranju i načinu polaganja ispita u osnovnoj školi;
- sadržaju svjedodžbe, uvjerenja, dačke knjižice i načinu vođenja dokumentacije i evidencije u osnovnoj školi;
- vrednovanju, napredovanju i stručnom usavršavanju nastavnika, stručnih suradnika i suradnika.

Do donošenja propisa iz ovog članka, odnosno njihovih izmjena i dopuna, primjenjivat će se dosadašnji propisi.

Članak 99.

Ministarstvo će donijeti sljedeće podzakonske akte, odnosno njihove izmjene i dopune:

- nastavne planove i programe iz članka 22. ovog zakona, a do donošenja primjenjuju se važeći nastavni planovi i programi;

- gimnazija, u kojoj se, pored općeobrazovnih programa, ostvaruju i posebni programi iz odgovarajućih oblasti;

- srednja umjetnička škola, u kojoj se, pored odgovarajućeg općobrazovnog programa, ostvaruje i program iz oblasti muzike, likovne i baletske umjetnosti (u daljem tekstu: umjetnička škola);

- srednja tehnička i srodna škola, u kojoj se, pored odgovarajućeg općobrazovnog programa, ostvaruje stručni program za IV stepen stručnog zvanja odgovarajuće struke (u daljem tekstu: tehnička i srodna škola):

- srednja stručna škola, u kojoj se ostvaruju, pored općebrazovnog i stručni programi za III i IV stepen stručne spreme, te stiču zanimanja odgovarajuće struke (u daljem tekstu: stručna škola);

- mješovita srednja škola u kojoj se mogu ostvariti programi gimnazije, tehničke i srodnih škola i stručnih škola;

- specijalna srednja škola, u kojoj se ostvaruju stručni, posebno prilagođeni programi za specijalno obrazovanje učenika sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju;

- srednja škola za vjerske službenike, u kojoj se, pored odgovarajućeg općobrazovnog programa, ostvaruje i poseban program za obrazovanje vjerskih službenika.

Článek 3.

U stručnoj školi mogu se realizirati i odgovarajući programi stručnog obrazovanja I i II stepen stručne spreme, odnosno stručno osposobljavanje putem učačeva.

Sticanjem obrazovanja iz prethodnog stava ne sliče se srednja stručna sprema.

Programi i uvjeti obrazovanja i osposobljavanja iz prvog stava utvrđuju se odgovarajućim nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo na prijedlog škole.

Član 4.

U srednjoj školi, pored realiziranja programa općebrazovnog i odgovarajućeg stručnog dijela, iz člana 2. i 3. ovog zakona, mogu se realizirati i programi dopunskog obrazovanja i stručnog usavršavanja.

**PREDSJEDATELJ
SKUPŠTINE**

Zoran Marković, s.r.

149

Na osnovu člana 37. tačka h. Ustava Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/96), Skupština Zeničko-dobojskog kantona, na XXII sjednici, održanoj 29.08.2002. godine, d o n o s i

Član 5.

Odredbe ovog zakona primjenjivat će se i na srednje škole koje se osnivaju za posebne potrebe društva, ukoliko to posebnim zakonom nije drugačije regulirano.

Član 6.

U srednjoj školi nastava se izvodi na bosanskom, odnosno hrvatskom, odnosno srpskom književnom jeziku, ijekavskog izgovora.

Srednja škola je ustanova u kojoj se vrši srednje obrazovanje i odgoj učenika koji su završili osnovnu školu.

Srednja škola ima svojstvo pravnog lica.

Član 7.

Kada u srednjoj školi ima najmanje 14 učenika jednog razreda koji pripadaju drugom narodu

odnosno narodnosti, za njih se u školi organizira i nastava maternjeg jezika.

U srednjoj školi u kojoj se obrazuju učenici samo jedne narodnosti cjelokupna nastava izvodi se na jeziku narodnosti, uz obavezno savladavanje nastave jezika iz člana 6. ovog zakona.

Član 8.

Inozemni državljani i lica bez državljanstva imaju pravo da stiču srednje obrazovanje i odgoj na teritoriju Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Kanton) po odredbama ovog zakona u skladu sa konvencijama, ugovorima i sporazumima koje je država Bosna i Hercegovina zaključila sa drugim državama ili međunarodnim organizacijama.

Član 9.

Srednje obrazovanje i odgoj je djelatnost od posebnog društvenog značaja.

Član 10.

Razvoj djelatnosti srednjeg obrazovanja i odgoja utvrđuje se planom koji donosi Skupština Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Skupština Kantona).

Planom iz prethodnog stava naročito se utvrđuje potreba društva, obim i vrsta srednjeg obrazovanja i odgoja za određeni period u Kantonu.

II. OSNIVANJE, RAD I PRESTANAK RADA SREDNJE ŠKOLE

Član 11.

Srednju školu mogu osnovati domaća i inozemna pravna i fizička lica u svim oblicima svojine, u skladu sa ovim zakonom i dugoročnim planom iz člana 10. ovog zakona.

Srednju školu za vjerske službenike može osnovati vjerska zajednica.

Srednju školu kao javnu ustanovu u državnoj svojini može osnovati općinsko vijeće, odnosno Skupština Kantona.

Aktom o osnivanju srednje škole utvrđuje se naziv, njen djelokrug u skladu sa nastavnim planovima i programima koje donosi ili odobrava Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport Kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) i druga pitanja od značaja za rad srednje škole.

Prava i obaveze utemeljivača i srednje škole utvrđuju se ugovorom, u skladu sa aktom o osnivanju.

Ako je osnivač srednje škole Skupština Kantona, obaveze iz prethodnog stava ovog člana u ime Skupštine vrši Vlada Kantona.

Član 12.

Srednje škole se osnivaju i rade u skladu sa Pedagoškim standardima za srednje obrazovanje i odgoj na teritoriju Kantona (u daljem tekstu: Pedagoški standardi) i Normativima školskog prostora, opreme i nastavnih sredstava za srednje

obrazovanje i odgoj na teritoriju Kantona (u daljem tekstu: Normativi).

Ukoliko srednja škola nije u državnoj svojini, njeno finansiranje preuzima Kanton nakon utvrđivanja javnog interesa od strane Skupštine Kantona.

Pedagoške standarde i Normative, iz stava 1. ovog člana, donosi Ministarstvo.

Osnivač srednje škole osigurava sredstva potrebna za osnivanje i rad srednje škole u skladu sa Pedagoškim standardima i Normativima.

Član 13.

Prije donošenja akta o osnivanju srednje škole kao javne ustanove, osnivač usvaja elaborat o društveno-ekonomskoj opravdanosti osnivanja srednje škole (u daljem tekstu: Elaborat), uz prethodno mišljenje Ministarstva.

Elaborat obavezno sadrži: potrebe društva za obrazovanjem određenih kadrova, dužinu trajanja obrazovanja, profil i stepen stručne sprema koji se stiče po završetku obrazovanja, opće i posebne uvjete po Pedagoškim standardima i Normativima i sredstva potrebna za ispunjavanje uvjeta rada srednje škole.

Član 14.

Osnivač je dužan da prilikom osnivanja srednje škole formira komisiju koja će, u skladu sa ovim zakonom, izvršiti pripreme za početak rada i izvršiti izbor prvih nastavnika škole.

Ako je osnivač srednje škole Skupština Kantona, komisiju iz stava 1. ovog člana formira Vlada Kantona.

Član 15.

Srednja škola se može osnovati ako ima:

- dovoljan broj odjeljenja u skladu sa Pedagoškim standardima, izuzev škole u privatnoj svojini;
- odgovarajući stručni nastavni kadar u skladu sa nastavnim planovima i programima;
- sredstva za ostvarivanje odgovarajućeg nastavnog plana i programa;
- školske prostorije, opremu i nastavna sredstva, u skladu sa odgovarajućim normativima. Broj učenika u odjeljenjima i grupama stručnih zvanja i zanimanja, u okviru kojih se ostvaruje obrazovanje i odgoj u srednjoj školi, utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Srednja škola u privatnoj svojini može raditi i sa manjim brojem učenika u odjeljenju u odnosu na utvrđeni broj u Pedagoškim standardima, ako je to u interesu osnivača.

Član 16.

Srednja škola može početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti u skladu sa odredbama ovog zakona.

Novoosnovana srednja škola počinje sa radom početkom školske godine.

Uvođenje novog nastavnog plana i programa, odnosno proširivanje djelatnosti ili promjena

obrazovanja i odgoja u okviru rada srednje škole zahtijeva utvrđivanje odgovarajućih uvjeta rada, u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 17.

Srednja škola koja ispunjava uvjete za rad upisuje se u Registar srednjih škola (u daljem tekstu: Registar), koji vodi Ministarstvo.

Škola koja je upisana u Registar izdaje svjedodžbe i druge javne isprave o završetku obrazovanja, odnosno pojedinih razreda i oblika obrazovanja.

Srednja škola briše se iz Registra kada prestane da ispunjava uvjete propisane ovim zakonom.

Spisak verificiranih srednjih škola objavljuje se u službenom glasilu Kantona, najkasnije do početka drugog polugodišta tekuće školske godine.

Postupak utvrđivanja uvjeta, sadržaja i načina vođenja Registra bliže se regulira propisom koje donosi ministar za obrazovanje, nauku, kulturu i sport (u daljem tekstu: ministar).

Član 18.

U ovisnosti od uvjeta, mogućnosti i potreba u srednjoj školi može se organizirati izvođenje obrazovno-odgojnog rada srednjeg obrazovanja u specijalnim odjeljenjima srednje škole i odjeljenjima umjetničke škole, po odgovarajućim programima.

Odjeljenja iz prethodnog stava mogu početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti rada u skladu sa ovim zakonom.

Član 19.

Srednja škola može biti organizirana u sastavu druge ustanove, preduzeća i drugog pravnog lica, s tim da zadržava svojstvo pravnog lica.

Statusne promjene srednje škole, koje se odnose na obrazovno-odgojni rad, važe od početka naredne školske godine.

Odluku o statusnoj promjeni srednje škole donosi osnivač.

Ukoliko je osnivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obaveze osnivača iz stava 3. ovog člana vrši Vlada Kantona.

Član 20.

S ciljem međusobne saradnje u ostvarivanju zajedničkih interesa i pružanja pomoći razvoju oblika obrazovno-odgojnog rada, srednje škole se mogu udruživati u jednu ili više zajednica srednjih škola, s tim da svaka srednja škola zadržava svojstvo pravnog lica.

Prava, obaveze i međusobni odnosi srednjih škola udruženih u zajednicu srednjih škola utvrđuju se ugovorom.

Zajednica srednjih škola ima pravila kojim se reguliraju poslovi, zadaci i rad zajednice srednjih škola.

Na pravila zajednice saglasnost daje Ministarstvo.

Član 21.

Srednja škola može organizirati obrazovno-odgojni rad po odgovarajućem programu srednje škole i izvan svog sjedišta, ukoliko u tom mjestu nema srednje škole takve vrste.

Obrazovno-odgojni rad, iz stava 1. ovog člana, može se organizirati kada ima dovoljan broj učenika za najmanje optimalan broj učenika za jedno odjeljenje.

Zahtjev za organiziranje obrazovno-odgojnog rada iz stava 1. i 2. ovog člana podnosi općina na čijem teritoriju se to obrazovanje obavlja.

Obrazovno-odgojni rad iz stava 1. ovog člana može početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti za rad, u skladu sa ovim zakonom.

Član 22.

Druga država, entitet ili kanton može organizirati rad odjeljenja srednjeg obrazovanja i odgoja na teritoriji Kantona, u skladu sa ovim zakonom.

Rad odjeljenja srednje škole vrši se po nastavnim planovima i programima koje su donijeli organi druge države, entiteta odnosno kantona, nadležno za poslove obrazovanja, uz prethodnu saglasnost Ministarstva.

Odjeljenja koja organiziraju srednje škole iz drugih država, entiteta i kantona mogu početi sa radom tek kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti propisani ovim zakonom.

Član 23.

Rad srednje škole je javan.

Srednja škola kao javna ustanova u državnoj svojini ima svoj pečat, sa grbom Kantona.

Oblik, veličina i sadržaj pečata utvrđuju se pravilima škole.

Član 24.

Srednja škola prestaje sa radom ako ne ispunjava uvjete i zadatke radi kojih je osnovana, ili ako ne postoji potreba za njenim radom.

Kada Ministarstvo utvrdi da srednja škola ne ispunjava uvjete koji su propisani ovim zakonom, odredit će rok u kojem osnivač mora otkloniti utvrđene nedostatke.

Ukoliko nedostaci ne budu otklonjeni, Ministarstvo će predložiti osnivaču prestanak rada škole.

Ako osnivač ne donese akt o prestanku rada srednje škole u roku od tri mjeseca od dana podnošenja prijedloga o prestanku rada srednje škole, Ministarstvo donosi rješenje o prestanku rada srednje škole i provodi postupak brisanja škole iz Registra.

U slučaju prestanka rada srednje škole, osnivač je dužan da zatečenim učenicima omogućiti završavanje započetog obrazovanja i odgoja.

Aktom o prestanku rada škole odredit će se rok prestanka rada, koji ne može biti prije završetka školske godine.

Prestanak rada srednje škole objavljuje se u službenom glasilu Kantona.

Ukoliko je osnivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obaveze iz stavova 2, 3. i 4. ovoga člana vrši Vlada Kantona.

Član 25.

Nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje vrši Ministarstvo.

Član 26.

Na osnivanje, rad i prestanak rada srednje škole primjenjuju se opći propisi o ustanovama, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

III. OBRAZOVNO-ODGOJNI RAD SREDNJE ŠKOLE

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Član 27.

U srednjoj školi obrazuju se:

- redovni učenici normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja, nadareni učenici i učenici sa smetnjama u psihikom i tjelesnom razvoju;
- lica koja žele da se vanredno obrazuju, stručno usavršavaju i dopunski obrazuju putem raznih oblika obrazovanja.

Član 28.

Nastavnim planom i programom odgovarajuće srednje škole (u daljem tekstu: nastavni plan i program) utvrđuju se ciljevi i zadaci, sadržaj i vrsta obrazovanja, obim i trajanje obrazovanja i osigurava nacionalna ravnopravnost kroz posebne programe za nacionalnu grupu predmeta u srednjoj školi svih oblika svojine.

Nastavnim planom i programom utvrđuju se oblici rada.

Član 29.

Nastavnim planom i programom za svaku vrstu srednje škole utvrđuje se, u ovisnosti od vrste obrazovanja, odnos općeg obrazovnog, stručno-teorijskog i praktičnog dijela programa.

Nastavnim planom i programom utvrđuje se i fond nastavnih sati i odgovarajući programski sadržaj dodatnog obrazovanja za nadarene učenike.

Član 30.

Sastavni dio nastavnog plana i programa srednjeg obrazovanja i odgoja za svaku vrstu škole, grupu nastavnih predmeta, odnosno predmet, čine i specifični sadržaji, čiji obim ne može biti veći od 25% u odnosu na utvrđeni nastavni plan i program.

Sadržaje iz prethodnog stava utvrđuje osnivač srednje škole, uz prethodno pribavljeno mišljenje Pedagoškog zavoda i saglasnosti Ministarstva.

Ukoliko je osnivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obaveze osnivača iz stava 1. ovoga člana vrši Vlada Kantona.

Izuzetno, u vjerskim i privatnim školama, sadržaji specifičnih predmeta iz stava 1. ovoga člana, mogu biti i veći od 25% u odnosu na utvrđeni nastavni plan i program, ali ne veći od 35%.

Član 31.

Nastavni plan i program donosi Ministarstvo na temelju mišljenja komisije koju imenuje ministar iz reda naučnih i stručnih djelatnika, na prijedlog Pedagoškog zavoda.

Pedagoški zavod će u komisiju za programe specifičnih sadržaja predlagati i predstavnike osnivača.

Član 32.

Školska godina traje od 1. septembra do 31. augusta naredne kalendarske godine.

Nastava se ostvaruje po polugodištima i traje 37 radnih sedmica, s tim da nastavnici programske sadržaje realizuju u okviru 35 nastavnih sedmica.

Nastava u završnom razredu srednje škole traje 31 radnu sedmicu, s tim da se programski sadržaji realiziraju u okviru 30 nastavnih sedmica.

Razlika u broju sedmica koristi se za realiziranje posebnih programskih sadržaja, obilježavanje državnih i vjerskih praznika, kulturnu i sportsku djelatnost škole, planiranih godišnjim programom rada i kalendarom u razrednoj knjizi.

Nastava u prvom polugodištu počinje prvog ponedjeljka u septembru.

Zimski odmor za učenike traje tri sedmice, nakon završetka prvog polugodišta, a ljetni odmor traje od završetka drugog polugodišta do početka naredne školske godine.

Srednja škola može, radi obilježavanja vjerskih praznika, odrediti da se dio zimskog odmora za učenike koristi u toku prvog ili drugog polugodišta.

Srednja škola će prilikom utvrđivanja rasporeda sati voditi računa o obavljanju neodložnih vjerskih obaveza učenika i nastavnika.

Srednja škola organizira nastavni proces, u pravilu, u petodnevnoj radnoj sedmici.

Član 33.

Nastavni sat općeg obrazovnog, stručno-teorijskog i praktične nastave u srednjoj školi traje 45 minuta, a u specijalnoj srednjoj školi 40 minuta.

Praktična nastava u preduzećima i drugim institucijama traje 60 minuta.

Član 34.

Ukupno opterećenje učenika redovnom nastavom ne može iznositi više od 35 sati sedmično, odnosno 7 sati dnevno.

Član 35.

Obrazovno-odgojni rad se ne smije prekidati u toku polugodišta, odnosno školske godine, izuzev zbog elementarnih nepogoda, epidemije i drugih naročito opravdanih razloga, a po odluci Ministarstva, te u skladu sa članom 32. stav 7. ovoga zakona.

U slučaju prekida nastavnog procesa zbog obustave rada, godišnji fond nastavnih sati predviđen

nastavnim planom i programom mora biti nadoknađen prije završetka školske godine.

Član 36.

Završetak prvog polugodišta i trajanje zimskog odmora za učenike srednjih škola na teritoriju Kantona je, u pravilu, istovremen.

Ministarstvo može odobriti, zavisno od klimatskih ili drugih uvjeta, produžetak zimskog odmora, a najduže jednu sedmicu, s tim da u toku školske godine bude ostvaren godišnji fond nastavnih sati predviđen nastavnim planom.

Član 37.

Srednja škola je dužna da ostvari godišnji fond nastavnih sati predviđen planom i programom.

Ako se utvrdi da srednja škola nije ostvarila godišnji fond nastavnih sati u okviru predviđenog broja nastavnih sedmica, produžiti će nastavu dok se ne ostvari godišnji fond nastavnih sati.

Srednja škola koja ne ostvari predviđeni godišnji fond nastavnih sati ne može izdati svjedodžbu o završenom razredu, odnosno obrazovanju.

Član 38.

Rad srednje škole u toku školske godine utvrđuje se godišnjim planom i programom rada (u daljem tekstu: godišnji program rada), koji sadrži oblik i raspored obrazovno-odgojnog rada, njegov obim i sadržaj, u skladu sa metodologijom koju za svaki tip srednje škole donosi Pedagoški zavod.

Srednja škola je dužna da u godišnji program rada ugradi evidenciju o podjeli predmeta i odjeljenja na nastavnike, te evidenciju ostalog uposlenog osoblja u školi.

Godišnji program rada srednje škole donosi upravni odbor, na prijedlog nastavničkog vijeća, do 30. septembra za tekuću školsku godinu, uz predhodnu saglasnost Pedagoškog zavoda.

Srednja škola dostavlja godišnji program rada Ministarstvu i Pedagoškom zavodu.

Saglasnost na godišnji program rada škole daje Pedagoški zavod.

Izveštaj o uspjehu u učenju i vladanju škola je dužna dostaviti Pedagoškom zavodu na kraju prvog polugodišta i na kraju školske godine.

Član 39.

Izleti, stručne posjete, ekskurzije i logorovanja predviđena godišnjim programom rada srednje škole računaju se u radne dane.

Ekskurzije i logorovanja organiziraju se i izvode u skladu sa načelima koja utvrđuje Ministarstvo, u skladu sa programom rada, iz stava 1. ovog člana.

Član 40.

U srednjoj školi organiziraju se slobodne aktivnosti učenika, uključivanjem u razne oblike rada, koji se zasnivaju na dobrovoljnom izjašnjavanju učenika,

zanim ostvarivanju saradnje sa nevladinim organizacijama i dr.

U srednjoj školi se može formirati savjet učenika i savjet roditelja s ciljem ostvarivanja neposredne saradnje sa organima škole.

Djelokrug rada savjeta regulirat će se poslovnikom o radu savjeta.

Zadaci i programski sadržaji slobodnih aktivnosti utvrđuju se godišnjim programom rada i pravilima srednje škole, u skladu sa Pedagoškim standardima.

Član 41.

Slobodne aktivnosti učenika ostvaruju se putem društava, sekcija, klubova, družina, grupa, učeničkih zadruga i drugih oblika.

Učeničku zadrugu može da organizira najmanje 30 učenika srednje škole.

Sredstva učeničke zadruge i sredstva ostvarena praktičnim radom učenika u školskim radionicama ne ulaze u ukupan prihod srednje škole i na njih se ne plaćaju porezi i doprinosi utvrđeni posebnim zakonom.

Član 42.

U srednjoj školi nije dozvoljeno političko organiziranje.

Član 43.

Radi uvođenja novih oblika i sadržaja rada Ministarstvo može jednu ili više srednjih škola proglasiti eksperimentalnom ili osnovati eksperimentalnu srednju školu.

Za eksperimentalnu srednju školu može se donijeti odluka o odstupanju od odredaba ovog zakona u primjeni nastavne norme, dnevnog i sedmičnog opterećenja učenika satima, načinu ocjenjivanja znanja, organiziranja odjeljenja i primjene nastavnog plana i programa.

Osnivanje i rad eksperimentalne srednje škole i proglašenje postojećih škola eksperimentalnim uređuje se bližim propisom koji donosi ministar.

Član 44.

Za polaganje stručnog ispita nastavnika i stručnih saradnika srednjih škola u Kantonu, na prijedlog Pedagoškog zavoda, ministar svojim rješenjem određuje srednju školu u kojoj će se držati sat-praktični dio stručnog ispita.

Član 45.

U srednjoj školi upotrebljavaju se školski udžbenici koje je odobrilo Ministarstvo.

Školski udžbenik je nastavno sredstvo koje obuhvata nastavnim planom i programom za srednje obrazovanje i odgoj utvrđene sadržaje, pisane u skladu sa koncepcijom školskog udžbenika.

Pod školskim udžbenikom kao osnovnim nastavnim sredstvom podrazumijeva se i zbirka zadataka, priručnik, radna bilježnica i druga stručna

literatura, koja zamjenjuje udžbenik ili je njegov sastavni dio, pisan u skladu sa koncepcijom udžbenika, a u skladu sa zahtjevima nastavnog plana i programa.

Član 46.

Srednja škola ima pravila i druga akta u skladu sa zakonskim propisima i kolektivnim ugovorom koja usvaja upravni odbor srednje škole. Pravila škole sadrže naročito: naziv i sjedište škole, podatke o osnivaču, obaveze škole prema osnivaču, djelatnost škole, organ upravljanja (broj članova, način izbora, nadležnost), organ rukovođenja (izbor, prava i obaveze), organ kontrole (izbor, prava i obaveze), sticanje i raspoređivanje sredstava za rad.

Pravilima srednje škole ureduju se pitanja koja se odnose i na:

- način ostvarivanja javnosti rada škole;
- utvrđivanje vrste, oblika i organizacije obrazovno-odgojnog rada;
- utvrđivanje oblika i načina vanrednog obrazovanja učenika;
- uvjete konkursa za prijem nastavnika, stručnih saradnika i saradnika;
- način donošenja pravila o kućnom redu;
- način ostvarivanja saradnje srednje škole sa roditeljima, odnosno starateljima učenika;
- način organiziranja i izvođenja praktične nastave s proizvodnim radom, rada u školskim radionicama za praktičnu nastavu, sticanje i raspoređivanje sredstava;
- rad zajednice učenika škole;
- postupak i utvrđivanje specifičnih sadržaja u okviru nastavnih planova i programa;
- organiziranje ferijalne prakse;
- organiziranje rada učeničkih zadruga u školi, te sticanje i raspoređivanje sredstava;
- postupak stručnog usavršavanja nastavnika;
- praćenje i vrednovanje rada nastavnika i postupak izbora u zvanja;
- izrečene odgojno-disciplinske mjere, odnosno utvrđivanje žalbenog postupka učenika prilikom izrečenih odgojno-disciplinskih mjera;
- uređenje i drugih pitanja u skladu sa ovim zakonom.

2. GIMNAZIJA

Član 47.

Gimnazija je škola savremenog općeg četverogodišnjeg obrazovanja za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama.

U gimnaziji se obrazuju redovni učenici po općeobrazovnom i programima prema tipu gimnazije.

U gimnaziji se mogu ostvariti obrazovni programi za sljedeće tipove gimnazije:

- opća gimnazija;

- klasična gimnazija;
- pedagoška gimnazija;
- filološka gimnazija;
- prirodno-matematička gimnazija
- matematičko-informatička gimnazija
- sportska gimnazija

Član 48.

Za upis u gimnaziju mogu se prijaviti učenici koji su sa uspjehom završili redovno osnovno obrazovanje i odgoj.

Upis se vrši na osnovu općeg uspjeha učenika u četiri završna razreda osnovne škole, posebnog bodovanja rezultata takmičenja i rezultata prijemnog ispita.

Prijemni ispit je eliminatoran. Od prijemnog ispita se oslobađaju učenici koji imaju odličan uspjeh iz svih predmeta od V do VIII razreda.

Član 49.

Na završetku obrazovanja u gimnaziji se polaže matura po programima utvrđenim za ove tipove škole.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede gimnazije završili s odličnim uspjehom.

Član 50.

Blži propis o sadržaju i načinu polaganja prijemnog ispita i mature u gimnaziji donosi ministar.

Član 51.

U gimnaziji se ne može vršiti istovremeno obrazovanje po programu druge vrste srednje škole.

3. UMJETNIČKA ŠKOLA

Član 52.

U umjetničkoj školi obrazuju se redovni učenici po općeobrazovnom i programu iz oblasti muzičke, likovne i baletske umjetnosti u trajanju od četiri godine, za odgovarajuće djelatnosti i za nastavak obrazovanja na odgovarajućim visokoškolskim institucijama.

Nastavnim planom i programom odgovarajuće umjetničke škole utvrđuje se odnos općeobrazovnog dijela i dijela programa za obrazovanje iz odredene oblasti umjetnosti.

Član 53.

U umjetničku školu mogu se upisati učenici koji su sa uspjehom završili redovno osnovno obrazovanje i odgoj.

U umjetničku školu mogu se redovno upisati učenici i prije završetka osnovnog obrazovanja, ukoliko u toku osnovnog obrazovanja pokažu izuzetan talent i nadarenost za umjetničko obrazovanje, odnosno osvoje specijalnu ili prve nagrade na federalnom, državnom ili međunarodnom takmičenju.

Upis se vrši na osnovu uspjeha u četiri završna razreda osnovne škole iz predmeta značajnih za određenu oblast umjetnosti, te usmjerenja datog na osnovu profesionalne orijentacije.

Za upis u umjetničku školu obavezan je prijemni ispit.

Prijemni ispit je eliminatoran. Od prijemnog ispita se oslobađaju učenici koji imaju odličan uspjeh iz svih predmeta od V do VIII razreda.

Član 54.

Na završetku obrazovanja u umjetničkoj školi se polaže matura.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede u umjetničkoj školi završili s odličnim uspjehom.

Član 55.

Program i način polaganja prijemnog ispita i mature uređuje se nastavnim planom i programom za svaku oblast umjetnosti.

Organiziranje provjere znanja i sposobnosti učenika na prijemnom ispitu i polaganju mature u umjetničkoj školi uređuje se pravilima škole.

4. TEHNIČKA I SRODNA ŠKOLA

Član 56.

U tehničkoj i srodnoj školi obrazuju se redovni i vanredni učenici u trajanju od četiri godine, po općeobrazovnom i stručnom programu srednjeg obrazovanja na osnovu savremene i tradicionalne tehnologije, za složenije zahtjeve rada.

Član 57.

Nastavnim planom i programom tehničke i srodne škole za svaki tip škole utvrđuje se odnos općeobrazovnog i sadržaja stručno-teorijskog i praktičnog dijela nastave.

U tehničkoj i srodnoj školi sluče se odgovarajuća stručna zvanja.

Član 58.

U tehničku i srodnu školu mogu se upisati učenici koji su sa uspjehom završili redovno osnovno obrazovanje i odgoj.

Upis se vrši na osnovu općeg uspjeha u četiri završna razreda osnovne škole, uspjeha iz predmeta značajnih za školu, koje utvrđuje Ministarstvo i usmjerenja datog na osnovu profesionalne orijentacije.

Kod upisa u tehničku i srodnu školu za sve učenike obavezan je prijemni ispit.

Prijemni ispit je eliminatoran. Od prijemnog ispita se oslobađaju učenici koji imaju odličan uspjeh iz svih predmeta od V do VIII razreda.

Član 59.

Na završetku obrazovanja u tehničkoj i srodnoj školi polaže se matura.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede u tehničkoj i srodnoj školi završili s odličnim uspjehom.

Nastavnim planom i programom za svaki tip škole utvrđuje se program polaganja mature.

Član 60.

Blži propis o sadržaju u načinu polaganja prijemnog ispita i mature u tehničkoj i srodnoj školi donosi ministar.

Organiziranje provjere znanja i sposobnosti učenika na prijemnom ispitu i polaganju mature u tehničkoj i srodnoj školi, utvrđuje se pravilima škole.

Član 61.

U tehničkoj i srodnoj školi mogu se obrazovati i vanredni učenici putem polaganja ispita, uz obavezu pohađanja instruktivne nastave najmanje 40% od ukupnog fonda sati.

Za vanredne učenike tehničke i srodne škole može se organizirati nastava po prilagođenim nastavnim planovima i programima odgovarajućeg obrazovanja odnosno zvanja.

Član 62.

Učenik koji završi tehničku i srodnu školu osposobljen je za rad i za nastavak obrazovanja na visokoškolskoj ustanovi.

5. STRUČNA ŠKOLA

Član 63.

U stručnoj školi obrazuju se redovni i vanredni učenici za odgovarajuća zanimanja u trogodišnjem ili četverogodišnjem trajanju.

Nastavnim planom i programom utvrđuje se zanimanje i trajanje obrazovanja, te odnos općeobrazovnih i stručno-teorijskog sadržaja i praktične nastave.

Član 64.

U stručnoj školi mogu se formirati odjeljenja za obrazovanje redovnih učenika sa smetnjama u psihikom ili tjelesnom razvoju, po programima specijalne srednje škole za odgovarajuće zanimanje I, II i III stepena stručne spreme, u trajanju od dvije do četiri godine.

Član 65.

Obrazovanje u stručnoj školi se može realizirati redovno i vanredno.

Vanredno obrazovanje se obavlja na način kako je regulirano članom 61. ovog zakona.

Član 66.

U stručnu školu mogu se upisati učenici na osnovu svjedodžbe o završenoj osnovnoj školi, uspjeha iz pojedinih nastavnih predmeta relevantnih za vrstu škole, koje utvrđuje Pedagoški zavod, i usmjerenja datog na osnovu profesionalne orijentacije.

Član 67.

Na završetku obrazovanja u stručnoj školi polaže se završni ispit sa praktičnim radom.

Od polaganja završnog ispita se oslobađaju učenici koji su sve razrede u stručnoj školi završili s odličnim uspjehom.

Nastavnim planom i programom za svaku školu utvrđuje se način polaganja završnog ispita.

Organizaciju polaganja završnog ispita stručna škola utvrđuje pravilima škole.

Član 68.

Učenici stručne škole mogu se dalje obrazovati za sticanje majstorskog zvanja u odgovarajućoj stručnoj školi, koja ispunjava uvjete za to obrazovanje u skladu sa ovim zakonom.

Program i uvjeti obrazovanja za majstorski ispit utvrđuju se odgovarajućim nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo.

Član 69.

Praktična nastava u tehničkoj i srodnoj školi, stručnoj školi i mješovitoj školi izvodi se u skladu sa nastavnim planovima i programima u školskim radionicama, laboratorijama i kabinetima, te drugim objektima za nastavu, opremljenim u skladu sa odgovarajućim normativima.

Praktična nastava se izvodi pod stručnim nadzorom srednje škole u preduzeću, ustanovi ili kod lica koje samostalno obavlja djelatnost ličnim radom ako ima odgovarajuću savremenu opremu, tehničko-tehnološka sredstva i druge odgovarajuće uvjete, u skladu sa nastavnim planom i programom.

Uvjeti, oblici, metode i postupci izvođenja praktične nastave, te vršenje stručnog nadzora, reguliraju se ugovorom srednje škole sa preduzećem, ustanovom ili licem koje samostalno obavlja djelatnost ličnim radom i sredstvima u svojini građana.

Član 70.

Nastavnim planom i programom tehničke i srodne škole, stručne škole i mješovite škole može se utvrditi obaveza, program, vrijeme i trajanje obavljanja ferijalne prakse učenika.

Blizi uvjeti izvođenja ferijalne prakse za učenike srednje škole utvrđuju se ugovorom sa preduzećem, ustanovom ili licem koje samostalno obavlja djelatnost ličnim radom sredstvima u svojini građana, u ovisnosti gdje se ona izvodi.

Član 71.

U tehničkoj i srodnoj školi, stručnoj školi i mješovitoj školi može se organizirati izvođenje eksperimentalne nastave po posebnom nastavnom planu i programu.

Uvođenje eksperimentalnog nastavnog plana i programa odobrava Ministarstvo.

6. SPECIJALNE SREDNJE ŠKOLE

Član 72.

U specijalnoj srednjoj školi obrazuju se učenici koji zaostaju u psihikom i tjelesnom razvoju i koji nisu u

stanju savladati programske sadržaje redovne srednje stručne škole.

U specijalnoj srednjoj školi učenici se obrazuju po posebno prilagođenim programima za odgovarajuće zanimanje I, II i III stepena stručne sprema, u trajanju od dvije do četiri godine.

Član 73.

Nastavnim planovima i programima utvrđuje se stepen obrazovanja, zanimanje, trajanje obrazovanja, te odnos općebrazovnih i stručno-teorijskog i sadržaja praktične nastave.

Član 74.

U specijalnu srednju stručnu školu mogu se upisati učenici na osnovu svjedodžbe o završenoj specijalnoj osnovnoj školi ili završenom osnovnom obrazovanju u specijalnom odjeljenju pri redovnoj osnovnoj školi i preporuke stručne službe profesionalne orijentacije.

7. SREDNJA ŠKOLA ZA VJERSKE SLUŽBENIKE

Član 75.

Srednja škola za vjerske službenike je škola u kojoj se obrazuju učenici u trajanju od četiri godine po programu općebrazovnih predmeta i posebnom programu za stručno obrazovanje vjerskih službenika.

Član 76.

U srednjim školama za vjerske službenike, ovisno od tipa, učenici stiču zvanje: imam, svećenik, rabin, propovjednik i dr.

Član 77.

Srednju školu za vjerske službenike može osnovati vjerska zajednica.

Član 78.

U srednju školu za vjerske službenike mogu se upisati učenici koji su sa uspjehom završili redovno osnovno obrazovanje i odgoj i ako polože prijemni ispit.

Na završetku obrazovanja u srednjoj školi za vjerske službenike polaže se matura.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede u srednjoj školi za vjerske službenike završili s odličnim uspjehom.

Nastavnim planom i programom utvrđuje se sadržaj i program polaganja mature.

Način polaganja prijemnog ispita i mature bliže se uređuje propisom koji, na prijedlog vjerske zajednice, donosi ministar.

Licima koja su do stupanja na snagu ovog zakona završila školu za vjerske službenike, ukoliko je obrazovanje trajalo tri i više godina, priznaje se srednje obrazovanje.

Član 79.

Nastavni plan i program srednje škole za vjerske službenike donosi Ministarstvo, na prijedlog vjerske zajednice.

Nastavnim planom i programom srednje škole za vjerske službenike utvrđuje se odnos općeobrazovnih predmeta i posebnog programa.

Član 80.

U srednjoj školi za vjerske službenike ne može se vršiti istovremeno obrazovanje po programu za druge vrste srednjih škola.

Član 81.

Učenik koji završi srednju školu za vjerske službenike osposobljen je za rad i za nastavak obrazovanja na visokoškolskoj ustanovi.

IV. UČENICI

Član 82.

Status učenika srednje škole stiče se upisom.

Status redovnog učenika može se steći samo u jednoj srednjoj školi.

Upis učenika u srednju školu vrši se na osnovu konkursa koji se objavljuje putem sredstava informiranja, najmanje dva mjeseca prije početka školske godine.

Pravo najecanja imaju svi učenici u skladu sa ovim zakonom i koji na dan upisa nisu stariji od 18 godina.

Konkurs raspisuje osnivač, odnosno Vlada Kantona u slučaju kada je osnivač srednje škole Skupština Kantona.

Blize uvjete i kriterije za upis učenika u srednju školu utvrđuje Ministarstvo za svaku školsku godinu, a objavljuje ih u objedinjenom konkursu za upis učenika u I razred srednjih škola u državnoj svojini na teritoriju Kantona.

Način upisa u srednju školu utvrđuje se pravilima srednje škole, u skladu sa uvjetima i kriterijima propisanim ovim zakonom.

Član 83.

Učenici koji su se obrazovali u drugom kantonu ili entitetu upisuju se i nastavljaju obrazovanje pod istim uvjetima kao i učenici u Kantonu.

Kod upisa učenika iz stava 1. ovog člana u II, III i IV razred nastavničko vijeće srednje škole utvrđuje obavezu polaganja dopunskog ispita za pojedine predmete koje učenici nisu izučavali.

U spornim slučajevima o načinu upisa i nastavljaju obrazovanja odlučuje Ministarstvo.

Član 84.

Državljan Bosne i Hercegovine koji su završili odgovarajuće osnovno obrazovanje u inozemstvu, odnosno dijelove srednjeg obrazovanja, mogu se uvjetno upisati u odgovarajuću srednju školu dok se ne izvrši nostrifikacija, odnosno ekvivalencija njihovih svjedodžbi, a najkasnije do završetka prvog polugodišta tekuće godine.

Nostrifikaciju, odnosno ekvivalenciju svjedodžbi vrši Ministarstvo.

Član 85.

Inozemni državljani i lica bez državljanstva upisuju se u srednju školu pod istim uvjetima kao i državljani Bosne i Hercegovine, ako ugovorima ili međunarodnim konvencijama nije drugačije određeno.

Inozemni državljani i lica bez državljanstva plaćaju troškove obrazovanja, ako međunarodnim ugovorima, dogovorima ili drugim aktima nije drugačije utvrđeno.

Troškove obrazovanja iz prethodnog stava uređuje posebni propis koji donosi Ministar.

Član 86.

Srednja škola upisanim učenicima na početku obrazovanja izdaje dačku knjižicu koja važi do kraja odgovarajućeg obrazovanja i odgoja.

Dačka knjižica je javna isprava kojom se u toku srednjeg obrazovanja dokazuje status učenika srednje škole.

Obrazac dačke knjižice propisuje ministar u skladu sa ovim zakonom.

Član 87.

Učenik srednje škole može se istovremeno upisati i polagati predmete drugog programa srednje škole u istovrsnoj ili drugoj srednjoj školi i kao vanredni učenik steći drugo obrazovanje, izuzev u gimnaziji i srednjoj školi za vjerske službenike.

Izuzečno, umjetničku školu mogu pohađati učenici koji redovno pohađaju i drugu srednju školu.

Pravilima srednje škole utvrđuju se bliži uvjeti sticanja obrazovanja u smislu stava 1. ovog člana.

Član 88.

Status učenika srednje škole prestaje :

- ispisivanjem iz srednje škole,
- gubljenjem prava na dalje redovno obrazovanje u toj školi,
- isključivanjem iz srednje škole,
- napuštanjem srednje škole,
- završavanjem obrazovanja u srednjoj školi.

Postupak i uvjeti za utvrđivanje napuštanja srednje škole utvrđuju se pravilima srednje škole.

Član 89.

Redovan učenik koji sa uspjehom ne završi razred ima pravo da ponovi razred.

U toku redovnog obrazovanja učenik može samo jedanput da ponovi razred, s tim da participira u troškovima tog obrazovanja.

Redovan učenik koji u toku obrazovanja zaostaje u savladavanju nastavnih sadržaja ili ne završi razred može se preusmjeriti na obrazovanje za jednostavniji program.

Redovan učenik koji je napustio srednju školu, ukoliko želi da ponovo nastavi obrazovanje, participira u troškovima svog obrazovanja.

Učešće u participaciji troškova obrazovanja bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Član 90.

Učenik se može ispisati iz srednje škole:

- kada iz objektivnih razloga mora prekinuti obrazovanje,
- kada prelazi u drugu srednju školu.

Učenik se može ispisati i u drugim slučajevima, ali najkasnije dva mjeseca prije završetka nastave u drugom polugodištu, odnosno dva mjeseca prije završetka obrazovanja.

Srednja škola može učenicima, koji su proglašeni vrhunskim sportistima ili nadarenim učenicima sa međunarodnog takmičenja, da odobri odsustvovanje sa nastave, radi pripremanja i učešća na takmičenjima, u skladu sa pravilima škole.

Član 91.

Srednja škola je dužna da u toku obrazovanja sistematski prati razvoj učenika, njihove sklonosti i sposobnosti, vrednuje rezultate njihovog rada i usmjerava ih sukladno programu profesionalne orijentacije za izbor odgovarajućeg obrazovanja.

Program profesionalne orijentacije donosi Ministarstvo.

Redovnom učeniku se može odobriti promjena započetog obrazovanja, odnosno vanrednom učeniku prekvalifikacija na način koji se regulira uputstvom koje donosi Ministarstvo.

Član 92

Ocjenjivanje u srednjoj školi je javno, kontinuirano i brojčano.

Brojčane ocjene iz predmeta ili oblasti su : odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2), nedovoljan (1).

Ocjena nedovoljan (1) nije prolazna.

Napredovanje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Član 93.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na osnovu zaključnih ocjena na kraju oba polugodišta, a za učenike upućene na popravni ispit, poslije obavljenih ispita.

Nastavničko vijeće, nakon svakog polugodišta, razmatra rad i rezultate rada odjeljenja, razreda i škole, razrednih vijeća i nastavnika.

Član 94.

Zaključnu ocjenu iz pojedinih nastavnih predmeta utvrđuje razredno vijeće na prijedlog predmetnog nastavnika.

Prijedlog ocjene predmetnog nastavnika iz stava 1. ovog člana, u pravilu, treba potvrditi.

Učenik, njegov roditelj odnosno staratelj, imaju pravo prigovora na zaključnu ocjenu.

Prigovorom se može tražiti izuzeće predmetnog nastavnika u komisiji.

Prigovor se podnosi nastavničkom vijeću, u roku od tri dana od dana saopćenja ocjene.

Nastavničko vijeće dužno je da u roku od tri dana donese odluku o prigovoru.

Ako nastavničko vijeće usvoji prigovor, obrazovat će komisiju koja će provjeriti znanje učenika u roku od dva dana.

Ocjena komisije je konačna.

Član 95.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na osnovu prosjeka prolaznih ocjena iz svih nastavnih predmeta.

Učenik je završio razred:

- odličnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 4,50;
- vrlo dobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 3,50;
- dobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,50;
- dovoljnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,00.

Razredno, odnosno nastavničko vijeće utvrđuje rang postignutog uspjeha učenika na nivou odjeljenja, razreda i škole.

Rang postignutog uspjeha utvrđuje se na osnovu prosječne ocjene na dvije (ili tri decimale) za odjeljenje, razred i školu.

Svake godine škola bira učenika generacije. Učenik generacije se bira iz završnog razreda. Kriteriji za izbor učenika generacije utvrđuju se pravilnikom koji, na prijedlog Pedagoškog zavoda, donosi ministar.

Član 96.

Učenik koji na kraju drugog polugodišta, odnosno obrazovanja ima jednu ili dvije nedovoljne ocjene, upućuje se na popravni ispit u augustovskom ispitnom roku.

Učenik koji ne položi popravni ispit upućuje se da ponovi razred.

Učenik koji na kraju drugog polugodišta ima tri ili više nedovoljnih ocjena, upućuje se da ponovi razred.

Učenik srednje škole može u toku obrazovanja ponoviti samo jedan razred.

Član 97.

Učenik je završio razred, odnosno obrazovanje, kada je završio sve obaveze utvrđene nastavnim planom i programom i nema nedovoljnih ocjena.

Član 98.

U srednjoj školi ocjenjuje se i vladanje učenika.

Ocjene iz vladanja su : primjerno, vrlo dobro, dobro, zadovoljava i loše.

Ocjenu iz vladanja utvrđuje razredno vijeće na prijedlog razrednika.

Član 99.

Učenik koji u toku obrazovanja pokaže izuzetne sposobnosti i ima odličan uspjeh, može brže napredovati, odnosno završiti dva razreda u toku jedne školske godine.

Pravilima srednje škole utvrđuje se način bržeg napredovanja, odnosno završetka dva razreda u toku jedne školske godine.

Član 100.

O završenom razredu, odnosno obrazovanju, srednja škola izdaje svjedodžbu.

Učeniku koji s uspjehom položi maturski, odnosno završni ispit srednje škole, izdaje se diploma o završenoj srednjoj školi.

Učeniku koji je oslobođen polaganja mature, odnosno završnog ispita, izdaje se diploma sa napomenom da je oslobođen.

Svjedodžba, odnosno diploma koju izdaje verifikovana srednja škola ima važnost javne isprave.

Član 101.

Svjedodžba, odnosno diploma stečena na teritoriji drugih kantona ima istu vrijednost kao i svjedodžba, odnosno diploma stečena u odgovarajućim srednjim školama na teritoriji Kantona.

Član 102.

Na zahtjev učenika, njegovog roditelja, odnosno staratelja, srednja škola izdaje duplikat svjedodžbe, odnosno diplome, na osnovu podataka iz matične knjige.

Član 103.

Srednja škola vodi evidenciju i dokumentaciju o obrazovno-odgojnoj djelatnosti: matičnu knjigu, odjeljske knjige, registre i sl.

Podaci u matičnoj knjizi su trajne vrijednosti.

Sadržaj svjedodžbe, diplome i način vođenja evidencije i dokumentacije u srednjoj školi bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Član 104.

Učenik može polagati dopunski, popravni, razredni i maturski, odnosno završni ispit.

Dopunski ispit može se polagati iz određenih predmeta ili oblasti u slučajevima promjene i daljeg nastavka srednje škole, te nakon provedenog postupka nostrifikacije.

Nastavničko vijeće srednje škole utvrđuje obim polaganja dopunskog ispita.

Razredni ispit polažu redovni učenici koji su iz opravdanih razloga ostali neocijenjeni na kraju nastavne godine, odnosno obrazovanja, ili vanredni učenici iz svih predmeta jednog razreda, odnosno obrazovanja, po odgovarajućem nastavnom programu.

Razredni ispiti se organizuju u slučajevima kada je učenik opravdano izostao sa nastave više od jedne trećine planiranih sati u drugom polugodištu.

U slučaju utvrđenih nepravilnosti nastavničko vijeće će poništiti ispit.

Član 105.

Organizacija, način, vrijeme i uvjeti polaganja ispita u srednjoj školi bliže se uređuju propisom koji donosi ministar.

Član 106.

Učeniku koji u toku srednjeg obrazovanja i odgoja postigne odličan uspjeh iz svih nastavnih predmeta i ima primjerno vladanje, može se izdati, pored svjedodžbe o završenom III odnosno IV razredu i diplome o završenom obrazovanju, i posebna diploma u znak priznanja za postignute rezultate.

Obrazac posebne diplome iz stava 1. ovog člana propisuje ministar.

Učeniku koji postigne naročite rezultate u obrazovno-odgojnom procesu i drugim aktivnostima u srednjoj školi mogu se dodjeljivati pohvale i nagrade, pod uvjetima i na način utvrđen pravilima srednje škole.

Član 107.

Učeniku koji neredovno pohađa srednju školu, nemarno se odnosi prema radu i učenju, raznim aktivnostima u školi, ima nepravilan odnos prema drugim učenicima i nastavnicima, te školskoj imovini mogu se izreći odgojno-disciplinske mjere, kada se može očekivati da će se izricanjem mjera ostvariti cilj odgoja.

Odgojno-disciplinske mjere mogu biti:

- ukor razrednika,
- ukor razrednog vijeća,
- ukor direktora,
- ukor nastavničkog vijeća,
- isključenje iz srednje škole.

Ukor nastavničkog vijeća i isključenje iz škole izriče nastavničko vijeće, o čemu se donosi rješenje.

Učenik, odnosno njegov roditelj ili staratelj, protiv odgojno-disciplinske mjere ukor nastavničkog vijeća ili isključenje iz škole mogu izjaviti žalbu upravnom odboru škole.

Član 108.

Izrečena odgojno-disciplinska mjera povlači snižavanje ocjene iz vladanja učenika.

Odgojno-disciplinska mjera važi za školsku godinu za koju je izrečena, a u toku školske godine može se ublažavati ili ukinuti.

Član 109.

Bliže odredbe o povredama discipline, postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti učenika, dužini izrečene odgojno-disciplinske mjere, njenom ublažavanju i ukidanju i posljedičnom odnosu na ocjenu iz vladanja učenika i naknadu počinjene materijalne štete, utvrđuju se pravilima škole.

Član 110.

Učenici obrazuju zajednicu učenika odjeljenja i zajednicu učenika škole.

Zajednicu učenika škole sačinjavaju predstavnici zajednica odjeljenja.

Blíže odredbe o radu zajednice učenika škole uređuju se pravilima škole.

Član 111.

Srednja škola je obavezna da na početku školske godine upozna učenike sa njihovim pravima, odnosno dužnostima i odgovornostima utvrđenim ovim zakonom i pravilima škole.

V. NASTAVNICI, STRUČNI SARADNICI I SARADNICI

Član 112.

Programske sadržaje općeobrazovnih nastavnih predmeta mogu realizirati nastavnici koji su završili odgovarajuće fakultete koji obrazuju nastavnike VII stepena stručne spreme.

Stručno-teorijsku i praktičnu nastavu u srednjim školama mogu izvoditi nastavnici koji su završili odgovarajući fakultet VII stepena stručne spreme i dopunsko psihološko-pedagoško i metodičko obrazovanje, stečeno na fakultetu koji obrazuje nastavnike.

Praktičnu nastavu u srednjim školama mogu izvoditi nastavnici sa završenim najmanje V stepenom stručne spreme, specijalisti, odnosno sa završenim majstorskim ispitom, sa pet godina odgovarajućeg radnog iskustva u stručni i dopunskim psihološko-pedagoškim i metodičkim obrazovanjem, stečenim na fakultetu koji obrazuje nastavnike.

Član 113.

Odgovarajuća stručna sprema za izvođenje nastave pojedinih predmeta utvrđuje se na osnovu stručnog zvanja koje je upisano u diplomu, a u skladu sa profilom i stručnom spremom nastavnika, utvrđenom odgovarajućim nastavnim planom i programom.

U spornim slučajevima o stručnoj spremi iz stava 1. ovog člana rješava Ministarstvo, a nakon prethodno pribavljenog mišljenja odgovarajuće visokoškolske ustanove.

Protiv rješenja iz prethodnog stava ne može se pokrenuti upravni spor.

Član 114.

Pedagoške, psihološke, andragoške, socijalno-zaštitne, programerske, zdravstvene, bibliotekarske i druge stručne poslove obrazovno-odgojnog rada u srednjoj školi obavljaju stručni saradnici sa završenim odgovarajućim fakultetom VII stepena stručne spreme.

Izuzetno, poslove socijalnog djelatnika u srednjoj specijalnoj školi mogu obavljati stručni saradnici sa VI ili VII stepenom stručne spreme.

Organiziranje i realiziranje poslova stručnog saradnika u srednjoj školi planira se i vrši u skladu sa Pedagoškim standardima.

Član 115.

Za učestvovanje u obrazovno-odgojnom radu i obavljanju poslova pod neposrednim rukovodstvom nastavnika, odnosno stručnog saradnika, srednja škola može izabrati za saradnika: laboranta, bibliotekara, saradnika u nastavi i drugo lice koje ima srednju stručnu spremu odgovarajućeg usmjerenja.

Član 116.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici biraju se na osnovu konkursa.

Blíže odredbe o uvjetima i postupku izbora nastavnika, stručnih saradnika i saradnika sadrže pravila srednje škole.

Član 117.

Svi djelatnici srednje škole moraju biti ljekarski pregledani do početka nastave za tu školsku godinu.

Troškovi ljekarskog pregleda padaju na teret osnivača.

Lice koje boluje od zarazne ili duševne bolesti, ili je alkoholičar, ne može raditi u srednjoj školi.

Ako se u toku školske godine ustanovi da je nastavnik, stručni saradnik ili saradnik, te drugi djelatnik škole obolio od zarazne bolesti, ili ima ozbiljne psihičke poremećaje, bit će oslobođen od izvođenja nastave ili neposrednog kontakta sa učenicima.

Član 118.

Pravilima srednje škole utvrđuje se raspored radnog vremena nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u okviru 40-satne radne sedmice i korištenja dnevnog odmora u toku radnog dana, u skladu sa Pedagoškim standardima.

Član 119.

U okviru 40-satne radne sedmice nastavnici mogu imati najviše 25, odnosno nastavnici praktične nastave 28 sati svih vrsta i oblika neposrednog obrazovno-odgojnog rada, koji se realizira u srednjoj školi, s tim da se norma sata utvrđuje u skladu sa Pedagoškim standardima.

Član 120.

Izuzetno, nastavnik može, najduže za jedno polugodište, pod uvjetima utvrđenim pravilima škole, da ima i više od 25 sati svih vrsta i oblika neposrednog obrazovno-odgojnog rada, koji se realizira u srednjoj školi, a maksimalno 35 sati sedmično, s tim da se norma sat utvrđuje u skladu sa Pedagoškim standardima.

Zbog specifičnosti obrazovne djelatnosti, u slučajevima kada je neophodno angažirati nastavnika po osnovu ugovora o djelu, škola može do kraja nastavne godine obnavljati ugovor sa istim izvršiocem.

Član 121.

Nastavnici koriste godišnji odmor u toku ljetnjeg raspusta učenika, koji traje najmanje 30 radnih dana, a ostali uposlenici u skladu sa Zakonom o radu.

Dužina korišćenja godišnjeg odmora nastavnika, stručnih saradnika i saradnika bliže se regulira pravilnikom o radu škole, a u skladu sa Zakonom o radu.

Član 122.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici koriste godišnji odmor, u pravilu, u toku ljetnog odmora.

Godišnji odmor nastavnika, stručnih saradnika i saradnika traje najmanje 30 radnih dana.

Nastavnici, stručni saradnici i saradnici koji, zbog bolovanja i drugih opravdanih razloga, ne iskoriste godišnji odmor u toku ljetnog odmora mogu ga koristiti do 30. juna naredne godine.

Dužina korištenja godišnjih odmora nastavnika, stručnih saradnika i saradnika utvrđuje se aktima škole.

Član 123.

Nastavnik, stručni saradnik i saradnik koji prvi put zasniva radni odnos u srednjoj školi obavezan je da nakon isteka najmanje jedne, a najkasnije do dvije godine neposrednog obrazovno-odgojnog rada, odnosno rada u srednjoj školi, položi stručni ispit.

Program polaganja stručnog ispita, sastav komisije pred kojom se polaže stručni ispit, način polaganja i izdavanje uvjerenja o položenom stručnom ispitu, zatim oblicima, načinu i programu stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih saradnika i saradnika, kao i vođenju evidencije o stručnom usavršavanju, bliže se uređuje propisima koje donosi ministar.

Član 124.

U srednjoj školi se prati i vrednuje rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika jednom u četiri godine.

Rezultati vrednovanja rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u srednjoj školi omogućavaju slanje zvanja pod odgovarajućim uvjetima.

Postupak vrednovanja rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u srednjoj školi, rezultata rada, slanja zvanja na osnovu vrednovanja i vođenja dokumentacije o njihovom radu, bliže se uređuje propisima koje donosi ministar.

Član 125.

Nastavnik može izgubiti pravo na dalji rad u nastavi ako nastavničko vijeće, Pedagoški zavod koji vrši pedagoško-stručni nadzor ili inspekcija za obrazovanje utvrde da nastavnik ne izvršava svoje obaveze u skladu sa nastavnim planom i programom, ovim zakonom, te drugim aktima škole.

Član 126.

U slučaju prestanka prava nastavnika da obavlja neposredan obrazovno-odgojni rad, srednja škola će takvog nastavnika rasporediti na druge poslove, odnosno radne zadatke koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi.

Kada nastavnik kome je prestalo pravo da izvodi nastavu ne bude raspoređen na druge poslove, ostvarivat će svoja prava u skladu sa Zakonom o radu.

Disciplinska odgovornost uposlenih u školi obavezno će se regulirati pravilnikom o radu škole.

VI. PEDAGOŠKO-STRUČNI NADZOR

Član 127.

Nad organiziranjem i izvođenjem nastave i drugih oblika obrazovno-odgojnog rada i radom nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u svim srednjim školama, radi daljeg unapređivanja obrazovno-odgojnog rada, vrši se pedagoško-stručni nadzor.

Pedagoško-stručni nadzor, pored ostalog, naročito obuhvata:

- pružanje stručne pomoći u planiranju programiranja i organiziranju obrazovno-odgojnog rada, ocjenjivanju i napredovanju učenika, a posebno nadarenih učenika;
- praćenje primjene i realiziranja nastavnog plana i programa, odnosno ciljeva i zadataka, sadržaja, obima, oblika, metoda i postupaka obrazovno-odgojnog rada;
- praćenje i vrednovanje rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika u nastavi, kao i rada direktora i pomoćnika direktora srednje škole;
- praćenje, proučavanje i analizu sistema obrazovanja i odgoja i predlaganja mjera za njegovo unapređivanje i razvoj;
- praćenje i unapređivanje nastavne tehnike i tehnologije i organiziranje obučavanja i usavršavanja nastavnika i saradnika za primjenu novih nastavnih sredstava i nove nastavne tehnologije.

Član 128.

Pedagoško-stručni nadzor vrši Pedagoški zavod.

Srednja škola je obavezna da omogućiti nesmetano vršenje pedagoško-stručnog nadzora i uvid u dokumentaciju i evidenciju koju vodi.

Član 129.

O obavljenom pedagoško-stručnom nadzoru podnosi se izvještaj nastavničkom vijeću i upravnom odboru srednje škole.

Vršenje pedagoško-stručnog nadzora bliže se regulira propisom koji donosi ministar.

VII. UPRAVLJANJE SREDNJOM ŠKOLOM

Član 130.

Organ upravljanja u srednjoj školi je upravni odbor, a organ rukovođenja je direktor srednje škole.

Izuzetno, uz saglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati zamjenika direktora, umjesto pomoćnika direktora.

Organ kontrole u srednjoj školi je nadzorni odbor.

Član 131.

Srednjom školom upravlja upravni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove upravnog odbora imenuje i razrješava osnivač.

Jedan član upravnog odbora bira se iz reda nastavnika i stručnih saradnika na prijedlog nastavničkog vijeća, jedan iz reda roditelja, odnosno staratelja učenika srednje škole, na prijedlog savjeta roditelja, a jednog bira osnivač.

Izuzetno, uz saglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati upravni odbor od pet članova. Po jedan član bira se iz reda nastavnika i stručnih saradnika, odnosno iz reda roditelja i staratelja, a tri člana bira Vlada Kantona.

Ukoliko je osnivač srednje škole Kanton, prava i obaveze iz stava 2. i 3. ovog člana vrši Vlada Kantona.

Član 132.

Upravni odbor srednje škole, pored poslova utvrđenih zakonom, obavlja i sljedeće poslove:

- vrši izbor nastavnika na prijedlog direktora;
- odlučuje o prestanku prava nastavnika, stručnog saradnika i saradnika na dalji obrazovno-odgojni rad;
- donosi odluke o broju, organiziranju i ukidanju odjeljenja srednje škole;
- razmatra plan upisa učenika;
- podnosi izvještaj o uspjehu i postignutim rezultatima obrazovno-odgojnog rada, kao i materijalnom poslovanju srednje škole, osnivaču, Pedagoškom zavodu i Ministarstvu;
- odlučuje o prigovoru roditelja, odnosno staratelja učenika, na rad nastavnika i stručnih saradnika;
- odlučuje o žalbama učenika, roditelja, odnosno staratelja učenika na odgojno-disciplinsku mjeru;
- odlučuje o prigovorima i žalbama djelatnika;
- odlučuje, na prijedlog nastavničkog vijeća ili direktora, o prigovoru nastavnika, stručnih saradnika i saradnika izjavljenom na ocjenu o radu;
- imenuje i razrješava direktora škole;
- usvaja pravila srednje škole;
- razmatra i druga pitanja utvrđena pravilima srednje škole.

Članak 133.

Srednjom školom rukovodi direktor, koji se imenuje za vrijeme od četiri godine i može biti ponovo imenovan.

Za direktora srednje škole može biti imenovano lice koje pored općih uvjeta ispunjava i uvjete nastavnika u određenoj školi, ima VII stepen stručne spreme i najmanje pet godine radnog iskustva neposredno u

nastavi u srednjoj školi, a ističe se svojim radom, sposobnostima za organiziranje odgojno-obrazovanog rada škole i u pedagoškoj teoriji i praksi.

Član 134.

Upravni odbor srednje škole raspisuje konkurs za direktora škole, koji objavljuje u javnim glasilima.

Konkurs za direktora srednje škole sadrži odgovarajuće uvjete iz prethodnog člana, trajanje konkursa, postupak i rok izbora kandidata, te način obavještanja kandidata o rezultatima konkursa.

Član 135.

Direktora srednje škole imenuje upravni odbor škole, na osnovu provedenog konkursa uz prethodno mišljenje Ministarstva i saglasnost Vlade Kantona.

Po isteku mandata isto lice može biti ponovo imenovano za direktora srednje škole.

Uposleniku koji je imenovan za direktora srednje škole, škola u kojoj je bio uposlen dužna je, na zahtjev takvog uposlenika, osigurati mirovanje njegovih prava i obaveza, a najduže onoliko koliko traje mandat direktora za koji je imenovan.

Osnivač srednje škole u privatnoj svojini ima pravo imenovati direktora škole bez saglasnosti Ministarstva, a u skladu sa pravilima škole.

Ako se na konkursu ne izabere direktor, upravni odbor imenuje vršioca dužnosti bez konkursa.

Vršilac dužnosti ima sva prava i dužnosti direktora škole.

Vršilac dužnosti se imenuje na period od šest mjeseci, a najduže godinu dana od dana njegovog imenovanja.

Član 136.

Direktor srednje škole obavlja sljedeće poslove:

- stara se za primjenu zakonskih propisa;
- predlaže program obrazovno-odgojnog rada i aktivnosti za unapređivanje istog u okviru godišnjeg programa rada i poduzima odgovarajuće mjere za njihovo realiziranje;
- odlučuje o raspoređivanju djelatnika srednje škole na određene poslove i zadatke prema njihovoj stručnoj spremi i vrši njihovo ocjenjivanje u skladu sa rezultatima njihovog rada;
- podnosi izvještaj o uspjehu i postignutim rezultatima obrazovno-odgojnog rada, kao i materijalnom poslovanju srednje škole upravnom odboru škole;
- obavlja i druge poslove predviđene ovim zakonom i aktima škole.

Član 137.

Osnivač može predložiti upravnom odboru srednje škole da direktora srednje škole razrješiti i prije isteka vremena na koje je imenovan, ako upravni odbor ne prihvati izvještaj direktora iz alineje 4. člana 136. ovog

zakona i utvrdi da je odgovoran za neuspjeh u obrazovno-odgojnom radu srednje škole.

Ukoliko je osnivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obaveze osnivača iz ovog člana vrši Vlada Kantona.

Član 138.

Upravni odbor može razriješiti direktora srednje škole i prije isteka vremena na koje je imenovan:

- na zahtjev direktora;
- ako je zbog provođenja odluke ili akta koje je donio došlo do povrede prava djelatnika ili imovine srednje škole, kao i ako je njegovim odnosom nanosena šteta učenicima škole, odnosno njihovim roditeljima, starateljima ili društvenoj zajednici;
- u drugim slučajevima predviđenim zakonom ili aktima srednje škole.

Član 139.

Srednja škola može općim aktom utvrditi poslove pomoćnika direktora u skladu sa Pedagoškim standardima.

Postupak izbora pomoćnika direktora, njegova ovlaštenja i dužnosti utvrđuju se pravilima škole.

Pomoćnik direktora bira se na prijedlog direktora škole i uz saglasnost Ministarstva.

Član 140.

Organ kontrole poslovanja u srednjoj školi je nadzorni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove nadzornog odbora imenuje osnivač na rok od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.

Nadzorni odbor analizira izvještaje o poslovanju srednje škole, nadzire upotrebu sredstava za rad, pregleda i provjerava zakonitost vođenja knjigovodstvene dokumentacije i obavlja i druge poslove iz domena poslovanja srednje škole.

Izvještaj o svom radu i nalazima nadzorni odbor, najmanje jednom godišnje, podnosi osnivaču.

Ukoliko je osnivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obaveze osnivača iz stava 2. i 4. ovog člana vrši Vlada Kantona.

VIII. STRUČNI ORGANI ŠKOLE

Član 141.

U srednjoj školi djeluju stručni organi:

- nastavničko vijeće, koje sačinjavaju nastavnici i stručni saradnici;
- razredno vijeće, koje sačinjavaju nastavnici razreda,
- stručni aktivni nastavnika određenih nastavnih oblasti.

Član 142.

Nastavničko vijeće je stručni organ, a obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- stara se o organiziranju obrazovno-odgojnog rada u školi i preduzima mjere za unapređivanje tog rada;
- analizira uspjeh učenika i rad razrednih vijeća;
- na prijedlog direktora određuje razrednike;
- vrši izbor oblika nastave i saglasno tome vrši raspored učenika po odjeljenjima i podjelu predmeta na nastavnike, odnosno utvrđuje organizaciju nastave u 40-satnoj radnoj sedmici;
- odobrava učenicima završavanje dva razreda u toku jedne školske godine;
- prati ostvarivanje nastavnog plana i programa i preduzima mjere za njegovo izvršenje;
- preporuča nabavku stručnih časopisa i druge stručne literature;
- utvrđuje prijedlog i prati realiziranje stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih organa, tijela i komisija;
- utvrđuje program i prati realiziranje stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih saradnika i saradnika;
- analizira rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika i predlaže ocjenu o njihovom radu i unapređivanju;
- vodi brigu o profesionalnoj orijentaciji učenika;
- imenuje komisije za polaganje ispita;
- odobrava i organizira polaganje prijemnih ispita, mature, odnosno završnih ispita koji se obavljaju u školi u skladu sa ovim zakonom, te razmatra i usvaja izvještaje o ispitima;
- donosi odluku o poništenju ispita;
- stara se o zajednici učenika škole;
- razmatra izvještaj o izvršenom pedagoškostručnom nadzoru, po potrebi inspekcijom pregledu, preduzima odgovarajuće mjere i vodi brigu o izvršenju tih mjera;
- obavlja i druge poslove predviđene pravilima srednje škole.

Radom nastavničkog vijeća rukovodi direktor srednje škole ili član nastavničkog vijeća kojeg on odredi.

Član 143.

Razredno vijeće obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- analizira uspjeh učenika i rad nastavnika u odjeljenjima određenog razreda;
- neposredno radi na profesionalnoj orijentaciji učenika;
- predlaže oblike nastave koji će se primjenjivati u odjeljenjima u cjelini i za pojedine grupe učenika, ili učenika pojedinačno;
- uskladuje rad nastavnika u obrazovno-odgojnom procesu;
- utvrđuje zaključne ocjene;

- analizira rad nastavnika, stručnih saradnika i saradnika i predlaže mjere za unapređivanje obrazovno-odgojnog rada;
- vrši i druge poslove utvrđene pravilima škole.

Član 144.

Blíže odredbe o radu stručnih organa i razrednika sadrže akti srednje škole, (pravila škole, Godišnji program rada i dr.).

IX. DOMOVI UČENIKA**Član 145.**

Odredbe ovog zakona o statusu, osnivanju, radu i prestanku rada, posebnom društvenom interesu, javnosti rada, godišnjem programu rada i izvještaju, nadzoru nad radom, upisu, pravima i obavezama učenika, izboru, vrednovanju rada i napredovanju odgajatelja, stručnih saradnika i saradnika, organu upravljanja i vođenju dokumentacije i evidencije odnose se i na domove učenika u kojima se osigurava odgoj i obrazovanje, smještaj i ishrana, kulturna djelatnost, tjelesna rekreacija i zadovoljavanje drugih potreba učenika srednjih škola.

Član 146.

Za osnivanje doma učenika osnivač je dužan da, pored općih uvjeta utvrđenih ovim zakonom, osigura sredstva i uvjete u skladu sa Pedagoškim standardima i higijensko-tehničkim normativom prostornih uvjeta za rad srednjih škola.

Član 147.

Dom učenika ima pravila koja donosi upravni odbor doma učenika.

Programom odgojno-obrazovnog rada utvrđuju se poslovi, ciljevi, zadaci, sadržaji, vrsta i obim odgojno-obrazovne aktivnosti u domu učenika.

Jedinstveni program odgojno-obrazovnog rada za sve domove učenika donosi Ministarstvo.

Član 148.

Stručni organ doma učenika je pedagoško vijeće koje sačinjavaju svi odgajatelji, stručni saradnici i saradnici doma učenika.

Dom učenika može imati i druge stručne organe koje formira, u ovisnosti od svojih potreba, u skladu sa pravilima doma.

Blíže odredbe o sadržaju i načinu rada stručnih organa doma učenika sadrže pravila doma učenika.

Član 149.

Za odgajatelja doma učenika može biti izabrano lice koje ispunjava uvjete za nastavnika, pedagoga ili psihologa u srednjoj školi, sa završenim VII stepenom stručne spremlje.

Član 150.

Za direktora doma učenika može biti imenovano lice koje, pored općih uvjeta, ispunjava uvjete za odgajatelja u domu učenika i ističe se organizacionim sposobnostima i ima najmanje pet godina radnog iskustva u odgojno-obrazovnom radu.

Direktora doma učenika imenuje upravni odbor, nakon provedenog konkursa i uz saglasnost osnivača i stručno mišljenje Pedagoškog zavoda koji vrši stručni nadzor.

Uposleniku koji je imenovan za direktora ustanove, ustanova u kojoj je bio uposlen dužna je, na zahtjev takvog uposlenika, osigurati mirovanje njegovih prava i obaveza, a najduže onoliko koliko traje mandat direktora za koji je imenovan.

Ukoliko je osnivač doma učenika Skupština Kantona, prava i obaveze osnivača iz prethodnog stava vrši Vlada Kantona.

Direktor doma učenika imenuje se na četiri godine, s pravom ponovnog imenovanja.

Član 151.

Upravni odbor doma učenika raspisuje konkurs za direktora doma koji se objavljuje u javnim glasilima.

Konkurs za direktora doma sadrži uvjete iz ovog zakona i pravilima doma učenika.

Član 152.

Dom učenika ima pravila doma učenika, koja donosi upravni odbor.

Pravila doma učenika sadrže odredbe koje se odnose na:

- stručno usavršavanje odgajatelja, stručnih saradnika i saradnika doma učenika;
- saradnju doma učenika sa srednjim školama i drugim odgovarajućim ustanovama;
- način upisa i prijema u dom učenika;
- zdravstvenu zaštitu učenika u domu;
- druga pitanja kojima se posebno regulira rad u domu, u skladu sa ovim zakonom.

Rad doma učenika blíže se uređuje propisom koji donosi Ministarstvo.

X. POTREBE I INTERESI KANTONA U SREDNJEM OBRAZOVANJU**Član 153.**

Potrebe i interesi Kantona u srednjem obrazovanju i odgoju, u smislu ovog zakona, su:

- organiziranje općeg i stručnog obrazovanja na dostignućima savremene nauke, tehnologije i društvenog razvoja za sticanje znanja i vještina za rad i nastavak obrazovanja;
- unapređivanje djelatnosti srednjeg obrazovanja i osiguranje uvjeta rada prema zahtjevima nastavnih planova i programa;
- osiguranje dostupnosti srednjeg obrazovanja prema sposobnostima i mogućnostima učenika, a posebno nadarenih učenika koji postižu natprosječne rezultate;
- stipendiranje redovnih učenika;
- izdavanje školskih udžbenika i priručnika.

Član 154.

Sredstva za zadovoljavanje potreba i interesa Kantona, iz člana 153. ovog zakona, stiču se na način utvrđen Zakonom o ustanovama.

Član 155.

Srednja škola može stjecati prihod i :

- donacijom pravnih i fizičkih lica, te od humanitarnih organizacija;
- iz legata, poklona i zavještavanja;
- prodajom proizvoda i usluga koje škola može da ima;
- prodajom intelektualnih usluga;
- od upisnine učenika, uz saglasnost osnivača, odnosno Vlade Kantona u slučaju kada je osnivač srednje škole Skupština Kantona;
- prodajom materijalnih dobara, uz saglasnost osnivača, odnosno Vlade Kantona u slučaju kada je osnivač srednje škole Skupština Kantona.

Višak prihoda nad rashodima usmjerit će se za pokrivanje materijalnih troškova škole, uz predhodnu saglasnost osnivača.

XI. KAZNE NE ODREDBE**Član 156.**

Novčanom kaznom od 1.000 do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj srednja škola, ako:

1. otpočne sa radom prije nego što ispunil uvjete za rad (član 16, stav 1. i 2.);
2. izda svjedodžbu ili drugu javnu ispravu o završenom razredu, odnosno obrazovanju, prije upisa u Registar (član 17, stav 2.);
3. organizira rad specijalnog odjeljenja ili odjeljenja umjetničke škole i počne sa radom prije nego što ispunil uvjete za rad (član 18, stav 2.);
4. izvodi nastavu po nastavnom planu i programu koji nije donio nadležni organ (član 31, stav 1.);
5. bez odluke Ministarstva prekine nastavu (član 35.);
6. ne upotrebljava školske udžbenike u skladu sa članom 45, stav 1. ovog zakona;
7. obavi dopunske, popravne, razredne ili maturalne ispite suprotno propisu donesenom na osnovu člana 105. ovog zakona.

Za prekršaj iz prethodnog stava kaznit će se i odgovorno lice novčanom kaznom od 400 do 1.000 KM.

Član 157.

Novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kaznit će se za prekršaj srednja škola ako:

1. učenici u toku dana, odnosno sedmice imaju veći broj sati od broja sati utvrđenih članom 34. ovog zakona;
2. ne realizira godišnji fond nastavnih sati predviđen nastavnim planom i programom (član 37, stav 1. i 2.);

3. ne donese godišnji program rada za tekuću školsku godinu u predviđenom roku (član 38, stav 2.);
4. organizira eksperimentalnu nastavu suprotno određenjima iz člana 43. ovog zakona;
5. vrši vrednovanje rada, sistematsko praćenje razvoja učenika i usmjeravanje učenika suprotno članu 92, 93, 94. i 96. ovog zakona;
6. ne vodi propisanu dokumentaciju i evidenciju obrazovno-odgojne djelatnosti (član 103.);
7. ne vrši ljekarski sistematski pregled djelatnika škole (član 117, stav 1.);
8. jedanput u četiri godine ne izvrši vrednovanje rada nastavnika (član 124, stav 1.).

Za prekršaj iz prethodnog stava kaznit će se i odgovorno lice u srednjoj školi novčanom kaznom od 300 do 800 KM.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Član 158.**

Ministar će donijeti sljedeće propise, odnosno njihove izmjene i dopune, i to o:

- postupku utvrđivanja uvjeta, sadržaju i načinu vođenja Registra srednjih škola (član 16. i 17.); osnivanju i radu eksperimentalnih škola (član 43.);
- sadržaju i načinu polaganja prijemnih ispita i mature u gimnaziji i srednjoj tehničkoj i srodnoj školi te sadržaju polaganja završnog ispita u srednjim stručnim školama (član 50, 60 i 78.);
- participaciji troškova obrazovanja u srednjim školama (član 89.);
- sadržaju svjedodžbe, odnosno diplome, dačke knjižice i načinu vođenja dokumentacije i evidencije u srednjoj školi (član 86. i 103.);
- postupku vrednovanja rada nastavnika, stručnih saradnika i saradnika, sticanju zvanja na osnovu vrednovanja i vođenja dokumentacije o njihovom radu (član 124.);
- polaganju stručnog ispita nastavnika, stručnih saradnika i saradnika srednje škole (član 123.);
- vršenju pedagoško-stručnog nadzora (član 129.).

Do donošenja propisa iz ovog člana primjenjivat će se dosadašnji propisi.

Član 159.

Ministarstvo će donijeti sljedeće podzakonske akte, odnosno njihove izmjene i dopune:

- nastavne planove i programe za sve vrste škola, predviđene ovim zakonom (član 31. i 70.);
- Pedagoške standarde (član 12.);
- Normative (član 12.);
- propis o radu domova učenika (član 152.);
- načela organiziranja ekscurzije i logorovanja (član 39.);
- program profesionalne orijentacije učenika (član 91.);

- program odgojno-obrazovnog rada domova
učenika (član 147.).

Do donošenja novih nastavnih planova i programa koristit će se važeći nastavni planovi i programi.

Član 160.

Zatečeni nastavnici sa završenim V i VI stepenom stručne spreme, koji su stekli pravo na izvođenje nastave u srednjim školama po odgovarajućem nastavnom planu i programu donesenom na osnovu Zakona o srednjoj školi ("Službeni list RBiH", broj 39/90, 3/93, 24/93, i 13/94), mogu izvoditi nastavu iz odgovarajućih predmeta i nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Član 161.

Zatečeni odgajatelji u domu učenika sa završenim VI stepenom stručne spreme, koji su stekli pravo na izvođenje nastave u srednjim školama po odgovarajućem nastavnom planu i programu donesenom na temelju Zakona o srednjoj školi ("Službeni list R BiH", broj 39/90, 3/93, 24/93. i 13/94.) stekli uvjete za samostalan odgojno-obrazovni rad, mogu vršiti poslove i radne zadatke odgajatelja u domu učenika i nakon stupanja na snagu ovog zakona.

Član 162.

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje se primjenjivati Zakon o srednjoj školi ("Službene novine Zeničko-dobojskog kantona ", broj 5/97.).

Član 163.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona".

Broj: 03-612/02
Zenica, 29.08.2002.godine

**PREDSJEDAVAJUĆI
SKUPŠTINE**

Zoran Marković, s.r.

[illegible]

149.

Na temelju članka 37. točka h. Ustava
Zeničko-dobojskog kantona ("Službene novine
Federacije Bosne i Hercegovine", broj 7/96).
Skupština Zeničko-dobojskog kantona, na XXII.
sjednici, održanoj 29.08.2002. godine, d o n o s i

ZAKON O SREDNJOJ ŠKOLI

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Srednja škola je ustanova u kojoj se obavlja srednje obrazovanje i odgoj učenika koji su završili osnovnu školu.

Srednja škola ima svojstvo pravne osebe.

Članak 2.

Srednje škole su:

- gimnazija, u kojoj se, pored općeobrazovnih programa, ostvaruju i posebni programi iz odgovarajućih oblasti;
- srednja umjetnička škola, u kojoj se, pored odgovarajućeg općeobrazovnog programa, ostvaruje i program iz oblasti glazbe, likovne i baletske umjetnosti (u daljem tekstu: umjetnička škola);
- srednja tehnička i srodna škola, u kojoj se, pored odgovarajućeg općeobrazovnog programa, ostvaruje stručni program za IV. stupanj stručnog zvanja odgovarajuće struke (u daljem tekstu: tehnička i srodna škola);
- srednja stručna škola, u kojoj se ostvaruju, pored općeobrazovnog i stručni programi za III. i IV. stupanj stručne spreme, te stječu zanimanja odgovarajuće struke (u daljem tekstu: stručna škola);
- mješovita srednja škola u kojoj se mogu ostvariti programi gimnazije, tehničke i srodnih škola i stručnih škola;
- specijalna srednja škola, u kojoj se ostvaruju stručni, posebno prilagođeni programi za specijalno obrazovanje učenika sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju;
- srednja škola za vjerske službenike, u kojoj se, pored odgovarajućeg općeobrazovnog programa, ostvaruje i posebni program za obrazovanje vjerskih službenika.

Članak 3.

U stručnoj školi mogu se realizirati i odgovarajući programi stručnog obrazovanja I. i II. stupnja stručne spreme, odnosno stručno osposobljavanje putem tečajevea.

Stjecanjem obrazovanja iz prethodnog stavka ne stječe se srednja stručna sprema.

Programi i uvjeti obrazovanja i osposobljavanja iz prvog stavka utvrđuju se odgovarajućim nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo na prijedlog škole.

Článek 4.

U srednjoj školi, pored realiziranja programa općeobrazovnog i odgovarajućeg stručnog dijela, iz članka 2. i 3. ovog zakona, mogu se realizirati i programi dopunskog obrazovanja i stručnog usavršavanja.

Članak 5.

Odredbe ovog zakona primjenjivat će se i na srednje škole koje se utemeljuju za posebne potrebe društva, ukoliko to posebnim zakonom nije drugačije regulirano.

Članak 6.

U srednjoj školi nastava se izvodi na bosanskom, odnosno hrvatskom, odnosno srpskom književnom jeziku, Ijekavskog Izgovora.

Članak 7.

Kada u srednjoj školi ima najmanje 14 učenika jednog razreda koji pripadaju drugom narodu odnosno narodnosti, za njih se u školi organizira i nastava materinskog jezika.

U srednjoj školi u kojoj se obrazuju učenici samo jedne narodnosti cjelokupna nastava izvodi se na jeziku narodnosti, uz obvezno savladavanje nastave jezika iz članka 6. ovog zakona.

Članak 8.

Inozemni državljani i osobe bez državljanstva imaju pravo da slijede srednje obrazovanje i odgoj na teritoriju Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Kanton) po odredbama ovog zakona sukladno konvencijama, ugovorima i sporazumima koje je država Bosna i Hercegovina zaključila sa drugim državama ili međunarodnim organizacijama.

Članak 9.

Srednje obrazovanje i odgoj je djelatnost od posebitog društvenog značenja.

Članak 10.

Razvoj djelatnosti srednjeg obrazovanja i odgoja utvrđuje se planom koji donosi Skupština Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu: Skupština Kantona).

Planom iz prethodnog stavka naročito se utvrđuje potreba društva, obujam i vrsta srednjeg obrazovanja i odgoja za određeni period u Kantonu.

II. UTEMELJENJE, RAD I PRESTANAK RADA SREDNJE ŠKOLE**Članak 11.**

Srednju školu mogu utemeljiti domaće i inozemne pravna i fizičke osobe u svim oblicima svojine, sukladno ovom zakonu i dugoročnim planom iz članka 10. ovog zakona.

Srednju školu za vjerske službenike može utemeljiti vjerska zajednica.

Srednju školu kao javnu ustanovu u državnoj svojini može utemeljiti općinsko vijeće, odnosno Skupština Kantona.

Aktom o utemeljenju srednje škole utvrđuje se naziv, njen djelokrug sukladno nastavnim planovima i programima koje donosi ili odobrava Ministarstvo za obrazovanje, znanost, kulturu i šport Kantona (u daljem tekstu: Ministarstvo) i druga pitanja od značenja za rad srednje škole.

Prava i obveze utemeljivača i srednje škole utvrđuju se ugovorom, sukladno aktu o utemeljenju.

Ako je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona, obveze iz prethodnog stavka ovog članka u ime Skupštine obavlja Vlada Kantona.

Članak 12.

Srednje škole se utemeljuju i rade sukladno Pedagoškim standardima za srednje obrazovanje i odgoj na teritoriju Kantona (u daljem tekstu:

Pedagoški standardi) i Normativima školskog prostora, opreme i nastavnih sredstava za srednje obrazovanje i odgoj na teritoriju Kantona (u daljem tekstu: Normativi).

Ukoliko srednja škola nije u državnoj svojini, njeno financiranje preuzima Kanton nakon utvrđivanja javnog interesa od strane Skupštine Kantona.

Pedagoške standarde i Normative, iz stavka 1. ovog članka, donosi Ministarstvo.

Utemeljivač srednje škole osigurava sredstva potrebna za utemeljenje i rad srednje škole sukladno Pedagoškim standardima i Normativima.

Članak 13.

Prije donošenja akta o utemeljenju srednje škole kao javne ustanove, utemeljivač usvaja elaborat o društveno-ekonomskoj opravdanosti utemeljenja srednje škole (u daljem tekstu: Elaborat), uz prethodno mišljenje Ministarstva.

Elaborat obvezno sadrži: potrebe društva za obrazovanjem određenih kadrova, duljinu trajanja obrazovanja, profil i stupanj stručne spreme koji se slijedi po završetku obrazovanja, opće i posebne uvjete po Pedagoškim standardima i Normativima i sredstva potrebna za ispunjavanje uvjeta rada srednje škole.

Članak 14.

Utemeljivač je dužan da prigodom utemeljenja srednje škole formira povjerenstvo koje će, sukladno ovom zakonu, obaviti pripreme za početak rada i obaviti izbor prvih nastavnika škole.

Ako je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona, povjerenstvo iz stavka 1. ovog članka formira Vlada Kantona.

Članak 15.

Srednja škola se može utemeljiti ako ima:

- dovoljan broj odjeljenja sukladno Pedagoškim standardima, izuzev škole u privatnoj svojini;
- odgovarajući stručni nastavni kadar sukladno nastavnim planovima i programima;
- sredstva za ostvarivanje odgovarajućeg nastavnog plana i programa;
- školske prostorije, opremu i nastavna sredstva, sukladno odgovarajućim normativima. Broj učenika u odjeljenjima i skupinama stručnih zvanja i zanimanja, u okviru kojih se ostvaruje obrazovanje i odgoj u srednjoj školi, utvrđuje se Pedagoškim standardima.

Srednja škola u privatnoj svojini može raditi i sa manjim brojem učenika u odjeljenju u odnosu na utvrđeni broj u Pedagoškim standardima, ako je to u interesu utemeljivača.

Članak 16.

Srednja škola može početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti sukladno odredbama ovog zakona.

Novoutemeljena srednja škola počinje sa radom početkom školske godine.

Uvođenje novog nastavnog plana i programa, odnosno proširivanje djelatnosti ili promjena obrazovanja i odgoja u okviru rada srednje škole zahtijeva utvrđivanje odgovarajućih uvjeta rada, sukladno stavku 1. ovog članka.

Članak 17.

Srednja škola koja ispunjava uvjete za rad upisuje se u Registar srednjih škola (u daljem tekstu: Registar), koji vodi Ministarstvo.

Škola koja je upisana u Registar izdaje svjedodžbe i druge javne isprave o završetku obrazovanja, odnosno pojedinih razreda i oblika obrazovanja.

Srednja škola briše se iz Registra kada prestane da ispunjava uvjete propisane ovim zakonom.

Spisak verificiranih srednjih škola objavljuje se u službenom glasilu Kantona, najkasnije do početka drugog polugodišta tekuće školske godine.

Postupak utvrđivanja uvjeta, sadržaja i načina vođenja Registra bliže se regulira propisom koje donosi ministar za obrazovanje, znanost, kulturu i šport (u daljem tekstu: ministar).

Članak 18.

U ovisnosti od uvjeta, mogućnosti i potreba u srednjoj školi može se organizirati izvođenje obrazovno-odgojnog rada srednjeg obrazovanja u specijalnim odjeljenjima srednje škole i odjeljenjima umjetničke škole, po odgovarajućim programima.

Odjeljenja iz prethodnog stavka mogu početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti rada sukladno ovom zakonu.

Članak 19.

Srednja škola može biti organizirana u sastavu druge ustanove, poduzeća i druge pravne osobe, s tim da zadržava svojstvo pravne osobe.

Statusne promjene srednje škole, koje se odnose na obrazovno-odgojni rad, važe od početka naredne školske godine.

Odluku o statusnoj promjeni srednje škole donosi utemeljivač.

Ukoliko je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obveze utemeljivača iz stavka 3. ovog članka obavlja Vlada Kantona.

Članak 20.

S ciljem međusobne suradnje u ostvarivanju zajedničkih interesa i pružanja pomoći razvoju oblika obrazovno-odgojnog rada, srednje škole se mogu udruživati u jednu ili više zajednica srednjih škola, s tim da svaka srednja škola zadržava svojstvo pravne osobe.

Prava, obveze i međusobni odnosi srednjih škola, udruženih u zajednicu srednjih škola utvrđuju se ugovorom.

Zajednica srednjih škola ima pravila kojim se reguliraju poslovi, zadaci i rad zajednice srednjih škola.

Na pravila zajednice suglasnost daje Ministarstvo.

Članak 21.

Srednja škola može organizirati obrazovno-odgojni rad po odgovarajućem programu srednje škole i izvan svog sjedišta, ukoliko u tom mjestu nema srednje škole takve vrste.

Obrazovno-odgojni rad, iz stavka 1. ovog članka, može se organizirati kada ima dovoljan broj učenika za najmanje optimalan broj učenika za jedno odjeljenje.

Zahtjev za organiziranje obrazovno-odgojnog rada iz stavka 1. i 2. ovog članka podnosi općina na čijem teritoriju se to obrazovanje obavlja.

Obrazovno-odgojni rad iz stavka 1. ovog članka može početi sa radom kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti za rad, sukladni ovom zakonu.

Članak 22.

Druga država, entitet ili kanton može organizirati rad odjeljenja srednjeg obrazovanja i odgoja na teritoriji Kantona, sukladno ovom zakonu.

Rad odjeljenja srednje škole obavlja se po nastavnim planovima i programima koje su donijela tijela druge države, entiteta odnosno kantona, nadležno za poslove obrazovanja, uz prethodnu suglasnost Ministarstva.

Odjeljenja koja organiziraju srednje škole iz drugih država, entiteta i kantona mogu početi sa radom tek kada Ministarstvo utvrdi da su ispunjeni uvjeti propisani ovim zakonom.

Članak 23.

Rad srednje škole je javan.

Srednja škola kao javna ustanova u državnoj svojini ima svoj pečat, sa grbom Kantona.

Oblik, veličina i sadržaj pečata utvrđuju se pravilima škole.

Članak 24.

Srednja škola prestaje sa radom ako ne ispunjava uvjete i zadatke poradi kojih je utemeljena, ili ako ne postoji potreba za njenim radom.

Kada Ministarstvo utvrdi da srednja škola ne ispunjava uvjete koji su propisani ovim zakonom, odredit će rok u kojem utemeljivač mora otkloniti utvrđene nedostatke.

Ukoliko nedostaci ne budu otklonjeni, Ministarstvo će predložiti utemeljivaču prestanak rada škole.

Ako utemeljivač ne donese akt o prestanku rada srednje škole u roku od tri mjeseca od dana podnošenja prijedloga o prestanku rada srednje škole, Ministarstvo donosi rješenje o prestanku rada srednje škole i provodi postupak brisanja škole iz Registra.

U slučaju prestanka rada srednje škole, utemeljivač je dužan da zatečenim učenicima omogućiti završavanje započetog obrazovanja i odgoja.

Aktom o prestanku rada škole odredit će se rok prestanka rada, koji ne može biti prije završetka školske godine.

Prestanak rada srednje škole objavljuje se u službenom glasniku Kantona.

Ukoliko je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obveze utemeljivača iz stavaka 2, 3. i 4. ovoga članka obavlja Vlada Kantona.

Članak 25.

Nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih za njegovo provođenje obavlja Ministarstvo.

Članak 26.

Na utemeljenje, rad i prestanak rada srednje škole primjenjuju se opći propisi o ustanovama, ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.

III. OBRAZOVNO-ODGOJNI RAD SREDNJE ŠKOLE

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 27.

U srednjoj školi obrazuju se:

- redoviti učenici normalnog psihičkog i tjelesnog razvoja, nadareni učenici i učenici sa smetnjama u psihičkom i tjelesnom razvoju;

- osobe koje žele da se izvanredno obrazuju, stručno usavršavaju i dopunski obrazuju putem raznih oblika obrazovanja.

Članak 28.

Nastavnim planom i programom odgovarajuće srednje škole (u daljem tekstu: nastavni plan i program) utvrđuju se ciljevi i zadaci, sadržaj i vrsta obrazovanja, obujam i trajanje obrazovanja i osigurava nacionalna jednakopravnost kroz posebne programe za nacionalnu grupu predmeta u srednjoj školi svih oblika svojine.

Nastavnim planom i programom utvrđuju se oblici rada.

Članak 29.

Nastavnim planom i programom za svaku vrstu srednje škole utvrđuje se, u ovisnosti od vrste obrazovanja, odnos općeg obrazovnog, stručno-teorijskog i praktičnog dijela programa.

Nastavnim planom i programom utvrđuje se i fond nastavnih sati i odgovarajući programski sadržaj dodatnog obrazovanja za nadarene učenike.

Članak 30.

Sastavni dio nastavnog plana i programa srednjeg obrazovanja i odgoja za svaku vrstu škole, skupinu nastavnih predmeta, odnosno predmet, čine i specifični sadržaji, čiji obujam ne može biti veći od 25% u odnosu na utvrđeni nastavni plan i program.

Sadržaje iz prethodnog stavka utvrđuje utemeljivač srednje škole, uz prethodno pribavljeno mišljenje Pedagoškog zavoda i suglasnost Ministarstva.

Ukoliko je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obveze utemeljivača iz stavka 1. ovog članka obavlja Vlada Kantona.

Iznimno, u vjerskim i privatnim školama, sadržaji specifičnih predmeta iz stavka 1. ovog članka, mogu biti i veći od 25% u odnosu na utvrđeni nastavni plan i program, ali ne veći od 35%.

Članak 31.

Nastavni plan i program donosi Ministarstvo na temelju mišljenja povjerenstva koje imenuje ministar iz reda znanstvenih i stručnih djelatnika, na prijedlog Pedagoškog zavoda.

Pedagoški zavod će u povjerenstvo za programe specifičnih sadržaja predlagati i predstavnike utemeljivača.

Članak 32.

Školska godina traje od 1. rujna do 31. kolovoza naredne kalendarske godine.

Nastava se ostvaruje po polugodištima i traje 37 radnih tjedana, s tim da nastavnici programske sadržaje realizuju u okviru 35 nastavnih tjedana.

Nastava u završnom razredu srednje škole traje 31 radni tjedan, s tim da se programski sadržaji realiziraju u okviru 30 nastavnih tjedana.

Razlika u broju tjedana koristi se za realiziranje posebnih programskih sadržaja, obilježavanje državnih i vjerskih blagdana, kulturnu i športsku djelatnost škole, planiranih godišnjim programom rada i kalendarom u razrednoj knjizi.

Nastava u prvom polugodištu počinje prvog ponedjeljka u rujnu.

Zimski odmor za učenike traje tri tjedna, nakon završetka prvog polugodišta, a ljetni odmor traje od završetka drugog polugodišta do početka naredne školske godine.

Srednja škola može, poradi obilježavanja vjerskih blagdana, odrediti da se dio zimskog odmora za učenike koristi u tijeku prvog ili drugog polugodišta.

Srednja škola će prilikom utvrđivanja rasporeda sati voditi računa o obavljanju neodložnih vjerskih obveza učenika i nastavnika.

Srednja škola organizira nastavni proces, u pravilu, u petodnevnom radnom tjednu.

Članak 33.

Nastavni sat općeg obrazovnog, stručno-teorijske i praktične nastave u srednjoj školi traje 45 minuta, a u specijalnoj srednjoj školi 40 minuta.

Praktična nastava u poduzećima i drugim institucijama traje 60 minuta.

Članak 34.

Ukupno opterećenje učenika redovitim nastavom ne može iznositi više od 35 sati tjedno, odnosno 7 sati dnevno.

Članak 35.

Obrazovno-odgojni rad se ne smije prekidati u tijeku polugodišta, odnosno školske godine, izuzev zbog elementarnih nepogoda, epidemije i drugih naročito opravdanih razloga, a po odluci Ministarstva, te sukladno članku 32. stavak 7. ovog zakona.

U slučaju prekida nastavnog procesa zbog obustave rada, godišnji fond nastavnih sati predviđen nastavnim planom i programom mora biti nadoknađen prije završetka školske godine.

Članak 36.

Završetak prvog polugodišta i trajanje zimskog odmora za učenike srednjih škola na teritoriju Kantona je, u pravilu, istodoban.

Ministarstvo može odobriti, zavisno od klimatskih ili drugih uvjeta, produžetak zimskog odmora, a najdulje jedan tjedan, s tim da u tijeku školske godine bude ostvaren godišnji fond nastavnih sati predviđen nastavnim planom.

Članak 37.

Srednja škola je dužna da ostvari godišnji fond nastavnih sati predviđen planom i programom.

Ako se utvrdi da srednja škola nije ostvarila godišnji fond nastavnih sati u okviru predviđenog broja nastavnih tjedana, produžiti će nastavu dok se ne ostvari godišnji fond nastavnih sati.

Srednja škola koja ne ostvari predviđeni godišnji fond nastavnih sati ne može izdati svjedodžbu o završenom razredu, odnosno obrazovanju.

Članak 38.

Rad srednje škole u tijeku školske godine utvrđuje se godišnjim planom i programom rada (u daljem tekstu: godišnji program rada), koji sadrži oblik i raspored obrazovno-odgojnog rada, njegov obujam i sadržaj, sukladno metodologiji koju za svaki tip srednje škole donosi Pedagoški zavod.

Srednja škola je dužna da u godišnji program rada ugradi evidenciju o podjeli predmeta i odjeljenja na nastavnike, te evidenciju ostalog uposlenog osoblja u školi.

Godišnji program rada srednje škole donosi upravni odbor, na prijedlog nastavničkog vijeća, do 30. rujna za tekuću školsku godinu, uz predhodnu suglasnost Pedagoškog zavoda.

Srednja škola dostavlja godišnji program rada Ministarstvu i Pedagoškom zavodu.

Suglasnost na godišnji program rada škole daje Pedagoški zavod.

Izvišće o uspjehu u učenju i vladanju škola je dužna dostaviti Pedagoškom zavodu na kraju prvog polugodišta i na kraju školske godine.

Članak 39.

Izleti, stručne posjete, ekskurzije i logorovanja predviđena godišnjim programom rada srednje škole, računaju se u radne dane.

Ekskurzije i logorovanja organiziraju se i izvode sukladno načelima koja utvrđuje Ministarstvo, sukladno programu rada, iz stavka 1. ovog članka.

Članak 40.

U srednjoj školi organiziraju se slobodne aktivnosti učenika, uključivanjem u razne oblike rada, koji se zasnivaju na dragovoljnom izjašnjavanju učenika, zatim ostvarivanju suradnje sa nevladinim organizacijama i dr.

U srednjoj školi se može formirati savjet učenika i savjet roditelja s ciljem ostvarivanja neposredne suradnje sa organima škole.

Djelokrug rada savjeta regulirat će se poslovníkom o radu savjeta.

Zadaci i programski sadržaji slobodnih aktivnosti utvrđuju se godišnjim programom rada i pravilima srednje škole, sukladno Pedagoškim standardima.

Članak 41.

Slobodne aktivnosti učenika ostvaruju se putem društava, sekcija, klubova, druština, skupina, učeničkih zadruga i drugih oblika.

Učeničku zadrugu može da organizira najmanje 30 učenika srednje škole.

Sredstva učeničke zadruge i sredstva ostvarena praktičnim radom učenika u školskim radionicama ne ulaze u ukupan prihod srednje škole i na njih se ne plaćaju porezi i doprinosi utvrđeni posebnim zakonom.

Članak 42.

U srednjoj školi nije dozvoljeno političko organiziranje.

Članak 43.

Poradi uvođenja novih oblika i sadržaja rada Ministarstvo može jednu ili više srednjih škola proglasiti eksperimentalnom ili utemeljiti eksperimentalnu srednju školu.

Za eksperimentalnu srednju školu može se donijeti odluka o odstupanju od odredaba ovog zakona u primjeni nastavne norme, dnevnog i tjednog opterećenja učenika satima, načinu ocjenjivanja znanja, organiziranja odjeljenja i primjene nastavnog plana i programa.

Utemeljenje i rad eksperimentalne srednje škole i proglašenje postojećih škola eksperimentalnim uređuje se bližim propisom koji donosi ministar.

Članak 44.

Za polaganje stručnog ispita nastavnika i stručnih suradnika srednjih škola u Kantonu, na prijedlog Pedagoškog zavoda, ministar svojim rješenjem određuje srednju školu u kojoj će se držati sat-praktični dio stručnog ispita.

Članak 45.

U srednjoj školi upotrebljavaju se školski udžbenici koje je odobrilo Ministarstvo.

Školski udžbenik je nastavno sredstvo koje obuhvata nastavnim planom i programom za srednje obrazovanje i odgoj utvrđene sadržaje, pisane sukladno koncepciji školskog udžbenika.

Pod školskim udžbenikom kao temeljnim nastavnim sredstvom podrazumijeva se i zbirka zadataka, priručnik, radna bilježnica i druga stručna literatura, koja zamjenjuje udžbenik ili je njegov sastavni dio, pisan sukladno koncepciji udžbenika, a sukladno zahtjevima nastavnog plana i programa.

Članak 46.

Srednja škola ima pravila i druga akta sukladna zakonskim propisima i kolektivnim ugovorom koja usvaja upravni odbor srednje škole. Pravila škole sadrže naročito: naziv i sjedište škole, podatke o utemeljivaču, obveze škole prema utemeljivaču, djelatnost škole, organ upravljanja (broj članova, način izbora, nadležnost), organ rukovođenja (izbor, prava i obveze), organ kontrole (izbor, prava i obveze), stjecanje i raspoređivanje sredstava za rad.

Pravilima srednje škole uređuju se pitanja koja se odnose i na:

- način ostvarivanja javnosti rada škole;
- utvrđivanje vrste, oblika i organizacije obrazovno-odgojnog rada;
- utvrđivanje oblika i načina izvanrednog obrazovanja učenika;
- uvjete natjecanja za prijam nastavnika, stručnih suradnika i suradnika;
- način donošenja pravila o kućnom redu;
- način ostvarivanja suradnje srednje škole sa roditeljima, odnosno skrbnicima učenika;
- način organiziranja i izvođenja praktične nastave s proizvodnim radom, rada u školskim radionicama za praktičnu nastavu, stjecanje i raspoređivanje sredstava;
- rad zajednice učenika škole;
- postupak i utvrđivanje specifičnih sadržaja u okviru nastavnih planova i programa;
- organiziranje ferijalne prakse;
- organiziranje rada učeničkih zadruga u školi, te stjecanje i raspoređivanje sredstava;
- postupak stručnog usavršavanja nastavnika;
- praćenje i vrednovanje rada nastavnika i postupak izbora u zvanja;
- izrečene odgojno-disciplinske mjere, odnosno utvrđivanje žalbenog postupka učenika prigodom izrečenih odgojno-disciplinskih mjera;
- uređenje i drugih pitanja sukladno ovom zakonu.

2. GIMNAZIJA

Članak 47.

Gimnazija je škola suvremenog općeg četvero-godišnjeg obrazovanja za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama.

U gimnaziji se obrazuju redoviti učenici po općeobrazovnom i programima prema tipu gimnazije.

U gimnaziji se mogu ostvariti obrazovni programi za sljedeće tipove gimnazije:

- opća gimnazija;
- klasična gimnazija;
- pedagoška gimnazija;
- filološka gimnazija;
- prirodno-matematička gimnazija
- matematičko-informatička gimnazija
- športska gimnazija

Članak 48.

Za upis u gimnaziju mogu se prijaviti učenici koji su sa uspjehom završili redovito osnovno obrazovanje i odgoj.

Upis se obavlja na temelju općeg uspjeha učenika u četiri završna razreda osnovne škole, posebitog bodovanja rezultata takmičenja i rezultata prijamnog ispita.

Prijamnog ispit je eliminatoran. Od prijamnog ispita se oslobađaju učenici koji imaju odličan uspjeh iz svih predmeta od V. do VIII. razreda.

Članak 49.

Na završetku obrazovanja u gimnaziji se polaže matura po programima utvrđenim za ove tipove škole.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede gimnazije završili s odličnim uspjehom.

Članak 50.

Bliži propis o sadržaju i načinu polaganja prijamnog ispita i mature u gimnaziji donosi ministar.

Članak 51.

U gimnaziji se ne može obavljati istodobno obrazovanje po programu druge vrste srednje škole.

3. UMJETNIČKA ŠKOLA

Članak 52.

U umjetničkoj školi obrazuju se redoviti učenici po općeobrazovnom i programu iz oblasti glazbene, likovne i baletske umjetnosti u trajanju od četiri godine, za odgovarajuće djelatnosti i za nastavak obrazovanja na odgovarajućim visokoškolskim institucijama.

Nastavnim planom i programom odgovarajuće umjetničke škole utvrđuje se odnos općeobrazovnog dijela i dijela programa za obrazovanje iz određene oblasti umjetnosti.

Članak 53.

U umjetničku školu mogu se upisati učenici koji su sa uspjehom završili redovito osnovno obrazovanje i odgoj.

U umjetničku školu mogu se redovito upisati učenici i prije završetka osnovnog obrazovanja, ukoliko u tijeku osnovnog obrazovanja pokažu izniman talent i nadarenost za umjetničko

obrazovanje, odnosno osvoje specijalnu ili prve nagrade na federalnom, državnom ili međunarodnom natjecanju.

Upis se obavlja na temelju uspjeha u četiri završna razreda osnovne škole iz predmeta značajnih za određenu oblast umjetnosti, te usmjerenja datog na temelju profesionalne orijentacije.

Za upis u umjetničku školu obavezan je prijamni ispit.

Prijamni ispit je eliminatoran. Od prijamnog ispita se oslobađaju učenici koji imaju odličan uspjeh iz svih predmeta od V. do VIII. razreda.

Članak 54.

Na završetku obrazovanja u umjetničkoj školi se polaže matura.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede u umjetničkoj školi završili s odličnim uspjehom.

Članak 55.

Program i način polaganja prijamnog ispita i mature uređuje se nastavnim planom i programom za svaku oblast umjetnosti.

Organiziranje provjere znanja i sposobnosti učenika na prijamnom ispitu i polaganju mature u umjetničkoj školi uređuje se pravilima škole.

4. TEHNIČKA I SRODNA ŠKOLA

Članak 56.

U tehničkoj i srodnoj školi obrazuju se redoviti i izvanredni učenici u trajanju od četiri godine, po općeobrazovnom i stručnom programu srednjeg obrazovanja na temeljima suvremene i tradicionalne tehnologije, za složenije zadatke rada.

Članak 57.

Nastavnim planom i programom tehničke i srodne škole za svaki tip škole utvrđuje se odnos općeobrazovnog i sadržaja stručno-teorijskog i praktičnog dijela nastave.

U tehničkoj i srodnoj školi stječu se odgovarajuća stručna zvanja.

Članak 58.

U tehničku i srodnu školu mogu se upisati učenici koji su sa uspjehom završili redovito osnovno obrazovanje i odgoj.

Upis se obavlja na temelju općeg uspjeha u četiri završna razreda osnovne škole, uspjeha iz predmeta značajnih za školu, koje utvrđuje Ministarstvo i usmjerenja datog na temelju profesionalne orijentacije.

Kod upisa u tehničku i srodnu školu za sve učenike obavezan je prijamni ispit.

Prijamni ispit je eliminatoran. Od prijamnog ispita se oslobađaju učenici koji imaju odličan uspjeh iz svih predmeta od V. do VIII. razreda.

Članak 59.

Na završetku obrazovanja u tehničkoj i srodnoj školi polaže se matura.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede u tehničkoj i srodnoj školi završili s odličnim uspjehom.

Nastavnim planom i programom za svaki tip škole utvrđuje se program polaganja mature.

Članak 60.

Bliži propis o sadržaju u načinu polaganja prijamnog ispita i mature u tehničkoj i srodnoj školi donosi ministar.

Organiziranje provjere znanja i sposobnosti učenika na prijamnom ispitu i polaganju mature u tehničkoj i srodnoj školi, utvrđuje se pravilima škole.

Članak 61.

U tehničkoj i srodnoj školi mogu se obrazovati i izvanredni učenici putem polaganja ispita, uz obvezu pohađanja instruktivne nastave najmanje 40% od ukupnog fonda sati.

Za izvanredne učenike tehničke i srodne škole može se organizirati nastava po prilagođenim nastavnim planovima i programima odgovarajućeg obrazovanja odnosno zvanja.

Članak 62.

Učenik koji završi tehničku i srodnu školu osposobljen je za rad i za nastavak obrazovanja na visokoškolskoj ustanovi.

5. STRUČNA ŠKOLA

Članak 63.

U stručnoj školi obrazuju se redoviti i izvanredni učenici za odgovarajuća zanimanja u trogodišnjem ili četverogodišnjem trajanju.

Nastavnim planom i programom utvrđuje se zanimanje i trajanje obrazovanja, te odnos općeobrazovnih i stručno-teorijskog sadržaja i praktične nastave.

Članak 64.

U stručnoj školi mogu se formirati odjeljenja za obrazovanje redovitih učenika sa smetnjama u psihičkom ili tjelesnom razvoju, po programima specijalne srednje škole za odgovarajuće zanimanje I., II. i III. stupnja stručne spreme, u trajanju od dvije do četiri godine.

Članak 65.

Obrazovanje u stručnoj školi se može realizirati redovito i izvanredno.

Izvanredno obrazovanje se obavlja na način kako je regulirano člankom 61. ovog zakona.

Članak 66.

U stručnu školu mogu se upisati učenici na temelju svjedodžbe o završenoj osnovnoj školi, uspjeha iz pojedinih nastavnih predmeta relevantnih za vrstu škole, koje utvrđuje Pedagoški zavod, i usmjerenja datog na temelju profesionalne orijentacije.

Članak 67.

Na završetku obrazovanja u stručnoj školi polaže se završni ispit sa praktičnim radom.

Od polaganja završnog ispita se oslobađaju učenici koji su sve razrede u stručnoj školi završili s odličnim uspjehom.

Nastavnim planom i programom za svaku školu utvrđuje se način polaganja završnog ispita.

Organizaciju polaganja završnog ispita stručna škola utvrđuje pravilima škole.

Članak 68.

Učenici stručne škole mogu se dalje obrazovati za stjecanje majstorskog zvanja u odgovarajućoj stručnoj školi, koja ispunjava uvjete za to obrazovanje sukladno ovom zakonu.

Program i uvjeti obrazovanja za majstorski ispit utvrđuju se odgovarajućim nastavnim planovima i programima koje donosi Ministarstvo.

Članak 69.

Praktična nastava u tehničkoj i srodnoj školi, stručnoj školi i mješovitoj školi izvodi se sukladno nastavnim planovima i programima u školskim radionicama, laboratorijama i kabinetima, te drugim objektima za nastavu, opremljenim sukladno odgovarajućim normativima.

Praktična nastava se izvodi pod stručnim nadzorom srednje škole u poduzeću, ustanovi ili kod osobe koja samostalno obavlja djelatnost osobnim radom ako ima odgovarajuću suvremenu opremu, tehničko-tehnološka sredstva i druge odgovarajuće uvjete, sukladno nastavnom planu i programu.

Uvjeti, oblici, metode i postupci izvođenja praktične nastave, te vršenje stručnog nadzora, reguliraju se ugovorom srednje škole sa poduzećem, ustanovom ili osobom koja samostalno obavlja djelatnost osobnim radom i sredstvima u svojini građana.

Članak 70.

Nastavnim planom i programom tehničke i srodne škole, stručne škole i mješovite škole može se utvrditi obveza, program, vrijeme i trajanje obavljanja ferijalne prakse učenika.

Blizi uvjeti izvođenja ferijalne prakse za učenike srednje škole utvrđuju se ugovorom sa poduzećem, ustanovom ili osobom koja samostalno obavlja djelatnost osobnim radom i sredstvima u svojini građana, u ovisnosti gdje se ona izvodi.

Članak 71.

U tehničkoj i srodnoj školi, stručnoj školi i mješovitoj školi može se organizirati izvođenje eksperimentalne nastave po posebnom nastavnom planu i programu.

Uvođenje eksperimentalnog nastavnog plana i programa odobrava Ministarstvo.

6. SPECIJALNE SREDNJE ŠKOLE

Članak 72.

U specijalnoj srednjoj školi obrazuju se učenici koji zaostaju u psihičkom i tjelesnom razvoju i koji nisu u

stanju savladati programske sadržaje redovite srednje stručne škole.

U specijalnoj srednjoj školi učenici se obrazuju po posebno prilagođenim programima za odgovarajuće zanimanje I., II. i III. stupnja stručne spreme, u trajanju od dvije do četiri godine.

Članak 73.

Nastavnim planovima i programima utvrđuje se stupanj obrazovanja, zanimanje, trajanje obrazovanja, te odnos općeobrazovnih i stručno-teorijskog i sadržaja praktične nastave.

Članak 74.

U specijalnu srednju stručnu školu mogu se upisati učenici na temelju svjedodžbe o završenju specijalnoj osnovnoj školi ili završenom osnovnom obrazovanju u specijalnom odjeljenju pri redovitoj osnovnoj školi i preporuke stručne službe profesionalne orijentacije.

7. SREDNJA ŠKOLA ZA VJERSKE SLUŽBENIKE

Članak 75.

Srednja škola za vjerske službenike je škola u kojoj se obrazuju učenici u trajanju od četiri godine po programu općeobrazovnih predmeta i posebnom programu za stručno obrazovanje vjerskih službenika.

Članak 76.

U srednjim školama za vjerske službenike, ovisno od tipa, učenici stječu zvanje: imam, svećenik, rabin, propovjednik i dr.

Članak 77.

Srednju školu za vjerske službenike može utemeljiti vjerska zajednica.

Članak 78.

U srednju školu za vjerske službenike mogu se upisati učenici koji su sa uspjehom završili redovito osnovno obrazovanje i odgoj i ako polože prijamni ispit.

Na završetku obrazovanja u srednjoj školi za vjerske službenike polaže se matura.

Od polaganja mature se oslobađaju učenici koji su sve razrede u srednjoj školi za vjerske službenike završili s odličnim uspjehom.

Nastavnim planom i programom utvrđuje se sadržaj i program polaganja mature.

Način polaganja prijamnog ispita i mature bliže se uređuje propisom koji, na prijedlog vjerske zajednice, donosi ministar.

Osobama koje su do stupanja na snagu ovog zakona završile školu za vjerske službenike, ukoliko je obrazovanje trajalo tri i više godina, priznaje se srednje obrazovanje.

Članak 79.

Nastavni plan i program srednje škole za vjerske službenike donosi Ministarstvo, na prijedlog vjerske zajednice.

Nastavnim planom i programom srednje škole za vjerske službenike utvrđuje se odnos općobrazovnih predmeta i posebnog programa.

Članak 80.

U srednjoj školi za vjerske službenike ne može se obavljati istovremeno obrazovanje po programu za druge vrste srednjih škola.

Članak 81.

Učenik koji završi srednju školu za vjerske službenike osposobljen je za rad i za nastavak obrazovanja na visokoškolskoj ustanovi.

IV. UČENICI

Članak 82.

Status učenika srednje škole stječe se upisom.

Status redovitog učenika može se steći samo u jednoj srednjoj školi.

Upis učenika u srednju školu obavlja se na temelju natječaja koji se objavljuje putem sredstava informiranja, najmanje dva mjeseca prije početka školske godine.

Pravo natjecanja imaju svi učenici sukladno ovom zakonu i koji na dan upisa nisu stariji od 18 godina.

Natječaj raspisuje utemeljivač, odnosno Vlada Kantona u slučaju kada je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona.

Bliže uvjete i kriterije za upis učenika u srednju školu utvrđuje Ministarstvo za svaku školsku godinu, a objavljuje ih u objedinjenom natječaju za upis učenika u I. razred srednjih škola u državnoj svojini na teritoriju Kantona.

Način upisa u srednju školu utvrđuje se pravilima srednje škole, sukladno uvjetima i kriterijima propisanim ovim zakonom.

Članak 83

Učenici koji su se obrazovali u drugom kantonu ili entitetu upisuju se i nastavljaju obrazovanje pod istim uvjetima kao i učenici u Kantonu.

Kod upisa učenika iz stavka 1. ovog članka u II., III. i IV. razred nastavničko vijeće srednje škole utvrđuje obvezu polaganja dopunskog ispita za pojedine predmete koje učenici nisu izučavali.

U spornim slučajevima o načinu upisa i nastavljanja obrazovanja odlučuje Ministarstvo.

Članak 84.

Državljanl Bosne i Hercegovine koji su završili odgovarajuće osnovno obrazovanje u inozemstvu, odnosno dijelove srednjeg obrazovanja, mogu se uvjetno upisati u odgovarajuću srednju školu dok se ne obavi nostrifikacija, odnosno ekvivalencija njihovih svjedodžbi, a najkasnije do završetka prvog polugodišta tekuće godine.

Nostrifikaciju, odnosno ekvivalenciju svjedodžbi obavlja Ministarstvo.

Članak 85.

Inozemni državljani i osobe bez državljanstva upisuju se u srednju školu pod istim uvjetima kao i državljani Bosne i Hercegovine, ako ugovorima ili

međunarodnim konvencijama nije drugačije određeno.

Inozemni državljani i osobe bez državljanstva plaćaju troškove obrazovanja, ako međunarodnim ugovorima, dogovorima ili drugim aktima nije drugačije utvrđeno.

Troškove obrazovanja iz prethodnog stavka uređuje posebni propis koji donosi Ministar.

Članak 86.

Srednja škola upisanim učenicima na početku obrazovanja izdaje dačku knjižicu koja važi do kraja odgovarajućeg obrazovanja i odgoja.

Dačka knjižica je javna isprava kojom se u tijeku srednjeg obrazovanja dokazuje status učenika srednje škole.

Obrazac dačke knjižice propisuje ministar sukladno ovom zakonu.

Članak 87.

Učenik srednje škole može se istodobno upisati i polagati predmete drugog programa srednje škole u istovrsnoj ili drugoj srednjoj školi i kao izvanredni učenik steći drugo obrazovanje, izuzev u gimnaziji i srednjoj školi za vjerske službenike.

Iznimno, umjetničku školu mogu pohađati učenici koji redovito pohađaju i drugu srednju školu.

Pravilima srednje škole utvrđuju se bliži uvjeti stjecanja obrazovanja u smislu stavka 1. ovog članka.

Članak 88.

Status učenika srednje škole prestaje :

- ispisivanjem iz srednje škole,
- gubljenjem prava na dalje redovito obrazovanje u toj školi,
- isključivanjem iz srednje škole,
- napuštanjem srednje škole,
- završavanjem obrazovanja u srednjoj školi.

Postupak i uvjeti za utvrđivanje napuštanja srednje škole utvrđuju se pravilima srednje škole.

Članak 89.

Redovit učenik koji sa uspjehom ne završi razred ima pravo da ponovi razred.

U tijeku redovitog obrazovanja učenik može samo jedanput da ponovi razred, s tim da participira u troškovima tog obrazovanja.

Redovit učenik koji u tijeku obrazovanja zaostaje u savladavanju nastavnih sadržaja ili ne završi razred može se preusmjeriti na obrazovanje za jednostavniji program.

Redovit učenik koji je napustio srednju školu, ukoliko želi da ponovo nastavi obrazovanje, participira u troškovima svog obrazovanja.

Sudjelovanje u participaciji troškova obrazovanja bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 90.

Učenik se može ispisati iz srednje škole:

- kada iz objektivnih razloga mora prekinuti obrazovanje,
- kada prelazi u drugu srednju školu.

Učenik se može ispislati i u drugim slučajevima, ali najkasnije dva mjeseca prije završetka nastave u drugom polugodištu, odnosno dva mjeseca prije završetka obrazovanja.

Srednja škola može učenicima, koji su proglašeni vrhunskim sportašima ili nadarenim učenicima sa međunarodnog natjecanja, da odobri izočnost sa nastave, radi pripremanja i sudjelovanja na natjecanjima, sukladno pravilima škole.

Članak 91.

Srednja škola je dužna da u tijeku obrazovanja sustavno prati razvoj učenika, njihove sklonosti i sposobnosti, vrednuje rezultate njihovog rada i usmjerava ih sukladno programu profesionalne orijentacije za izbor odgovarajućeg obrazovanja.

Program profesionalne orijentacije donosi Ministarstvo.

Redovitom učeniku se može odobriti promjena započeto obrazovanje, odnosno izvanrednom učeniku prekvalifikacija na način koji se regulira nalogom koji donosi Ministarstvo.

Članak 92

Ocjenjivanje u srednjoj školi je javno, kontinuirano i brojčano.

Brojčane ocjene iz predmeta ili oblasti su : odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2), nedovoljan (1).

Ocjena nedovoljan (1) nije prolazna.

Napredovanje, vrednovanje i ocjenjivanje učenika bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 93.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na temelju zaključnih ocjena na kraju oba polugodišta, a za učenike upućene na popravni ispit, poslije obavljenih ispita.

Nastavničko vijeće, nakon svakog polugodišta, razmatra rad i rezultate rada odjeljenja, razreda i škole, razrednih vijeća i nastavnika.

Članak 94.

Zaključnu ocjenu iz pojedinih nastavnih predmeta utvrđuje razredno vijeće na prijedlog predmetnog nastavnika.

Prijedlog ocjene predmetnog nastavnika iz stavka 1. ovog članka, u pravilu, treba potvrditi.

Učenik, njegov roditelj odnosno skrbnik, imaju pravo prigovora na zaključnu ocjenu.

Prigovorom se može tražiti izuzeće predmetnog nastavnika u povjerenstvu.

Prigovor se podnosi nastavničkom vijeću, u roku od tri dana od dana priopćenja ocjene.

Nastavničko vijeće dužno je da u roku od tri dana donese odluku o prigovoru.

Ako nastavničko vijeće usvoji prigovor, obrazovatelj povjerenstvo koje će provjeriti znanje učenika u roku od dva dana.

Ocjena povjerenstva je konačna.

Članak 95.

Opći uspjeh učenika utvrđuje se na temelju prosjeka prolaznih ocjena iz svih nastavnih predmeta.

Učenik je završio razred:

- odličnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 4,50;
- vrlo dobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 3,50;
- dobrim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,50;
- dovoljnim uspjehom, ako je postigao prosječnu ocjenu najmanje 2,00.

Razredno, odnosno nastavničko vijeće utvrđuje rang postignutog uspjeha učenika na razini odjeljenja, razreda i škole.

Rang postignutog uspjeha utvrđuje se na temelju prosječne ocjene na dvije (ili tri decimale) za odjeljenje, razred i školu.

Svake godine škola bira učenika generacije. Učenik generacije se bira iz završnog razreda. Kriteriji za izbor učenika generacije utvrđuju se pravilnikom koji, na prijedlog Pedagoškog zavoda, donosi ministar.

Članak 96.

Učenik koji na kraju drugog polugodišta, odnosno obrazovanja ima jednu ili dvije nedovoljne ocjene, upućuje se na popravni ispit u kolovozskom ispitnom roku.

Učenik koji ne položi popravni ispit upućuje se da ponovi razred.

Učenik koji na kraju drugog polugodišta ima tri ili više nedovoljnih ocjena, upućuje se da ponovi razred.

Učenik srednje škole može u tijeku obrazovanja ponoviti samo jedan razred.

Članak 97.

Učenik je završio razred, odnosno obrazovanje, kada je završio sve obveze utvrđene nastavnim planom i programom i nema nedovoljnih ocjena.

Članak 98.

U srednjoj školi ocjenjuje se i vladanje učenika.

Ocjene iz vladanja su : primjerno, vrlo dobro, dobro, zadovoljava i loše.

Ocjenu iz vladanja utvrđuje razredno vijeće na prijedlog razrednika.

Članak 99.

Učenik koji u tijeku obrazovanja pokaže iznimne sposobnosti i ima odličan uspjeh, može brže napredovati, odnosno završiti dva razreda u tijeku jedne školske godine.

Pravilima srednje škole utvrđuje se način bržeg napredovanja, odnosno završetka dva razreda u tjeku jedne školske godine.

Članak 100.

O završenom razredu, odnosno obrazovanju, srednja škola izdaje svjedodžbu.

Učeniku koji s uspjehom položi maturalni, odnosno završni ispit srednje škole, izdaje se diploma o završenoj srednjoj školi.

Učeniku koji je oslobođen polaganja mature, odnosno završnog ispita, izdaje se diploma sa napomenom da je oslobođen.

Svjedodžba, odnosno diploma koju izdaje verificirana srednja škola ima važnost javne isprave.

Članak 101.

Svjedodžba, odnosno diploma stečena na teritoriji drugih kantona ima istu vrijednost kao i svjedodžba, odnosno diploma stečena u odgovarajućim srednjim školama na teritoriji Kantona.

Članak 102

Na zahtjev učenika, njegovog roditelja, odnosno skrbnika, srednja škola izdaje duplikat svjedodžbe, odnosno diplome, na temelju podataka iz matične knjige.

Članak 103.

Srednja škola vodi evidenciju i dokumentaciju o obrazovno-odgojnoj djelatnosti: matičnu knjigu, odjeljenske knjige, registre i sl.

Podaci u matičnoj knjizi su trajne vrijednosti.

Sadržaj svjedodžbe, diplome i način vođenja evidencije i dokumentacije u srednjoj školi bliže se uređuje propisom koji donosi ministar

Članak 104.

Učenik može polagati dopunski, popravni, razredni i maturalni, odnosno završni ispit.

Dopunski ispit može se polagati iz određenih predmeta ili oblasti u slučajevima promjene i daljeg nastavka srednje škole, te nakon provedenog postupka nostrifikacije.

Nastavničko vijeće srednje škole utvrđuje obujam polaganja dopunskog ispita.

Razredni ispit polažu redoviti učenici koji su iz opravdanih razloga ostali neocijenjeni na kraju nastavne godine, odnosno obrazovanja, ili izvanredni učenici iz svih predmeta jednog razreda, odnosno obrazovanja, po odgovarajućem nastavnom programu.

Razredni ispiti se organiziraju u slučajevima kada je učenik opravdano izostao sa nastave više od jedne trećine planiranih sati u drugom polugodištu.

U slučaju utvrđenih nepravilnosti nastavničko vijeće će poništiti ispit.

Članak 105.

Organizacija, način, vrijeme i uvjeti polaganja ispita u srednjoj školi bliže se uređuje propisom koji donosi ministar.

Članak 106.

Učeniku koji u tjeku srednjeg obrazovanja i odgoja postigne odličan uspjeh iz svih nastavnih predmeta i ima primjerno vladanje, može se izdati, pored svjedodžbe o završenom III. odnosno IV. razredu i diplome o završenom obrazovanju, i posebna diploma u znak priznanja za postignute rezultate.

Obrazac posebne diplome iz stavka 1. ovog članka propisuje ministar.

Učeniku koji postiže naročite rezultate u obrazovno-odgojnom procesu i drugim aktivnostima u srednjoj školi mogu se dodjeljivati pohvale i nagrade, pod uvjetima i na način utvrđen pravilima srednje škole.

Članak 107.

Učeniku koji neredovito pohađa srednju školu, nemarno se odnosi prema radu i učenju, raznim aktivnostima u školi, ima nepravilan odnos prema drugim učenicima i nastavnicima, te školskoj imovini mogu se izreći odgojno-disciplinske mjere, kada se može očekivati da će se izricanjem mjera ostvariti cilj odgoja.

Odgojno-disciplinske mjere mogu biti:

- ukor razrednika,
- ukor razrednog vijeća,
- ukor ravnatelja,
- ukor nastavničkog vijeća,
- isključenje iz srednje škole.

Ukor nastavničkog vijeća i isključenje iz škole izriče nastavničko vijeće, o čemu se donosi rješenje.

Učenik, odnosno njegov roditelj ili skrbnik, protiv odgojno-disciplinske mjere ukor nastavničkog vijeća ili isključenje iz škole mogu izjaviti žalbu upravnom odboru škole.

Članak 108.

Izrečena odgojno-disciplinska mjera povlači snižavanje ocjene iz vladanja učenika.

Odgojno-disciplinska mjera važi za školsku godinu za koju je izrečena, a u tjeku školske godine može se ublažavati ili ukinuti.

Članak 109.

Bliže odredbe o povredama discipline, postupku za utvrđivanje disciplinske odgovornosti učenika, dužini izrečne odgojno-disciplinske mjere, njenom ublažavanju i ukidanju i posljedničnom odnosu na ocjenu iz vladanja učenika i naknadu počinjene materijalne štete, utvrđuju se pravilima škole.

Članak 110.

Učenici obrazuju zajednicu učenika odjeljenja i zajednicu učenika škole.

Zajednicu učenika škole sačinjavaju predstavnici zajednica odjeljenja.

Bliže odredbe o radu zajednice učenika škole uređuju se pravilima škole.

Članak 111.

Srednja škola je obvezna da na početku školske godine upozna učenike sa njihovim pravima, odnosno dužnostima i odgovornostima utvrđenim ovim zakonom i pravilima škole.

**V. NASTAVNICI, STRUČNI
SURADNICI I SURADNICI****Članak 112.**

Programske sadržaje općeobrazovnih nastavnih predmeta mogu realizirati nastavnici koji su završili odgovarajuće fakultete koji obrazuju nastavnike VII. stupnja stručne spreme.

Stručno-teorijsku i praktičnu nastavu u srednjim školama mogu izvoditi nastavnici koji su završili odgovarajući fakultet VII. stupnja stručne spreme i dopunsko psihološko-pedagoško i metodičko obrazovanje, stečeno na fakultetu koji obrazuje nastavnike.

Praktičnu nastavu u srednjim školama mogu izvoditi nastavnici sa završenim najmanje V. stupnjem stručne spreme, specijalisti, odnosno sa završenim majstorskim ispitom, sa pet godina odgovarajućeg radnog iskustva u struči i dopunskim psihološko-pedagoškim i metodičkim obrazovanjem, stečenim na fakultetu koji obrazuje nastavnike.

Članak 113.

Odgovarajuća stručna sprema za izvođenje nastave pojedinih predmeta utvrđuje se na temelju stručnog zvanja koje je upisano u diplomu, a sukladno profilu i stručnoj spremi nastavnika, utvrđenom odgovarajućim nastavnim planom i programom.

U spornim slučajevima o stručnoj spremi iz stavka 1. ovog članka rješava Ministarstvo, a nakon prethodno pribavljenog mišljenja odgovarajuće visokoškolske ustanove.

Protiv rješenja iz prethodnog stavka ne može se pokrenuti upravni spor.

Članak 114.

Pedagoške, psihološke, andragoške, socijalno-zaštitne, programerske, zdravstvene, knjižničke i druge stručne poslove obrazovno-odgojnog rada u srednjoj školi obavljaju stručni suradnici sa završenim odgovarajućim fakultetom VII. stupnja stručne spreme.

Iznimno, poslove socijalnog djelatnika u srednjoj specijalnoj školi mogu obavljati stručni suradnici sa VI. ili VII. stupnjem stručne spreme.

Organiziranje i realiziranje poslova stručnog suradnika u srednjoj školi planira se i obavlja sukladno Pedagoškim standardima.

Članak 115.

Za sudjelovanje u obrazovno-odgojnom radu i obavljanju poslova pod neposrednim rukovodstvom nastavnika, odnosno stručnog suradnika, srednja škola može izabrati za suradnika: laboranta, knjižničara, suradnika u nastavi i drugu osobu koja

ima srednju stručnu spremu odgovarajućeg usmjerenja.

Članak 116.

Nastavnici, stručni suradnici i suradnici biraju se na temelju natjecaja.

Bliže odredbe o uvjetima i postupku izbora nastavnika, stručnih suradnika i suradnika sadrže pravila srednje škole.

Članak 117.

Svi djelatnici srednje škole moraju biti liječnički pregledani do početka nastave za tu školsku godinu.

Troškovi liječničkog prijegleda padaju na teret utemeljivača.

Osoba koja boluje od zarazne ili duševne bolesti, ili je alkoholičar, ne može raditi u srednjoj školi.

Ako se u tijeku školske godine ustanovi da je nastavnik, stručni suradnik ili suradnik, te drugi djelatnik škole obolio od zarazne bolesti, ili ima ozbiljne psihičke poremećaje, bit će oslobođen od izvođenja nastave ili neposrednog kontakta sa učenicima.

Članak 118.

Pravilima srednje škole utvrđuje se raspored radnog vremena nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u okviru 40-satnog radnog tjedna i korištenja dnevnog odmora u tjeku radnog dana, sukladno Pedagoškim standardima.

Članak 119.

U okviru 40-satnog radnog tjedna nastavnici mogu imati najviše 25, odnosno nastavnici praktične nastave 28 sati svih vrsta i oblika neposrednog obrazovno-odgojnog rada, koji se realizira u srednjoj školi, s tim da se norma sata utvrđuje sukladno Pedagoškim standardima.

Članak 120.

Iznimno, nastavnik može, najduže za jedno polugodište, pod uvjetima utvrđenim pravilima škole, da ima i više od 25 sati svih vrsta i oblika neposrednog obrazovno-odgojnog rada, koji se realizira u srednjoj školi, a maksimalno 35 sati tjedno, s tim da se norma sat utvrđuje sukladno Pedagoškim standardima.

Zbog specifičnosti obrazovne djelatnosti, u slučajevima kada je neophodno angažirati nastavnika po temelju ugovora o djelu, škola može do kraja nastavne godine obnavljati ugovor sa istim izvršiteljem.

Članak 121.

Nastavnici koriste godišnji odmor u tijeku ljetnjeg raspusta učenika, koji traje najmanje 30 radnih dana, a ostali uposlenici sukladno Zakonu o radu.

Duljina korišćenja godišnjeg odmora nastavnika, stručnih suradnika i suradnika bliže se regulira pravilnikom o radu škole, a sukladno Zakonu o radu.

Članak 122.

Nastavnici, stručni suradnici i suradnici koriste godišnji odmor, u pravilu, u ljetku ljetnog odmora.

Godišnji odmor nastavnika, stručnih suradnika i suradnika traje najmanje 30 radnih dana.

Nastavnici, stručni suradnici i suradnici koji, zbog bolovanja i drugih opravdanih razloga, ne iskoriste godišnji odmor u ljetku ljetnog odmora mogu ga koristiti do 30. lipnja naredne godine.

Duljina korištenja godišnjih odmora nastavnika, stručnih suradnika i suradnika utvrđuje se aktima škole.

Članak 123.

Nastavnik, stručni suradnik i suradnik koji prvi put zasniva radni odnos u srednjoj školi obavezan je da nakon isteka najmanje jedne, a najkasnije do dvije godine neposrednog obrazovno-odgojnog rada, odnosno rada u srednjoj školi, položi stručni ispit.

Program polaganja stručnog ispita, sastav povjerenstva pred kojim se polaže stručni ispit, način polaganja i izdavanje uvjerenja o položenom stručnom ispitu, zatim oblicima, načinu i programu stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih suradnika i suradnika, kao i vođenju evidencije o stručnom usavršavanju, bliže se uređuje propisima koje donosi ministar.

Članak 124.

U srednjoj školi se prati i vrednuje rad nastavnika, stručnih suradnika i suradnika jednom u četiri godine.

Rezultati vrednovanja rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u srednjoj školi omogućavaju stjecanje zvanja pod odgovarajućim uvjetima.

Postupak vrednovanja rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u srednjoj školi, rezultata rada, stjecanje zvanja na temelju vrednovanja i vođenja dokumentacije o njihovom radu, bliže se uređuje propisima koje donosi ministar.

Članak 125.

Nastavnik može izgubiti pravo na dalji rad u nastavi ako nastavničko vijeće, Pedagoški zavod koji obavlja pedagoško-stručni nadzor ili inspekcija za obrazovanje utvrde da nastavnik ne obavlja svoje obveze sukladno nastavnom planu i programu, ovom zakonu, te drugim aktima škole.

Članak 126.

U slučaju prestanka prava nastavnika da obavlja neposredan obrazovno-odgojni rad, srednja škola će takvog nastavnika rasporediti na druge poslove, odnosno radne zadatke koji odgovaraju njegovoj stručnoj spremi.

Kada nastavnik kome je prestalo pravo da izvodi nastavu ne bude raspoređen na druge poslove, ostvarivat će svoja prava sukladno Zakonu o radu.

Disciplinska odgovornost uposlenih u školi obvezno će se regulirati pravilnikom o radu škole.

VI. PEDAGOŠKO-STRUČNI NADZOR**Članak 127.**

Nad organiziranjem i izvođenjem nastave i drugih oblika obrazovno-odgojnog rada i radom nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u svim srednjim školama, poradi daljeg unapređivanja obrazovno-odgojnog rada, obavlja se pedagoško-stručni nadzor.

Pedagoško-stručni nadzor, pored ostalog, naročito obuhvata:

- pružanje stručne pomoći u planiranju programiranja i organiziranju obrazovno-odgojnog rada, ocjenjivanju i napredovanju učenika, a posebno nadarenih učenika;
- praćenje primjene i realiziranja nastavnog plana i programa, odnosno ciljeva i zadataka, sadržaja, obujma, oblika, metoda i postupaka obrazovno-odgojnog rada;
- praćenje i vrednovanje rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika u nastavi, kao i rada ravnatelja i pomoćnika ravnatelja srednje škole;
- praćenje, proučavanje i analizu sustava obrazovanja i odgoja i predlaganja mjera za njegovo unapređivanje i razvoj;
- praćenje i unapređivanje nastavne tehnike i tehnologije i organiziranje obučavanja i usavršavanja nastavnika i suradnika za primjenu novih nastavnih sredstava i nove nastavne tehnologije.

Članak 128.

Pedagoško-stručni nadzor obavlja Pedagoški zavod.

Srednja škola je obavezna da omogućiti nesmetano obavljanje pedagoško-stručnog nadzora i uvid u dokumentaciju i evidenciju koju vodi.

Članak 129.

O obavljenom pedagoško-stručnom nadzoru podnosi se izvješće nastavničkom vijeću i upravnom odboru srednje škole.

Obavljanje pedagoško-stručnog nadzora bliže se regulira propisom koji donosi ministar.

VII. UPRAVLJANJE SREDNJOM ŠKOLOM**Članak 130.**

Organ upravljanja u srednjoj školi je upravni odbor, a organ rukovođenja je ravnatelj srednje škole.

Iznimno, uz suglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati zamjenika ravnatelja, umjesto pomoćnika ravnatelja.

Organ kontrole u srednjoj školi je nadzorni odbor.

Članak 131.

Srednjom školom upravlja upravni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove upravnog odbora imenuje i razrješava utemeljivač.

Jedan član upravnog odbora bira se iz reda nastavnika i stručnih suradnika na prijedlog nastavničkog vijeća, jedan iz reda roditelja, odnosno skrbnika učenika srednje škole, na prijedlog savjeta roditelja, a jednog bira utemeljivač.

Iznimno, uz suglasnost Vlade Kantona, škola u kojoj se organizira nastavni proces po dva nastavna plana i programa može imati upravni odbor od pet članova. Po jedan član bira se iz reda nastavnika i stručnih suradnika, odnosno iz reda roditelja i skrbnika, a tri člana bira Vlada Kantona.

Ukoliko je utemeljivač srednje škole Kanton, prava i obveze iz stavka 2. i 3. ovog članka obavlja Vlada Kantona.

Članak 132.

Upravni odbor srednje škole, pored poslova utvrđenih zakonom, obavlja i sljedeće poslove:

- obavlja izbor nastavnika na prijedlog ravnatelja;
- odlučuje o prestanku prava nastavnika, stručnog suradnika i suradnika na dalji obrazovno-odgojni rad;
- donosi odluke o broju, organiziranju i ukidanju odjeljenja srednje škole;
- razmatra plan upisa učenika;
- podnosi izvješće o uspjehu i postignutim rezultatima obrazovno-odgojnog rada, kao i materijalnom poslovanju srednje škole, utemeljivaču, Pedagoškom zavodu i Ministarstvu;
- odlučuje o prigovoru roditelja, odnosno skrbnika učenika, na rad nastavnika i stručnih suradnika;
- odlučuje o žalbama učenika, roditelja, odnosno skrbnika učenika na odgojno-disciplinsku mjeru;
- odlučuje o prigovorima i žalbama djelatnika;
- odlučuje, na prijedlog nastavničkog vijeća ili ravnatelja, o prigovoru nastavnika, stručnih suradnika i suradnika izjavljenom na ocjenu o radu;
- imenuje i razrješava ravnatelja škole;
- usvaja pravila srednje škole;
- razmatra i druga pitanja utvrđena pravilima srednje škole.

Članak 133.

Srednjom školom rukovodi ravnatelj, koji se imenuje za vrijeme od četiri godine i može biti ponovo imenovan.

Za ravnatelja srednje škole može biti imenovana osoba koja pored općih uvjeta ispunjava i uvjete nastavnika u određenoj školi, ima VII. stupanj stručne sprema i najmanje pet godine radnog iskustva neposredno u nastavi u srednjoj školi, a ističe se svojim radom, sposobnostima za organiziranje

odgojno-obrazovanog rada škole i u pedagoškoj teoriji i praksi.

Članak 134.

Upravni odbor srednje škole raspisuje natječaj za ravnatelja škole, koji objavljuje u javnim glasilima.

Natječaj za ravnatelja srednje škole sadrži odgovarajuće uvjete iz prethodnog članka, trajanje natječaja, postupak i rok izbora kandidata, te način obavješćivanja kandidata o rezultatima natječaja.

Članak 135.

Ravnatelja srednje škole imenuje upravni odbor škole, na temelju provedenog natječaja uz prethodno mišljenje Ministarstva i suglasnost Vlade Kantona.

Po isteku mandata ista osoba može biti ponovo imenovana za ravnatelja srednje škole.

Uposleniku koji je imenovan za ravnatelja srednje škole, škola u kojoj je bio uposlen dužna je, na zahtjev takvog uposlenika, osigurati mirovanje njegovih prava i obveza, a najdulje onoliko koliko traje mandat ravnatelja za koji je imenovan.

Utemeljivač srednje škole u privatnoj svojini ima pravo imenovati ravnatelja škole bez suglasnosti Ministarstva, a sukladno pravilima škole.

Ako se na natječaju ne izabere ravnatelj, upravni odbor imenuje vršitelja dužnosti bez natječaja.

Vršitelj dužnosti ima sva prava i dužnosti ravnatelja škole.

Vršitelj dužnosti se imenuje na period od šest mjeseci, a najdulje godinu dana od dana njegovog imenovanja.

Članak 136.

Ravnatelj srednje škole obavlja sljedeće poslove:

- skrbi za primjenu zakonskih propisa;
- predlaže program obrazovno-odgojnog rada i aktivnosti za unapređivanje istog u okviru godišnjeg programa rada i poduzima odgovarajuće mjere za njihovo realiziranje;
- odlučuje o raspoređivanju djelatnika srednje škole na određene poslove i zadatke prema njihovoj stručnoj spremi i obavlja njihovo ocjenjivanje sukladno rezultatima njihovog rada;
- podnosi izvješće o uspjehu i postignutim rezultatima obrazovno-odgojnog rada, kao i materijalnom poslovanju srednje škole upravnom odboru škole;
- obavlja i druge poslove predviđene ovim zakonom i aktima škole.

Članak 137.

Utemeljivač može predložiti upravnom odboru srednje škole da ravnatelja srednje škole razriješiti prije isteka vremena na koje je imenovan, ako upravni odbor ne prihvati izvješće ravnatelja iz alineje 4. članka 136. ovog zakona i utvrdi da je odgovoran za neuspjeh u obrazovno-odgojnom radu srednje škole.

Ukoliko je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obveze utemeljivača iz ovog članka obavlja Vlada Kantona.

Članak 138.

Upravni odbor može razriješiti ravnatelja srednje škole i prije isteka vremena na koje je imenovan:

- na zahtjev ravnatelja;
- ako je zbog provođenja odluke ili akta koje je donio došlo do povrede prava djelatnika ili imovine srednje škole, kao i ako je njegovim odnosom nanosena šteta učenicima škole, odnosno njihovim roditeljima, skrbnicima ili društvenoj zajednici;
- u drugim slučajevima predviđenim zakonom ili aktima srednje škole.

Članak 139.

Srednja škola može općim aktom utvrditi poslove pomoćnika ravnatelja sukladno Pedagoškim standardima.

Postupak izbora pomoćnika ravnatelja, njegova ovlaštenja i dužnosti utvrđuju se pravilima škole.

Pomoćnik ravnatelja bira se na prijedlog ravnatelja škole i uz suglasnost Ministarstva.

Članak 140.

Tijelo kontrole poslovanja u srednjoj školi je nadzorni odbor koji ima tri člana.

Predsjednika i članove nadzornog odbora imenuje utemeljivač na rok od četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.

Nadzorni odbor analizira izvješća o poslovanju srednje škole, nadzire uporabu sredstava za rad, pregleda i provjerava zakonitost vođenja knjigovodstvene dokumentacije i obavlja i druge poslove iz domena poslovanja srednje škole.

Izvješće o svom radu i nalazima nadzorni odbor, najmanje jednom godišnje, podnosi utemeljivaču.

Ukoliko je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona, prava i obveze utemeljivača iz stavka 2. i 4. ovog članka obavlja Vlada Kantona.

VIII. STRUČNI ORGANI ŠKOLE

Članak 141.

U srednjoj školi djeluju stručni organi:

- nastavničko vijeće, koje sačinjavaju nastavnici i stručni suradnici;
- razredno vijeće, koje sačinjavaju nastavnici razreda,
- stručni aktivni nastavnika određenih nastavnih oblasti.

Članak 142.

Nastavničko vijeće je stručno tijelo, a obavlja slijedeće poslove i zadatke:

- skrbi o organiziranju obrazovno-odgojnog rada u školi i poduzima mjere za unapređivanje tog rada;

- analizira uspjeh učenika i rad razrednih vijeća;
- na prijedlog ravnatelja određuje razrednike;
- obavlja izbor oblika nastave i suglasno tome obavlja raspored učenika po odjeljenjima i podjelu predmeta na nastavnike, odnosno utvrđuje organizaciju nastave u 40-satnom radnom tjednu;
- odobrava učenicima završavanje dva razreda u tjednu jedne školske godine;
- prati ostvarivanje nastavnog plana i programa i poduzima mjere za njegovo izvršenje;
- preporuča nabavku stručnih časopisa i druge stručne literature;
- utvrđuje prijedlog i prati realiziranje stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih organa, tijela i povjerenstava;
- utvrđuje program i prati realiziranje stručnog usavršavanja nastavnika, stručnih suradnika i suradnika;
- analizira rad nastavnika, stručnih suradnika i suradnika i predlaže ocjenu o njihovom radu i unapređivanju;
- skrbi o profesionalnoj orijentaciji učenika;
- imenuje povjerenstva za polaganje ispita;
- odobrava i organizira polaganje prijemnih ispita, mature, odnosno završnih ispita koji se obavljaju u školi sukladno ovom zakonu, te razmatra i usvaja izvješće o ispitima;
- donosi odluku o poništenju ispita;
- skrbi o zajednici učenika škole;
- razmatra izvješće o izvršenom pedagoško-stručnom nadzoru, po potrebi inspekcijom pregledu, poduzima odgovarajuće mjere i skrbi o izvršenju tih mjera;
- obavlja i druge poslove predviđene pravilima srednje škole;

Radom nastavničkog vijeća rukovodi ravnatelj srednje škole ili član nastavničkog vijeća kojeg on odredi.

Članak 143.

Razredno vijeće obavlja slijedeće poslove i zadatke:

- analizira uspjeh učenika i rad nastavnika u odjeljenjima određenog razreda;
- neposredno radi na profesionalnoj orijentaciji učenika;
- predlaže oblike nastave koji će se primjenjivati u odjeljenjima u cjelini i za pojedine skupine učenika, ili učenika pojedinačno;
- usklađuje rad nastavnika u obrazovno-odgojnom procesu;
- utvrđuje zaključne ocjene;
- analizira rad nastavnika, stručnih suradnika i suradnika i predlaže mjere za unapređivanje obrazovno-odgojnog rada;

- obavlja i druge poslove utvrđene pravilima škole.

Članak 144.

Blíže odredbe o radu stručnih organa i razrednika sadrže akti srednje škole, (pravila škole, Godišnji program rada i dr.).

IX. DOMOVI UČENIKA

Članak 145.

Odredbe ovog zakona o statusu, utemeljenju, radu i prestanku rada, posebnom društvenom interesu, javnosti rada, godišnjem programu rada i izvješću, nadzoru nad radom, upisu, pravima i obvezama učenika, izboru, vrednovanju rada i napredovanju odgajatelja, stručnih suradnika i suradnika, tijelu upravljanja i vođenju dokumentacije i evidencije odnose se i na domove učenika u kojima se osigurava odgoj i obrazovanje, smještaj i ishrana, kulturna djelatnost, tjelesna rekreacija i zadovoljavanje drugih potreba učenika srednjih škola.

Članak 146.

Za utemeljenje doma učenika utemeljivač je dužan da, pored općih uvjeta utvrđenih ovim zakonom, osigura sredstva i uvjete sukladno Pedagoškim standardima i higijensko-tehničkim normativom prostornih uvjeta za rad srednjih škola.

Članak 147.

Dom učenika ima pravila koja donosi upravni odbor doma učenika.

Programom odgojno-obrazovnog rada utvrđuju se poslovi, ciljevi, zadaci, sadržaji, vrsta i obujam odgojno-obrazovne aktivnosti u domu učenika.

Jedinstveni program odgojno-obrazovnog rada za sve domove učenika donosi Ministarstvo.

Članak 148.

Stručno tijelo doma učenika je pedagoško vijeće koje sačinjavaju svi odgajatelji, stručni suradnici i suradnici doma učenika.

Dom učenika može imati i druga stručna tijela koja formira, u ovisnosti od svojih potreba, sukladno pravilima doma.

Blíže odredbe o sadržaju i načinu rada stručnih tijela doma učenika sadrže pravila doma učenika.

Članak 149.

Za odgajatelja doma učenika može biti izabrana osoba koja ispunjava uvjete za nastavnika, pedagoga ili psihologa u srednjoj školi, sa završenim VII. stupnjem stručne spreme.

Članak 150.

Za ravnatelja doma učenika može biti imenovano lice koje, pored općih uvjeta, ispunjava uvjete za odgajatelja u domu učenika i ističe se organizacionim sposobnostima i ima najmanje pet godina radnog iskustva u odgojno-obrazovnom radu.

Ravnatelja doma učenika imenuje upravni odbor, nakon provedenog natječaja i uz suglasnost

utemeljivača i stručno mišljenje Pedagoškog zavoda koji obavlja stručni nadzor.

Uposleniku koji je imenovan za ravnatelja ustanove, ustanova u kojoj je bio uposlen dužna je, na zahtjev takvog uposlenika, osigurati mirovanje njegovih prava i obveza, a najdulje onoliko koliko traje mandat ravnatelja za koji je imenovan.

Ukoliko je utemeljivač doma učenika Skupština Kantona, prava i obveze utemeljivača iz prethodnog stavka obavlja Vlada Kantona.

Ravnatelj doma učenika imenuje se na četiri godine, s pravom ponovnog imenovanja.

Članak 151.

Upravni odbor doma učenika raspisuje natječaj za ravnatelja doma koji se objavljuje u javnim glasilima.

Natječaj za ravnatelja doma sadrži uvjete iz ovog zakona i pravilima doma učenika.

Članak 152.

Dom učenika ima pravila doma učenika, koja donosi upravni odbor.

Pravila doma učenika sadrže odredbe koje se odnose na:

- stručno usavršavanje odgajatelja, stručnih suradnika i suradnika doma učenika;
- suradnju doma učenika sa srednjim školama i drugim odgovarajućim ustanovama;
- način upisa i prijama u dom učenika;
- zdravstvenu zaštitu učenika u domu;
- druga pitanja kojima se posebno regulira rad u domu, sukladno ovom zakonu.

Rad doma učenika bliže se uređuje propisom koji donosi Ministarstvo.

X. POTREBE I INTERESI KANTONA U SREDNJEM OBRAZOVANJU

Članak 153.

Potrebe i interesi Kantona u srednjem obrazovanju i odgoju, u smislu ovog zakona, su:

- organiziranje općeg i stručnog obrazovanja na dostignućima suvremene znanosti, tehnologije i društvenog razvoja za stjecanje znanja i vještina za rad i nastavak obrazovanja;
- unapređivanje djelatnosti srednjeg obrazovanja i osiguranje uvjeta rada prema zahtjevima nastavnih planova i programa;
- osiguranje dostupnosti srednjeg obrazovanja prema sposobnostima i mogućnostima učenika, a posebno nadarenih učenika koji postižu natprosječne rezultate;
- stipendiranje redovitih učenika;
- izdavanje školskih udžbenika i priručnika.

Članak 154.

Sredstva za zadovoljavanje potreba i interesa Kantona, iz članka 153. ovog zakona, stječu se na način utvrđen Zakonom o ustanovama.

Članak 155.

Srednja škola može stjecati prihod i:

- donacijom pravnih i fizičkih osoba, te od humanitarnih organizacija;
- iz legata, poklona i zavještaja;
- prodajom proizvoda i usluga koje škola može da ima;
- prodajom intelektualnih usluga;
- od upisnine učenika, uz suglasnost utemeljivača, odnosno Vlade Kantona u slučaju kada je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona;
- prodajom materijalnih dobara, uz suglasnost utemeljivača, odnosno Vlade Kantona u slučaju kada je utemeljivač srednje škole Skupština Kantona.

Višak prihoda nad rashodima usmjerit će se za pokrivanje materijalnih troškova škole, uz predhodnu suglasnost utemeljivača.

XI. KAZNE ODREDBE**Članak 156.**

Novčanom kaznom od 1.000 do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj srednja škola, ako:

1. otpočne sa radom prije nego što ispunji uvjete za rad (članak 16, stavak 1. i 2.);
2. izda svjedodžbu ili drugu javnu ispravu o završenom razredu, odnosno obrazovanju, prije upisa u Registar (članak 17, stavak 2.);
3. organizira rad specijalnog odjeljenja ili odjeljenja umjetničke škole i počne sa radom prije nego što ispunji uvjete za rad (članak 18, stavak 2.);
4. izvodi nastavu po nastavnom planu i programu koji nije donio nadležni organ (članak 31, stavak 1.);
5. bez odluke Ministarstva prekine nastavu (članak 35.);
6. ne upotrebljava školske udžbenike sukladno članku 45, stavak 1. ovog zakona;
7. obavi dopunske, popravne, razredne ili maturske ispite suprotno propisu donesenom na osnovu članka 105. ovog zakona.

Za prekršaj iz prethodnog stavka kaznit će se i odgovorna osoba novčanom kaznom od 400 do 1.000 KM.

Članak 157.

Novčanom kaznom od 500 do 2.000 KM kaznit će se za prekršaj srednja škola ako:

1. učenici u tijeku dana, odnosno tjedna imaju veći broj sati od broja sati utvrđenih člankom 34. ovog zakona;
2. ne realizira godišnji fond nastavnih sati predviđen nastavnim planom i programom (članak 37, stavak 1. i 2.);
3. ne donese godišnji program rada za tekuću školsku godinu u predviđenom roku (članak 38, stavak 2.);

4. organizira eksperimentalnu nastavu suprotno određenjima iz članka 43. ovog zakona;
5. obavlja vrednovanje rada, sustavno praćenje razvoja učenika i usmjeravanje učenika suprotno članku 92, 93, 94. i 96. ovog zakona;
6. ne vodi propisanu dokumentaciju i evidenciju obrazovno-odgojne djelatnosti (članak 103.);
7. ne obavi lječnički sustavni prijedlog djelatnika škole (članak 117, stavak 1.);
8. jedanput u četiri godine ne obavi vrednovanje rada nastavnika (članak 124, stavak 1.).

Za prekršaj iz prethodnog stavka kaznit će se i odgovorna osoba u srednjoj školi novčanom kaznom od 300 do 800 KM.

XII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 158.**

Ministar će donijeti sljedeće propise, odnosno njihove izmjene i dopune, i to o:

- postupku utvrđivanja uvjeta, sadržaju i načinu vođenja Registra srednjih škola (članak 16. i 17.); utemeljenju i radu eksperimentalnih škola (članak 43.);
- sadržaju i načinu polaganja prijemnih ispita i mature u gimnaziji i srednjoj tehničkoj i srodnoj školi te sadržaju polaganja završnog ispita u srednjim stručnim školama (članak 50, 60 i 78.);
- participaciji troškova obrazovanja u srednjim školama (članak 89.);
- sadržaju svjedodžbe, odnosno diplome, dačke knjižice i načinu vođenja dokumentacije i evidencije u srednjoj školi (članak 86. i 103.);
- postupku vrednovanja rada nastavnika, stručnih suradnika i suradnika, stjecanju zvanja na temelju vrednovanja i vođenja dokumentacije o njihovom radu (članak 124.);
- polaganju stručnog ispita nastavnika, stručnih suradnika i suradnika srednje škole (članak 123.);
- obavljanje pedagoško-stručnog nadzora (članak 129.).

Do donošenja propisa iz ovog članka primjenjivat će se dosadašnji propisi.

Članak 159.

Ministarstvo će donijeti sljedeće podzakonske akte, odnosno njihove izmjene i dopune:

- nastavne planove i programe za sve vrste škola, predviđene ovim zakonom (članak 31. i 70.);
- Pedagoške standarde (članak 12.);
- Normative (članak 12.);
- propis o radu domova učenika (članak 152.);
- načela organiziranja ekskurzije i logorovanja (članak 39.);
- program profesionalne orijentacije učenika (članak 91.);

SADRŽAJ

Odluka Visokog predstavnika br. 28/02 (bosanski jezik).....	407
Zakon o kantonalnom tužilaštvu Zeničko-doboj-skog kantona (bosanski jezik)	408
Odluka Visokog predstavnika br. 28/02 (hrvatski jezik).....	412
Zakon o kantonalnom tužiteljstvu Zeničko-doboj- skog kantona (hrvatski jezik)	413
Odluka Visokog predstavnika broj 5/02 (bosanski jezik)	417
Odluka Visokog predstavnika broj 5/02 (hrvatski jezik)	417
Ispravka (zamjenik Visokog predstavnika za pravna pitanja) (bosanski jezik)	418
Ispravka (zamjenik Visokog predstavnika za pravna pitanja) (hrvatski jezik).....	418
148. Zakon o osnovnoj školi (bosanski jezik)	418
148. Zakon o osnovnoj školi (hrvatski jezik)	430
149. Zakon o srednjoj školi (bosanski jezik).....	442
149. Zakon o srednjoj školi (hrvatski jezik)	459